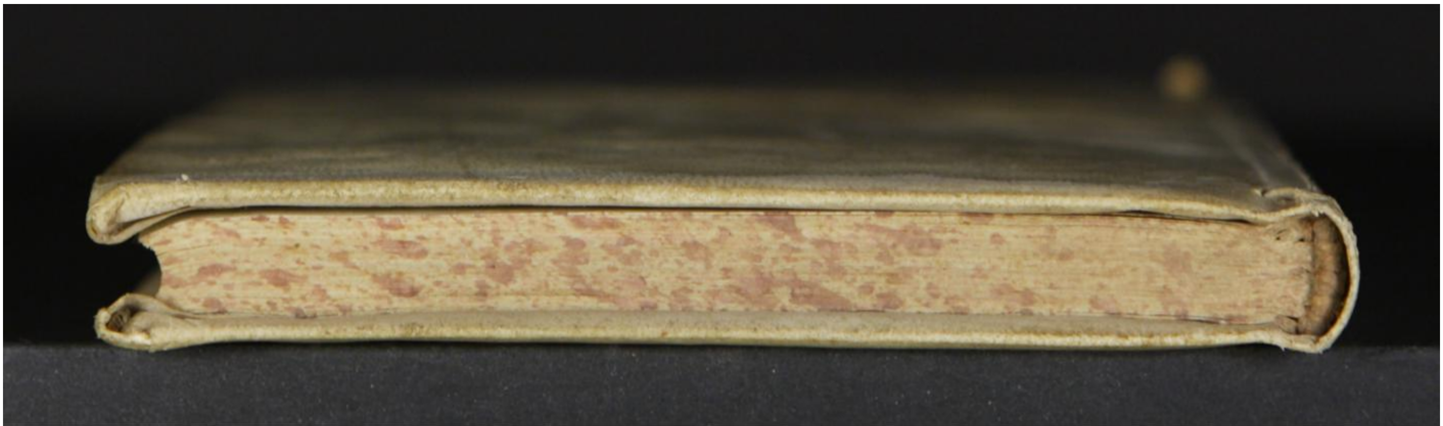
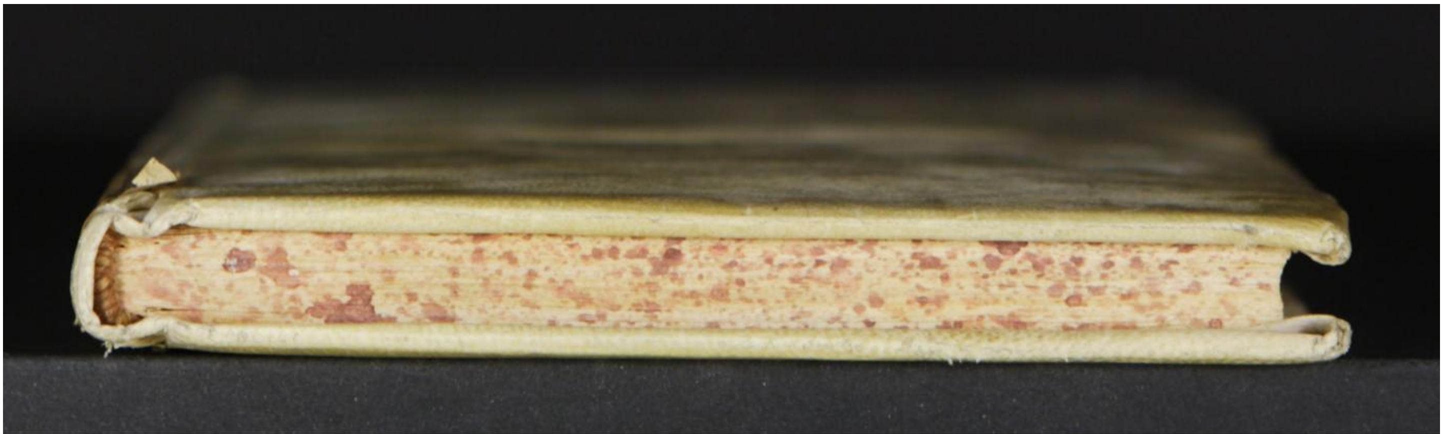
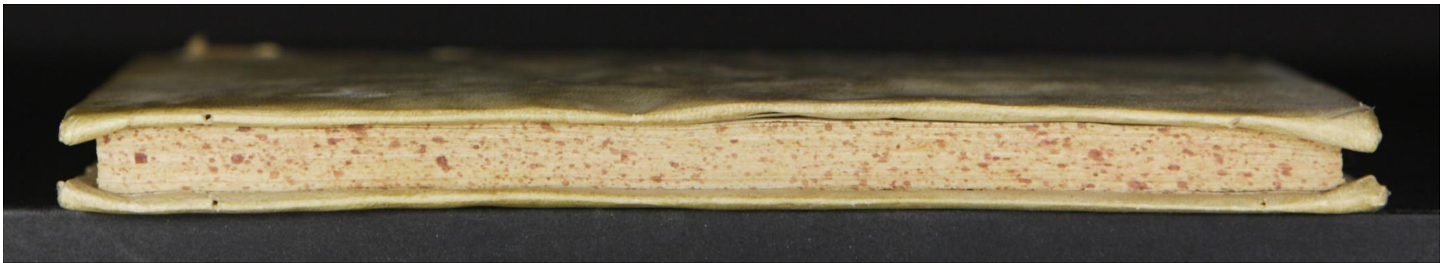
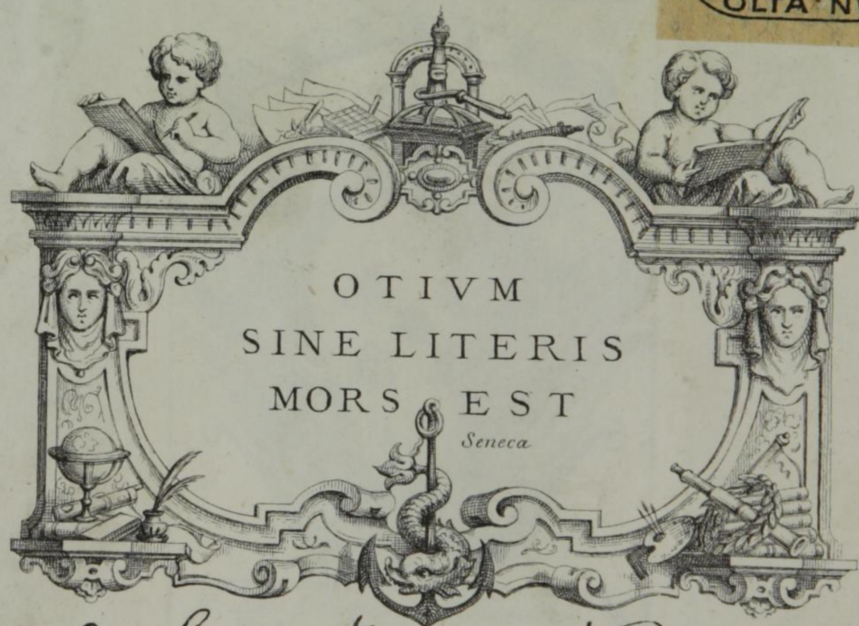

ALDINI
II
54

Ex Libris Ioannis Nencini
1874

La presente Edizione fa parte della Collezione Aldina. Renouard la pone fra le Contraffazioni di Lione pag. 315. N.° 57

IVVENALIS PERSII QVE SATYRAE FE- LICIORI LI- MA QVAM PRI VS IMPRES SAE SVNT. 1521.

✠

Distichon.

Hi tetricas ambo satyras cecinere poetae.
In nymphis quorum gloria magna tumet.

ALDVS SCIPIONI CARTE
ROMACHO SVO. S.

I. Iuuenalis, & A. Persij Satyras, vt commodius teneri manibus, et edisci, nedum legi ab omnibus queant, minima forma excusas publicamus, atq; eo tempore, quo omne vitium magis stat in præcipiti, quam stabat, cum conderentur. non enim dubito, ne non cognoscat mores vita, legatq; suos. Eas ad te mittimus Scipio Suauiss. vt tibi iterum familiares sua breuitate fiant, vt olim fuerant, cum te Romæ Adolescens continebas, quando eas nõ minus tenebas memoria, quàm digitos, vnguesq; tuos,

V A L E.

Franciscus Calphurnius Vindocinensis nup Laurea donatus corona dominũ anthonium de Tholedo medicæ artis, aliarumq; disciplinarum doctorem meritissimum hoc elego salutat decasticho.

Ipse licet noris venerandas peonis artes
Sydereos motus quicquid & æther habet.
Hæc sint magna licet: tamen alto à culmine gressum
Visure aonidum flecte Tholede choros.
His quondam sacro te fouit ab vbere pallas,
Atq; nouem numeros te docuere deæ.
Has libris claudunt Iuuenalis, persius, ergo
Vt videas quod ames, hos tibi quære duos.
Hæc fraterna tibi suadet calphurnia Clyo
Clyo daphneis tempora cincta comis.

IVNII IVVENALIS AQVINA TIS SATYRA PRIMA.

SEMPER EGO AVDITOR tan
tum? nunquam ne reponam
Vexatus toties rauci theseide
Codri?
Impune ergo mihi recitauerit ille toga-
tas?
Hic elegos? impune diem consumpserit ingens
Telephus? aut summi plena iam margine libri
Scriptus & in tergo, nec dum finitus, Orestes?
Nota magis nulli domus est sua, quam mihi lucus
Martis, & æolijs vicinum rupibus antrum
Vulcani. Quid agant venti, quas torqueat vmbras
Aeacus, vnde alius furtiuæ deuehat aurum
Pelliculæ, quantas iaculetur Monychus Ornos,
Frontonis Platani, conuulsaq; marmora clamant
Semper, & assiduo ruptæ lectore columnæ.
Expectes eadem à summo, minimoq; poeta.
Et nos ergo manum ferulæ subduximus, & nos,
Consilium dedimus Syllæ, priuatus vt altum
Dormiret. stulta est clementia, cum tot vbiq;
Vatibus occurras, perituræ parcere chartæ.
Cur tamen hoc libeat potius decurrere campo,
Per quem magnus equos Auruncæ flexit alumnus,
Si vacat, & placidi rationem admittitis, edam.
Cum tener vxorem ducat spado, Meuia thuscum
Figat aprum, & nuda teneat venabula mamma,
Patricios omnes opibus cum prouocet vnus,
Quo tondente grauis iuueni mihi barba sonabat,
Cum pars niliacæ plebis, cum verna Canopi

Crispinus, tyrias humero reuocante lacernas
Ventilet æstiuum digitis sudantibus aurum,
Nec sufferre queat maioris pondera gemmæ,
Difficile est satyram non scribere. nam quis iniquæ
Tam patiens vrbis, tam ferreus, vt teneat se?
Causidici noua cum veniat lectica Mathonis
Plena ipso, & post hunc magni delator amici,
Et cito rapturus de nobilitate comesa
Quod superest, quem Massa timet, quem munere palpat
Carus, & à trepido Tymele summissa Latino,
Cum te summoueant, qui testamenta merentur
Noctibus, in cœlum quos euehit optima summi
Nunc via processus, vetulæ vesica beatæ.
Vnciolam Proculeius habet, sed Gillo deuncem,
Partes quisque suas ad mensuram inguinis heres.
Accipiat sane mercedem sanguinis, & sic
Palleat, vt nudis pressit qui calcibus anguem,
Aut lugdunensem Rhetor dicturus ad aram.
Quid referam, quanta sic cum iecur ardeat ira?
Cum populum gregibus comitum premat hic spoliator
Pupilli prostantis? at hic damnatus inani
Iudicio. quid enim saluis infamia nummis?
Exul ab octaua Marius bibit, & fruitur dijs
Iratis, at tu victrix prouincia ploras.
Hæc ego non credam venusina digna lucerna?
Hæc ego non agitem? sed quid magis heracleas,
Aut diomedeas, aut mugitum labyrinthi?
Et mare percussum puero, fabrumq; volantem?
Cum leno accipiat mœchi bona, si capiendi
Ius nullum vxori, doctus spectare lacunar,
Doctus & ad calicem vigilanti stertere naso,
Cum fas esse putet curam sperare cohortis

Qui bona donauit præsepibus, & caret omni
Maiorum censu, dum peruolat axe citato
Flaminiam, puer Automedum nam lora tenebat,
Ipse lacernatæ cum se iactaret amicæ.
Non ne libet medio ceras implere capaces
Quadriuio? cum iam sexta ceruice feratur
Hinc atq; inde patens, ac nuda pene cathedra,
Et multum referens de Mecœnate supino
Signator falso qui se lautum, atq; beatum
Exiguis tabulis, & gemma fecerat vda.
Occurrit matrona potens, quæ molle calenum
Porrectura viro miscet sitiente rubetam,
Instituitq; rudes melior Locusta propinquas
Per famam, & populum nigros efferre maritos.
Aude aliquid breuibus Gyaris, & carcere dignũ,
Si vis esse aliquis. probitas laudatur, & alget.
Criminibus debent hortos, prætoria, mensas,
Argentum vetus, & stantem extra pocula caprum.
Quem patitur dormire nurus corruptor auaræ?
Quem sponsæ turpes? & prætextatus adulter?
Si natura negat, facit indignatio versum
Qualẽcunq; potest, quales ego, vel Cluuienus.
Ex quo Deucalion nimbis tollentibus æquor
Nauigio montem ascendit, sortesq; poposcit,
Paulatimq; anima caluerunt mollia saxa,
Et maribus nudas ostendit pyrrha puellas.
Quicqd agunt homines, votum, timor, ira, voluptas,
Gaudia, discursus, nostri farrago libelli est.
Et quando vberior vitiorum copia? quando
Maior auaritiæ patuit sinus? alea quandò
Hos animos? neq; enim loculis comitantibus itur
Ad casum tabulæ, posita sed luditur arca.

P rælia quanta illic dispensatore videbis
A rmigero. simplex ne furor sestertia centum
P erdere? & horrenti tunicam non reddere seruo?
Q uis totidem erexit villas? quis fercula septem
S ecretó cœnauit auus? nunc sportula primo
L imine parua sedet, turbæ rapienda togatæ.
I lle tamen faciem prius inspicit, & trepidat, ne
S uppositus venias, ac falso nomine poscas.
A gnitus accipies, iubet á precone vocari
I psos Troiugenas. nam vexant limen & ipsi
N obiscum? da pretori, da deinde tribuno.
S ed libertinus prior est, prior inquit ego sum.
C ur timeam, dubitem ve locum defendere? quãuis
N atus ad Euphraten, molles quod in aure fenestræ
A rguerint, licet ipse negem. sed quinq; tabernæ
Q uadringenta parant. quid confert purpura maius
O ptandum, si laurenti custodit in agro
C onductas C oruinus oues? ego possideo plus
P allante, & Licinis, expectent ergo tribuni.
V incant diuitiæ, sacro nec cedat honori
N uper in hanc vrbem pedibus qui venerat albis.
Q uandoquidem inter nos sanctissima diuitiarum
M aiestas, & si funesta pecunia templo
N on dum habitas, nullas nummorum ereximus aras,
V t colitur pax, atq; fides, victoria, virtus,
Q uæq; salutato crepitat concordia nido.
S ed cum summus honor finito computet anno,
S portula quid referat, quantum rationibus addat,
Q uid facient comites, quibus hinc toga, calceus hinc est
E t panis, fumusq; domi? densissima centum
Q uadrantes lectica petit, sequiturq; maritum
L anguida, vel prægnans, & circunducitur vxor.

Hic petit absenti nota iam callidus arte
Ostendens vacuam, & clausam pro coniuge sellam.
Galla mea est inquit, citius dimitte, moraris.
Profer Galla caput. noli vexare, quiescit.
Ipse dies pulchro distinguitur ordine rerum.
Sportula. deinde forum, iurisq; peritus Apollo,
Atq; triumphales, inter quas ausus habere
Nescio quis titulos Aegyptius, atq; arabarches,
Cuius ad effigiem non tantum meiere fas est.
Vestibulis abeunt veteres, lassiq; clientes,
Votaq; deponunt, quanquam longissima cœnæ
Spes homini, caules miseris, atq; ignis emendus.
Optima syluarum interea, pelagiq; vorabit
Rex horum, vacuisq; toris tantum ipse iacebit.
Nam de tot pulchris, & latis orbibus, & tam
Antiquis, vna comedunt patrimonia mensa.
Nullus iam parasitus erit, sed quis feret istas
Luxuriæ sordes? quanta est gula, quæ sibi totos
Ponit apros, animal propter conuiuia natum?
Pœna tamen præsens, cum tu deponis amictus
Turgidus, & crudum Pauonem in balnea portas,
Hinc subitæ mortes, atq; intestata senectus.
It noua, nec tristis per cunctas fabula cœnas
Ducitur iratis plaudendum funus amicis.
Nil erit vlterius, quod nostris moribus addat
Posteritas, eadem cupient, facientq; minores.
Omne in præcipiti vitium stetit. vtere velis,
Totos pande sinus, dicas hic forsitan, vnde
Ingenium par materiæ? vnde illa priorum
Scribendi quodcunq; animo flagrante liberet
Simplicitas, cuius non audeo dicere nomen?
Quid refert dictis ignoscat Mutius, an non?

Pone Tigillinum, teda lucebis in illa,
Qua stantes ardent, qui fixo gutture fumant,
Et latum media sulcum deducit arena.
Qui dedit ergo tribus patruis aconita, vehatur
Pensilibus plumis, atq; illinc despiciat nos?
Cum veniet contra, digito compesce labellum,
Accusator erit, qui verbum dixerit hic est.
Securus licet Aeneam, rutulumq; ferocem
Committas, nulli grauis est percussus Achilles,
Aut multum quesitus Hylas, vrnamq; secutus.
Ense velut stricto quoties Lucilius ardens
Infremuit, rubet auditor, cui frigida mens est
Criminibus, tacita sudant præcordia culpa,
Inde iræ, & lachrymæ. tecum prius ergo voluta
Hæc anime ante tubas. galeatum sero duelli
Pœnitet. experiar quid concedatur in illos,
Quorum flaminia tegitur cinis, atq; latina,

SATYRA SECVNDA.

Vltra Sauromatas fugere hic libet, et glacialē
Oceanum, quoties aliq.d de moribus audēt
Qui Curios simulāt, et bacchanalia viuūt,
Indocti primum, quanquam plena omnia gypso
Chrysippi inuenias, nam perfectissimus horum
Si quis aristotelem similem vel Pittacon emit,
Et iubet archetypos pluteum seruare Cleanthas.
Frontis nulla fides. quis enim non vicus abundat
Tristibus obscœnis? castigas turpia, cum sis
Inter socraticos notissima fossa cinædos.
Hispida membra quidem, & duræ per brachia setæ
Promittunt atrocem animum, sed podice leui
Cæduntur tumidæ medico ridente mariscæ.
Rarus sermo illis, & magna libido tacendi,

Atq; supercilio breuior coma. verius ergo,
Et magis ingenue Peribonius. hunc ego fatis
Imputo, qui vultu morbum, incessuq; fatetur.
Horum simplicitas miserabilis, his furor ipse
Dat veniam. sed peiores, qui talia verbis
Herculis inuadunt, & de virtute locuti
Clunem agitant. ego te ceuentem Sexte verebor
Infamis Varillus ait, quo deterior te?
Loripedem rectus derideat, Aethiopem albus.
Quis tulerit Gracchos de seditione querentes?
Quis cœlum terris non misceat, & mare cœlo,
Si fur displiceat verri? homicida Miloni?
Clodius accuset mœchos? Catilina Cethegum?
In tabulam Syllæ si dicant discipuli tres?
Qualis erat nuper tragico pollutus adulter
Concubitu? qui tunc leges reuocarat amaras
Omnibus, atq; ipsis Veneri, Martiq; timendas,
Cum tot abortiuis fœcundam Iulia vuluam
Solueret, & patruo similes effunderet offas.
Non'ne igitur iure, ac merito vitia vltima fictos
Contemnunt Scauros, & castigata remordent?
Non tulit ex illis toruum Laronia quendam
Clamantem toties, vbi nunc lex Iulia? dormis?
Ad quem subridens, felicia tempora, quæ te
Moribus opponunt, habeat iam Roma pudorem.
Tertius é cœlo cecidit Cato, sed tamen vnde
Hæc emis? hirsuto spirant opobalsama collo
Quæ tibi? ne pudeat dominum monstrare tabernæ.
Quod si vexantur leges, ac iura, citari
Ante omnes debet Scatinia. respice primum
Et scrutare viros. faciunt hi plura, sed illos
Defendit numerus, iunctæq; vmbone phalanges.

Magna inter molles concordia. non erit vllum
Exemplum in nostro tam detestabile sexu.
Tædia non lambit Cluuiam, nec Flora Catullam,
Hispo subit iuuenes, & morbo pallet vtroque.
Nunquid nos agimus causas, ciuilia iura
Nouimus? aut vllo strepitu fora vestra mouemus?
Luctantur paucæ, comedunt colliphia paucæ.
Vos lanam trahitis, calathisq; peracta refertis
Vellera, vos tenui prægnantem stamine fusum
Penelope melius, melius torquetis Arachne,
Horrida quale facit residens in codice pellex.
Notum est, cur solo tabulas impleuerit Hister
Liberto, dederit viuus cur multa puellæ.
Diues erit, magno quæ dormit tertia lecto.
Tu nube, atq; tace. donant archana cylindros.
De nobis post hæc tristis sententia fertur.
Dat veniam coruis, vexat censura columbas.
Fugerunt trepidi vera, ac manifesta canentem
Stoicidæ, quid enim falsi Laronia? sed quid
Non facient alij, cum tu multitia sumas
Cretice? & hanc vestem populo mirante perores
In proculas, & Pollineas? est mœcha Labulla.
Damnetur, si vis, etiam Carphinia, talem
Non sumet damnata togam. sed Iulius ardet,
Aestuo, nudus agas. minus est insania turpis.
En habitum, quo te leges, ac iura ferentem
Vulneribus crudis populus modo victor, & illud
Montanum positis audiret vulgus aratris.
Quid? non proclames, in corpore iudicis ista
Si videas? quæro an deceant multitia testem.
Acer, & indomitus, libertatisq; magister
Cretice pelluces. dedit hanc contagio labem,

Et dabit in plures. sicut grex totus in agris
Vnius scabie cadit, & porrigine porci,
Vuaq; conspecta liuorem ducit ab vua.
Foedius hoc aliquid quandoq; audebis amictu.
Nemo repente fuit turpissimus. accipient te
Paulatim qui longa domi redimicula sumunt
Frontibus, & toto posuere monilia collo,
Atq; Bonam tenerae placant abdomine parcae,
Et magno cratere deam. sed more sinistro
Exagitata procul non intrat foemina limen.
Solis ara deae maribus patet. ite profanae
Clamatur, nullo gemit hic tibicina cornu.
Talia secreta coluerunt orgia teda
Cecropiam soliti baptae lassare Cotytto
Ille supercilium madida fuligine tactum
Obliqua producit acu, pingitq; trementes
Attollens oculos, vitreo bibit ille priapo,
Reticulumq; comis auratum ingentibus implet
Caerulea indutus scutulata, aut galbana rasa,
Et per Iunonem domini iurante ministro.
Ille tenet speculum patici gestamen Othonis.
Actoris Aurunci spolium, quo se ille videbat
Armatum, cum iam tolli vexilla iuberet,
Res memoranda nouis annalibus, atq; recenti
Historia, speculum ciuilis sarcina belli.
Nimirum summi ducis est occidere Galbam,
Et curare cutem summi constantia ciuis,
Bebriaci in campo spolium affectare palati,
Et pressum in faciem digitis extendere panem,
Quod nec in assyrio pharetrata Semiramis orbe,
Moesta nec acciaca fecit Cleopatra carina.
Hic nullus verbis pudor, aut reuerentia mensae.

Hic turpis Cybeles, & fracta uoce loquendi
Libertas, & crine senex phanaticus albo
Sacrorum antistes, rarum, ac memorabile magni
Gutturis exemplum, conducendusq; magister,
Quid tamen expectant, phrigio quos tempus erat iam
More superuacuam cultris abscindere carnem?
Quadringenta dedit Gracchus sestertia dotem
Cornicini, siue hic recto cantauerat ære.
Signatæ tabulæ. dictum feliciter ingens.
Cœna sedet. gremio iacuit noua nupta mariti.
O Proceres censore opus est, an aruspice nobis?
Scilicet horreres, maioráq; monstra putares.
Si mulier vitulum, vel si bos ederet agnum?
Segmenta, & longos habitus, & flammea sumit
Arcano qui sacra ferens nutantia loro
Sudauit clypeis ancilibus. o pater vrbis
Vnde nefas tantum latijs pastoribus? Vnde
Hæc tetigit Gradiue tuos vrtica nepotes?
Traditur ecce viro clarus genere, atq; opibus vir.
Nec galeam quassas, nec terram cuspide pulsas,
Nec quereris patri. vade ergo, & cede seueri
Iugeribus campi, quem negligis. officium cras
Primo sole mihi peragendum in valle Quirini.
Quæ causa officij? quid quæris? nubit amicus,
Nec multos adhibet, liceat modo viuere, fient,
Fient ista palam, cupient & in acta referri.
Interea tormentum ingens nubentibus hæret,
Quod nequeunt parere, & partu retinere maritos.
Sed melius, quod nil animis in corpore iuris
Natura indulget, steriles moriuntur, & illis
Turgida non prodest condita pixide Lyde,
Nec prodest agili palmas præbere luperco.

Vicit & hoc monstrum tunicati fuscina Gracchi,
Lustrauitq; fuga mediam gladiator arenam
Et Capitolinis generosior, & Marcellis,
Et Catulis, Paulisq; minoribus, & fabijs, &
Omnibus ad podium spectantibus, his licet ipsum
Admoueas, cuius tunc munere retia misit.
Esse aliquos manes, & subterranea regna,
Et contum, & stygio ranas in gurgite nigras,
Atq; vna transire vadum tot millia cymba,
Nec pueri credunt, nisi qui non dum ære leuantur.
Sed tu vera puta. Curius quid sentit, & ambo
Scipiadæ? quid Fabricius, manesq; Camilli?
Quid Cremeræ legio, & Cannis consumpta iuuentus,
Tot bellorum animæ? quoties hinc talis ad illos
Vmbra venit, cuperent lustrari, siqua darentur
Sulfura cum tedis, et si foret humida Laurus.
Illuc heu miseri traducimur. arma quid vltra
Littora Iuuernæ promouimus? & modo captas
Orcadas? ac minima contentos nocte Britannos?
Sed quæ nunc populi fiunt victoris in vrbe,
Non faciunt illi, quos vicimus, & tamen vnus
Armenius zalates cunctis narratur ephebis
Mollior ardenti sese indulsisse tribuno,
Aspice quid faciant commercia. venerat obses
Hic fiunt homines. nam si mora longior vrbem
Indulsit pueris, nonnunquam deerit amator,
Mittentur bracæ, cultelli, frena, flagellum.
Sic prætextatos referunt Artaxata mores.

SATYRA TERTIA.

Qvamuis digressu veteris confusus amici,
Laudo tamẽ vacuis quod sedẽ figere cumis
Destinet, atq; vnum ciuem donare Sybillæ.

I anua Baiarum est, & gratum littus, amœni
S ecessus, ego vel prochytam prepono Suburræ.
N am quid tam miserum, & tam solum vidimus, vt nõ
D eterius credas horrere incendia, lapsus
T ectorum assiduos, ac mille pericula sæuæ
V rbis, & Augusto recitantes mense poetas?
S ed cum tota domus rheda componitur vna,
S ubstitit ad veteres arcus, madidamq; Capenam,
H ic vbi nocturnæ Numa constituebat amicæ.
N unc sacri fontis nemus, & delubra locantur
I udæis, quorum cophinus, fœnumq; supellex.
O mnis enim populo mercedem pendere iussa est
A rbor, & eiectis mendicat sylua camœnis.
I n vallem Aegeriæ descendimus, & speluncas
D issimiles veris. quanto præstantius esset
N umen aquæ, viridi si margine clauderet vndas
H erba, nec ingenuum violarent marmora tophum?
H ic tunc vmbritius quando artibus inquit, hone stis
N ullus in vrbe locus, nulla emolumenta laborum,
R es hodie minor est. here quam fuit, atq; eadem cras
D eteret exiguis aliquid, proponimus illuc
I re, fatigatas vbi Dædalus exuit alas,
D um noua canicies, dum prima, & recta senectus,
D um superest Lachesi quod torqueat, & pedibus me
Porto meis, nullo dextram subeunte bacillo.
C edamus patria. viuant Arturius istic,
E t Catulus maneant qui nigrum in cãdida vertunt,
Q ueis facile est ædem conducere, flumina, portus,
S iccandam eluuiem, portandum ad busta cadauer.
E t præbere caput domina venale sub hasta.
Q uondam hi cornicines, & municipalis arenæ
P erpetui comites, notæq; per oppida buccæ,

Munera nunc edunt, & verso pollice vulgi
Quemlibet occidunt populariter, inde reversi
Conducunt foricas. & cur non omnia? cum sint
Quales ex humili magna ad fastigia rerum
Extollit, quoties voluit Fortuna iocari.
Quid Romæ faciam? mentiri nescio, librum
Si malus est, nequeo laudare, & poscere, motus
Astrorum ignoro, funus promittere patris
Nec volo, nec possum, ranarum viscera nunquam
Inspexi, ferre ad nuptam quæ mittit adulter,
Quæ mandat, norint alij, me nemo ministro
Fur erit, atq; ideo nulli comes ex eo, tanquam
Mancus, & extinctæ corpus non vtile dextræ.
Quis nunc diligitur nisi conscius? & cui fervens
Aestuat occultis animus, semperq; tacendis?
Nil tibi se debere putat, nil conferet vnquam,
Participem qui te secreti fecit honesti.
Carus erit Verri, qui Verrem tempore, quo vult,
Accusare potest, tanti tibi non sit opaci
Omnis arena Tagi, quodq; in mare voluitur aurum,
Vt somno careas, ponendaq; præmia sumas
Tristis, & à magno semper timearis amico.
Quæ nunc diuitibus gens acceptissima nostris,
Et quos præcipue fugiam, properabo fateri,
Nec pudor obstabit. Non possum ferre Quirites
Græcam vrbem, quamuis quota portio fecis achææ.
Iam pridem Syrus in Tyberim defluxit Orontes,
Et linguam, & mores, & cum tibicine chordas
Obliquas, ne non gentilia tympana secum
Vexit, & ad circum iussas prostare puellas.
Ite, quibus grata est picta lupa barbara mitra.
Rusticus ille tuus sumit rechedipna Quirine,

Et ceromatico fert niceteria collo.
Hic alta Sicyone, ast hic Amidone relicta,
Hic andro, ille Samo, hic Trallibus, aut Alabãdis
Aesquilias, dictumq; petunt à vimine collem,
Viscera magnarum domuum, dominiq; futuri.
Ingenium velox, audacia perdita, sermo
Promptus, & Isæo torrentior ede quid illum
Esse putes? quamuis hominem secum attulit ad nos
Grammaticus, rhetor, geometres, pictor, aliptes,
Augur, schœnobates, medicus, magus, omnia nouit
Græculus esuriens, in cœlum iusseris, ibit.
Ad summã non Maurus erat, nec Sarmata, nec Thrax
Qui sumpsit pennas, medijs sed natus Athenis.
Horum ego non fugiam conchylia? me prior ille
Signabit? fultusq; toro meliore recumbet
Aduectus Romam, quo pruna, & coctona vento?
Vsque adeo nihil est, quod nostra infantia cœlum
Hausit, auentini baca nutrita sabina?
Quid quod adulandi gens prudentissima, laudat
Sermonem indocti, faciem deformis amici,
Et longum inualidi collum, ceruicibus æquat,
Herculis, Antæum procul à tellure tenentis.
Miratur vocem angustam, qua deterius nec
Ille sonat, quo mordetur gallina marito.
Hæc eadem licet & nobis laudare, sed illis
Creditur, an melior cum Thaida sustinet, aut cum
Vxorem comœdus agit, vel dorida nullo
Cultam palliolo, mulier nempe ipsa videtur,
Non persona loqui, vacua, & plana omnia dicas
Infra ventriculum, & tenui distantia rima.
Nec tamen Antiochus, nec erit mirabilis illic
Aut Stratocles, aut cum molli Demetrius Hœmo,

N atio comœda est,rides?maiore cachinno
C oncutitur,flet si lachrymas aspexit amici,
N ec dolet,igniculum brumæ si tempore poscas,
A ccipit endromydem,si dixeris æstuo,sudat.
N on sumus ergo pares,melior qui semper,& omni
N octe,dieq; potest alienum sumere vultum,
A facie iactare manus, laudare paratus,
S i bene ructauit,si rectum minxit amicus,
S i trulla inuerso crepitum dedit aurea fundo.
P ræterea sanctum nihil est,& ab inguine tutum,
N on matrona laris,non filia virgo,neq; ipse
S ponsus leuis adhuc,non filius ante pudicus.
H orum si nihil est,aulam resupinat amici.
S cire volunt secreta domus,atq; inde timeri.
E t quoniam cœpit grecorum mentio,transi
G ymnasia,atq; audi facinus maioris abollæ.
S toicus occidit Baream delator amicum,
D iscipulumq; senex,ripa nutritus in illa,
A d quam gorgonei delapsa est penna Caballi.
N on est Romano cuiquam locus hic,vbi regnat
P rotogenes aliquis,vel Diphilus,aut Erimanthus,
Q ui gentis vitio nunquam partitur amicum.
S olus habet,nam cum facilem stillauit in aurem
E xiguum de naturæ,patriæq; veneno,
L imine summoueor,perierunt tempora longi
S eruitij.nusquam minor est iactura clientis.
Q uod porro officiũ,(ne nobis blandiar,)aut quod
P auperis hic meritum?si curet nocte togatus
C urrere,cum prætor lictorem impellat,& ire
P ræcipitem iubeat dudum vigilantibus orbis,
N e prior Albinam,aut Modiam collega salutet.
D iuitis hic serui cludit latus ingenuorum

Filius, alter enim quantum in legione tribuni
Accipiunt, donat Caluinæ, vel Catienæ,
Vt semel, atq; iterum super illam palpitet, at tu
Cum tibi vestiti facies scorti placet, hæres,
Et dubitas alta Chionen deducere sella.
Da testem Romæ tam sanctum, quàm fuit hospes
Numinis idæi, procedat vel Numa, vel qui
Seruauit trepidam flagranti ex æde Mineruam,
Protinus ad censum, de moribus vltima fiet
Quæstio, quot pascit seruos, quot possidet agri
Iugera, quàm multa, magnaq; paropside cœnat.
Quantum quisque sua nummorum seruat in arca,
Tantum habet & fidei, iures licet & Samothracum,
Et nostrorum aras, contemnere fulmina pauper
Creditur, atq; Deos, Dijs ignoscentibus ipsis.
Quid, quod materiam præbet, causasq; iocorum
Omnibus hic idem, si fœda, & scissa lacerna,
Si toga sordidula est, & rupta, calceus alter
Pelle patet, vel si consuto vulnere crassum,
Atq; recens linum ostendit non vna cicatrix.
Nil habet infelix paupertas durius in se,
Quàm quod ridiculos homines facit. exeat inquit,
Si pudor est, & de puluino surgat equestri,
Cuius res legi non sufficit, & sedeant hic
Lenonum pueri quocunq; in fornice nati,
Hic plaudat nitidi præconis filius inter
Pinnirapi cultos iuuenes, iuuenesq; lanistæ.
Sic libitum vano, qui nos distinxit, Othoni.
Quis gener hic placuit censu minor? atq; puellæ
Sarcinulis impar? quis pauper scribitur hæres?
Quando in consilio est ædilibus? agmine facto
Debuerãt olim tenues migrasse Quirites.

H aud facile emergunt, quorum virtutibus obstat
R es angusta domi. sed Romæ durior illis
C onatus, magno hospitium miserabile, magno
S eruorum ventres. & frugi cœnula magno.
F ictilibus cœnare pudet, quod turpe negauit
T ranslatus subito ad Marsos, mensamq; Sabellam,
C ontentusq; illic veneto, duroq; cucullo.
P ars magna Italiæ est (si verũ admittimus,) in qua
N emo togam sumit nisi mortuus, ipsa dierum
F estorum herboso colitur siquando theatro
M aiestas. tandemq; redit ad pulpita notum
E xodium, cum personæ pallentis hiatum
I n gremio matris formidat rusticus infans.
A equales habitus illic, similemq; videbis
O rchestram, & populum, clari velamen honoris.
S ufficiunt tunicæ summis ædilibus albæ.
H ic vltra vires habitus nitor, hic aliquid plus,
Q uam satis est, interdum aliena sumitur arca.
C ommune id vitium est. hic viuimus ambitiosa
P aupertate omnes. quid te moror? omnia Romæ
C um pretio, quid das, vt Cossum aliquando salutes?
V t te respiciat clauso veiento labello?
I lle metit barbam, crinem hic deponit amati,
P lena domus libis venalibus. accipe, & illud
F ermentum tibi habe, præstant tributa clientes.
C ogimur & cultis augere peculia seruis.
Q uis timet, aut timuit gelida Præneste ruinam?
A t positis nemorosa inter iuga volsiniis, aut
S implicibus Gabiis, aut proni Tyburis arce?
N os vrbem colimus tenui tibicine fultam
M agna parte sui. nam si labentibus obstat
V illicus, & veteris rimæ contexit hiatum,

Securos pendente iubet dormire ruina.
Viuendum est illic, vbi nulla incendia, nulli
Nocte metus, iam poscit aquam, iam friuola transfert
Vcalegon, tabulata tibi iam tertia fumant.
Tu nescis, nam si gradibus trepidatur ab imis
Vltimus ardebit, quem tegula sola tuetur
A pluuia, molles vbi reddunt oua columbæ.
Lectus erat Codro Procula minor, vrceoli sex
Ornamentum abaci, necnon & paruulus infra
Cantharus, & recubans sub eodem marmore Chiron
Iamq; vetus græcos seruabat cista libellos
Et diuina opici rodebant carmina mures.
Nil habuit Codrus, quis enim negat? & tamē illud
Perdidit infelix totum nil, vltimus autem
Aerumnæ cumulus, quod nudum, & frustra rogantem
Nemo cibo, nemo hospitio, tectoq; iuuabit.
Si magna assyrij cecidit domus, horrida mater,
Pullati proceres, differt vadimonia prætor.
Tunc gemimus casus vrbis, tunc odimus ignem,
Ardet adhuc, & iam occurrit qui marmora donet.
Conferat impensas, hic nuda, & candida signa,
Hic aliquid præclarum Euphranoris, & Polycleti,
Phecasianorum vetera ornamenta deorum.
Hic libros dabit, & forulos, mediamq; Mineruam,
Hic modium argenti, meliora, ac plura reponit
Persicus orborum lautissimus, & merito iam
Suspectus, tanquam ipse suas incenderit ædes.
Si potes auelli circensibus, optima Soræ.
Aut Fabrateriæ domus, aut Frusinone paratur,
Quanti nunc tenebras vnum conducis in annum.
Hortulus hic, puteusq; breuis, nec reste mouendus,
In tenues plantas facili diffunditur haustu.

Viue bidentis amans, & culti villicus horti,
Vnde epulum possis centum dare Pythagoreis·
Est aliquid quocunque loco, quocunque recessu,
Vnius sese dominum fecisse lacertæ·
Plurimus hic æger moritur vigilando, sed illum
Langorem peperit cibus imperfectus, & hærens
Ardenti stomaco· nam quæ meritoria somnum
Admittunt? magnis opibus dormitur in vrbe.
Inde caput morbi rhedarum transitus arcto
Vicorum inflexu, & stantis conuitia mandræ
Eripiunt somnum Druso, vitulisque marinis·
Si vocat officium turba cedente vehetur
Diues, & ingenti curret super ora Liburno,
Atque obiter leget, aut scribet, vel dormiet intus,
Nanque facit somnum clausa lectica fenestra,
Ante tamen veniet, nobis properantibus obstat
Vnda prior, magno populus premit agmine lumbos
Qui sequitur, ferit hic cubito, ferit assere duro
Alter, at hic tignum capiti incutit, ille metretam·
Pinguia crura luto, planta mox vndique magna
Calcor, & in digito clauus mihi militis hæret·
Non ne vides quanto celebretur sportula fumo?
Centum conuiuæ, sequitur sua quenque culina·
Corbulo vix ferret tot vasa ingentia, tot res
Impositas capiti, quas recto vertice portat
Seruulus infelix, & cursu ventilat ignem·
Scinduntur tunicæ sartæ modo, longa coruscat
Sarraco veniente abies, atque altera pinum
Plaustra vehunt, nutant alte, populoque minantur.
Nam si procubuit, qui saxa ligustica portat
Axis, & euersum fudit super agmina montem,
Quid superest de corporibus, quis mēbra, quis ossa

Inuenit? obtritum vulgi perit omne cadauer
More animæ. domus interea secura patellas
Iam lauat, & bucca foculum excitat, & sonat vnctis
Strigilibus, pleno componit lintea gutto.
Hæc inter pueros varie properantur, at ille
Iam sedet in ripa, tetrumq; nouitius horret
Porthmea, nec sperat cœnosi gurgitis alnum
Infelix, nec habet quem porrigat ore trientem.
Respice nunc alia, ac diuersa pericula noctis,
Quod spatium tectis sublimibus, vnde cerebrum
Testa ferit, quoties rimosa, & curta fenestris
Vasa cadunt, quanto percussum pondere signent,
Et lædant silicem, possis ignauus haberi,
Et subiti casus improuidus, ad cœnam si
Intestatus eas, adeo tot fata, quot illa
Nocte patent vigiles te prætereunte fenestræ.
Ergo optes, votumq; feras miserabile tecum,
Vt sint contentæ patulas effundere pelues.
Ebrius, ac petulans, qui nullum forte cecidit
Dat pœnas, noctem patitur lugentis amicum
Pelidæ, cubat in faciem, mox deinde supinus.
Ergo non aliter poterit dormire, quibusdam
Somnum rixa facit, sed quamuis improbus annis,
Atq; mero feruens, cauet hunc, quem coccina læna
vitari iubet, & comitum longissimus ordo,
Multum præterea flammarum, atq; Aenea lāpas.
Me, quem Luna solet deducere, vel breue lumen
Candelæ, cuius dispenso, & tempero filum,
Contemnit. miseræ cognosce prooemia rixæ,
Si rixa est, vbi tu pulsas, ego vapulo tantum.
Stat contra, stariq; iubet, parere necesse est,
Nam quid agas, cum te furiosus cogat, & idem

Fortior, vnde venis exclamat, cuius aceto,
Cuius concha tumes? quis tecum sectile porrum
Sutor, & elixi veruecis labra comedit?
Nil mihi respondes? aut dic, aut accipe calcem.
Ede vbi consistas, in qua te quæro proseucha.
Dicere si tentes aliquid, tacitus'ue recedas,
Tantundem est, feriunt pariter, vadimonia deinde
Irati faciunt. libertas pauperis hæc est,
Pulsatus rogat, & pugnis concisus adorat,
Vt liceat paucis cum dentibus inde reuerti.
Nec tamen hoc tantum metuas, nam qui spoliet te
Non deerit, clausis domibus posq̃ omnis vbiq;
Fixa cathenatæ siluit compago tabernæ,
Interdum & ferro subitus crassator agit rem,
Armato quoties tutæ custode tenentur
Et pontina palus, & gallinaria pinus.
Sic inde huc omnes tanquam ad vivaria currunt.
Qua fornace graues, qua non incude cathenæ?
Maximus in vinclis ferri modus, vt timeas, ne
Vomer deficiat, ne marræ, & sarcula desint.
Felices proauorum atauos, felicia dicas
Secula, quæ quondam sub regibus, atq; tribunis
Viderunt vno contentam carcere Romam.
His alias poteram, & plures subnectere causas,
Sed iumenta vocant, & sol inclinat, eundum est.
Nam mihi commota iandudum mulio virga
Innuit, ergo vale nostri memor, & quoties te
Roma tuo refici properantem reddet Aquino,
Me quoq; ad eluinam Cererem, vestramq; Dianam
Conuelle à Cumis, satyrarum ego, (ni pudet illas)
Adiutor gelidos veniam caligatus in agros.

SATYRA QVARTA.

Ecce iterũ Crispinus, et ẽ mihi sæpe vocãdus
Ad partes, monstrũ nulla virtute redẽptum
A vitijs, æger, solaq; libidine fortis,
Delitias viduæ tantum aspernatur adulter.
Quid refert igitur quantis iumenta fatiget
Porticibus, quanta nemorum vectetur in vmbra,
Iugera quot vicina foro, quas emerit ædes?
Nemo malus felix, minime corruptor, & idem
Incestus, cum quo nuper vittata iacebat
Sanguine adhuc viuo terram subitura sacerdos.
Sed tunc de factis leuioribus, & tamen alter
Si fecisset idem, caderat sub iudice morum.
Nam quod turpe bonis Tityo, Serioq;, decebat
Crispinum, quid agas, cum dira, & fœdior omni
Crimine persona est? malum sex millibus emit
Aequantem sane paribus sestertia libris,
Vt perhibent, qui de magnis maiora loquuntur.
Consilium laudo artificis, si munere tanto
Præcipuam in tabulis ceram senis abstulit orbi.
Est ratio vlterior magnæ si misit amicæ,
Quæ vehitur clauso latis specularibus antro.
Nil tale expectes, emit sibi, multa videmus,
Quæ miser, & frugi non fecit Apicius, hoc tu
Succinctus patria quondam Crispine papyro,
Hoc pretium squamæ? potuit fortasse minoris
Piscator, quàm piscis emi, prouincia tanti
Vendit agros, sed maiores Appulia vendit.
Quales tunc epulas ipsum glutisse putemus
Induperatorem? cum tot sestertia partem
Exiguam, & modicæ sumptam de margine cœnæ
Purpureus magni ructaret scurra palatij,
Iam princeps equitum, magna qui voce solebat

V endere municipes fracta de merce siluros?
I ncipe Calliope, licet hic considere, non est
C antandum, res vera agitur, narrate pullæ
P ierides, prosit mihi vos dixisse puellas.
C um iam semianimum laceraret Flauius orbem
V ltimus, & caluo seruiret Roma Neroni,
I ncidit adriaci spatium admirabile rhombi
A nte domum Veneris, quam dorica sustinet Anchon.
I mpleuitq; sinus, neq; enim minor hæserat illis.
Q uos operit glacies mæotica, ruptaq; tandem
S olibus effundit torpentis ad hostia ponti
D esidia tardos, & lõgo frigore pingues.
D estinat hoc monstrum cymbæ, liniq; magister
P ontifici summo. quis enim proponere talem,
A ut emere auderet? cum plena & littora multo
D elatore forent, dispersi protinus algæ
I nquisitores agerent cum remige nudo,
N on dubitaturi fugitiuum dicere piscem,
D epastumq; diu viuaria Cæsaris, inde
E lapsum veterem ad dominum debere reuerti,
S i quid Palfurio, si credimus Armillato
Q uicqd conspicuum, pulchrumq; ex æquore toto est,
R es fisci est, vbicunq; natat, donabitur ergo,
N e pereat, iam letifero cedente pruinis
A utumno, iam quartanam sperantibus ægris.
S tridebat deformis hyems, prædamq; recentem
S eruabat, tamen hic properat, velut vrgeat auster,
V tq; lacus suberant, vbi quanquam diruta seruat
I gnem troianum, & Vestam colit Alba minorem,
O bstitit intranti miratrix turba parumper,
E t cessit, facili patuerunt cardine valuæ.
E xclusi expectant admissa obsonia patres.

Itur ad Atridem, tunc Picens accipe dixit
Priuatis maiora focis, genialis agatur
Iste dies, propera stomachum laxare saginis,
Et tua seruatum consume in secula rhombum.
Ipse capi voluit, quid apertius? & tamen illi
Surgebant cristæ. nihil est, quod credere de se
Non possit, cum laudatur dijs æqua potestas.
Sed deerat pisci patinæ mensura. vocantur
Ergo in concilium proceres, quos oderat ille,
In quorum facie miseræ, magnæq; sedebat
Pallor amicitiæ primus clamante Liburno,
Currite iam sedit, rapta properabat abolla
Pegasus, attonitæ positus modo villicus vrbi.
An'ne aliud tunc præfecti? quorum optimus, atque
Interpres legum sanctissimus, omnia quanquam
Temporibus diris tractanda putabat inermi
Iustitia, venit & Crispi iucunda senectus,
Cuius erant mores, qualis facundia mite
Ingenium, maria, ac terras, populosq; regenti
Quis comes vtilior, si clade, & peste sub illa
Sæuitiam damnare, & honestum afferre liceret
Concilium? sed quid violentius aure tyranni?
Cum quo de pluuijs, aut æstibus, aut nimboso
Vere locuturi fatum pendebat amici?
Ille igitur nunquam direxit brachia contra
Torrentem, nec ciuis erat, qui libera posset
Verba animi proferre, & vitam impendere vero.
Sic multas hyemes, atq; octogesima vidit
Solstitia, his armis, illa quoq; tutus in aula.
Proximus eiusdem properabat Acilius æui
Cum iuuene indigno, quã mors tam sæua maneret,
Et domini gladijs iam destinata, sed olim

P rodigio par eſt in nobilitate ſenectus,
V nde fit, vt malim fraterculus eſſe gigantum.
P rofuit ergo nihil miſero, quod comminus vrſos
F igebat numidas albana nudus arena
V enator. quis enim iam non intelligat artes
P atritias? quis priſcum illud miretur acumen
B rute tuum? facile eſt barbato imponere regi.
N ec melior vultu quamuis ignobilis ibat
R ubrius, offenſæ veteris reus, atq; tacendæ.
E t tamen improbior Satyram ſcribente cinædo.
M ontani quoq; venter adeſt abdomine tardus,
E t matutino ſudans Criſpinus amomo,
Q uantum vix redolent duo funera, ſæuior illo
P ompeius tenui iugulos aperire ſuſurro,
E t qui vulturibus ſeruabat viſcera dacis
F uſcus marmorea meditatus prælia villa.
E t cum mortifero prudens veiento Catulo,
Q ui nunquam viſæ flagrabat amore puellæ,
G rande, & conſpicuũ, noſtro quoq; tẽpore, monſtrũ,
C æcus, adulator, dirusq́; á ponte ſatelles,
D ignus aricinos qui mendicaret ad axes,
B landaq́; deuexæ iactaret baſia rhedæ,
N emo magis rombum ſtupuit, nam plurima dixit
I n leuum conuerſus, at illi dextra iacebat
B ellua, ſic pugnas Cilicis laudabat, & ictus,
E t pægma, & pueros inde ad velaria raptos.
N on cedit veiento, ſed vt fanaticus œſtro
P ercuſſus Bellona tuo diuinat, & ingens
O men habes inquit, magni, clariq; triumphi,
R egem aliquem capies, aut de temone britano
E xcidet Aruiragus, peregrina eſt bellua, cernis
E rectas in terga ſudes? hoc defuit vnum

Fabricio, patriam vt rombi memoraret, & annos.
Quid nam igitur censes, conciditur? absit ab illo
Dedecus hoc Montanus ait, testa alta paretur,
Que tenui muro spatiosum colligat orbem.
Debetur magnus patinæ, subitusq; Prometheus.
Argilem, atq; rotam citius properate, sed ex hoc
Tempore iam Cæsar figuli tua castra sequantur.
Vicit digna viro sententia, nouerat ille
Luxuriam imperij veterem, noctesq; Neronis
Iam medias, aliamq; famem, cum pulmo falerno
Arderet, nulli maior fuit vsus edendi
Tempestate mea, circeis nata forent, an
Lucrinum ad saxum, rutupino ve edita fundo
Ostrea callebat primo deprendere morsu.
Et semel aspecti littus dicebat echini.
Surgitur, & misso proceres exire iubentur
Concilio, quos albanam dux magnus in arcem
Traxerat attonitos, & festinare coactos,
Tanquam de Cetis aliquid, toruisq; Sicambris
Dicturus, tanquam diuersis partibus orbis
Anxia præcipiti venisset epistola penna.
Atq; vtinam his potius nugis tota illa dedisset
Tempora sæuitiæ, claras quibus abstulit vrbi,
Illustresq; animas impune, & vindice nullo,
Sed periit postquam cerdonibus esse timendus
Cœperat, hoc nocuit Lamiarum cæde madenti.

SATYRA QVINTA.

Si te propositi nō dū pudet, atq; eadē est mens,
Vt bona summa putes aliena viuere q̄dra,
Si potes illa pati, quæ nec sarmentus iniq̄s
Cæsaris ad mensas, nec vilis Galba tulisset,
Quamuis iurato metuā tibi credere Testi.

Ventre nihil noui frugalius, hoc tamen ipsum
Defecisse puta, quod inani sufficit aluo,
Nulla crepido vacat? nusquam pons, & tegetis pars
Dimidia breuior? tanti ne iniuria cœnæ?
Tam ieiuna fames? cum possis honestius illic
Et tremere, & sordes farris mordere canini?
Primo fige loco, quod tu discumbere iussus
Mercœdem solidam veterum capis officiorum,
Fructus amicitiæ magnæ cibus, imputat hunc rex,
Et quamuis rarum, tamen imputat. ergo duos post
Si libuit menses neglectum adhibere clientem,
Tertia ne vacuo cœssaret culcitra lecto,
Vna simus ait, votorum summa, quid vltra
Quæris? habet Trebius propter quod rumpere somnum
Debeat, & ligulas dimittere sollicitus, ne
Tota salutatrix iam turba peregerit orbem
Syderibus dubijs, aut illo tempore, quo se
Frigida circumagunt pigri sarraca bootæ.
Qualis cœna tamen? vinum quod succida nolit
Lana pati. de conuiua Corybanta videbis,
Iurgia proludunt, sed mox & pocula torques
Saucius, & rubra deterges vulnera mappa,
Inter vos quoties, libertorumq; cohortem
Pugna saguntina feruet commissa lagena,
Ipse capillato diffusum consule potat,
Calcatamq; tenet belli socialibus vuam
Cardiaco nunquam cyathum missurus amico,
Cras bibet àlbanis aliquid de montibus, aut de
Setinis, cuius patriam, titulumq; senectus
Deleuit multa veteris fuligine testæ,
Quale coronati Thrasea, Heluidiusq; bibebant
Brutorum, & Cassij natalibus, ipse capaces

Heliadum cruſtas, & inæquales beryllos.
Virro tenet phialas, tibi non committitur aurum,
Vel ſiquando datur, cuſtos affixus ibidem,
Qui numeret gemmas, vnguesq́; obſeruet acutos.
Da veniam, præclara illic laudatur iaſpis,
Nam Virro, (vt multi) gemmas ad pocula transfert
A' digitis, quas in vaginæ fronte ſolebat
Ponere zelotypo iuuenis prælatus Hyarbæ.
Tu Beneuentani ſutoris nomen habentem
Siccabis calicem naſorum quattuor, ac iam
Quaſſatum, & rupto poſcentem ſulfura vitro.
Si ſtomachus domini feruet vinoq́; ciboq́;,
Frigidior geticis petitur decocta pruinis.
Non eadem vobis poni modo vina querebar,
Vos aliam potatis aquam, tibi pocula curſor
Getûlus dabit, aut nigri manus oſſea Mauri,
Et cui per mediam nolis occurrere noctem.
Cliuoſæ veheris dum per monimenta latinæ,
Flos Aſiæ ante ipſum pretio maiore paratus,
Quám fuit & Tulli cenſus pugnacis, & Anci.
Et ne te teneam Romanorum omnia regum
Friuola, quod cum ita ſit, tu Getûlum Ganymedem
Reſpice, cum ſities. neſcit tot millibus emptus
Pauperibus miſcere puer, ſed forma, ſed ætas
Digna ſupercilio, quando ad te peruenit ille?
Quando vocatus adeſt caldæ, gelidæq́; miniſter?
Quippe indignatur veteri parere clieni,
Quodq́; aliquid poſcas, & quod ſe ſtante recumbas.
Maxima quæq; domus ſeruis eſt plena ſuperbis.
Ecce alius quanto porrexit murmure panem
Vix fractum, ſolidæ iam mucida fruſtra farinæ.
Quæ genuinum agitent non admittentia morſum.

S ed tener, & niueus, mollíq; siligine factus
S eruatur domino, dextram cohibere memento,
S alua sit artocopi reuerentia, finge tamen te
I mprobulum, superest illic, qui ponere cogat.
V ix tu consuetis audax conuiua canistris
I mpleri, panisq; tui nouisse colorem.
S cilicet hoc fuerat, propter quod sæpe relicta
C oniuge, per montem aduersum gelidasq; cucurri
A esquilias, fremeret sæua cum grandine vernus
I uppiter, & multo stillaret penula nimbo.
A spice quàm longo distendat pectore lancem
Q uæ fertur domino squilla, & quibus vndiq; septa
A sparagis, qua despiciat conuiuia cauda,
C um venit excelsi manibus sublata ministri.
S ed tibi dimidio constrictus gammarus ouo
P onitur exigua feralis cœna patella,
I pse vena frano piscem perfundit, at hic qui
P allidus offertur misero tibi caulis, olebit
L aternam, illud enim vestris datur alueolis, quod
C anna micipsarum prora subuexit acuta,
P ropter quod Romæ cum Boccare nemo lauatur,
Q uod tutos etiam facit á serpentibus atris.
M ulus erit domino, quem misit Corsica, vel quem
T aurominitanæ rupes, quando omne peractum est
E t iam defecit nostrum mare, dum gula sæuit,
R etibus assiduis penitus scrutante Macello
P roxima, nec patitur tyrrenum crescere piscem.
I nstruit ergo focum prouincia, sumitur illinc
Q uod captator emat Lenas, Aurelia vendat.
V irroni murena datur, quæ maxima venit
G urgite de siculo, nam dum se continet auster,
D um sedet, & siccat madidas in carcere pennas

Contemnunt mediam temeraria lina charybdim.
Vos anguilla manet longæ cognata colubræ,
Aut glacie aspersus maculis Tyberinus, & ipse
Vernula riparum pinguis torrente cloaca,
Et solitus mediæ cryptam penetrare Suburræ.
Ipsi pauca velim, facilem si præbeat aurem,
Nemo petit, modicis quæ mittebantur amicis
A Seneca, quæ Piso bonus, quæ Cotta solebat
Largiri, nanq; & titulis, & fascibus olim
Maior habebatur donandi gloria, solum
Poscimus, vt cœnes ciuiliter, hoc face, & esto,
Esto (vt nunc multi) diues tibi, pauper amicis.
Anseris ante ipsum magni iecur, anseribus par
Altilis, & flaui dignus ferro Meleagri
Fumat aper. post hunc raduntur tubera, si ver
Tunc erit, & facient optata tonitrua cœnas
Maiores, tibi habe frumentum Aledius inquit,
O Libye, disiunge boues, dum tubera mittas.
Structorem interea, nequa indignatio desit,
Saltantem spectas, & chironomonta volanti
Cultello, donec peragat dictata magistri
Omnia, nec minimo sane discrimine refert
Quo gestu lepores, & quo gallina secetur,
Duceris planta, velut ictus ab Hercule Cacus,
Et ponere foris, siquid tentaueris vnquam
Hiscere, tanq̃ habeas tria nomina, quãdo propinat
Virro tibi, sumitq; tuis contacta labellis
Pocula. quis vestrum temerarius vsque adeo, quis
Perditur, vt dicat regi bibe? plurima sunt, quæ
Non audent homines pertusa dicere læna.
Quadringenta tibi siquis Deus, aut similis dis
Et melior fatis donaret, homuncio, quantus

Ex nihilo

Ex nihilo fieres, quantus Virronis amicus.
Da Trebio, pone ad Trebium, vis frater ab illis
Ilibus? ò nummi vobis hunc præstat honorem,
Vos estis fratres, dominus tamen, & domini rex
Si vis tu fieri, nullus tibi paruulus aula
Luserit Aeneas, nec filia dulcior illo.
Iucundum, & carum sterilis facit vxor amicum,
Sed tua nunc Mycale pariat licet, & pueros tres
In gremium patris fundat, simul ipse loquaci
Gaudebit nido, viridem thoraca iubebit
Afferri, minimasq; nuces, assemq; rogatum
Ad mensam, quoties parasitus venerit infans.
Vilibus ancipites fungi ponentur amicis,
Boletus domino, sed qualem Claudius edit,
Ante illum vxoris, post quem nil amplius edit.
Virro sibi, & reliquis Virronibus illa iubebit
Poma dari, quorum solo pascaris odore,
Qualia perpetuus phæacum autumnus habebat,
Credere quæ possis surrepta sororibus aphris.
Tu scabie fruere mali, quod in aggere rodit,
Qui tegitur parma, & galea, metuensq; flagelli,
Discit ab hirsuta iaculum torquere capella.
Forsitan impensæ Virronem parcere credas,
Hoc agit, vt doleas, nam quæ comœdia? minus
Quis melior plorante gula? ergo omnia fiunt:
Si nescit, vt per lachrymas effundere bilem
Cogaris, pressoq; diu stridere molari.
Tu tibi liber homo, & regis conuiua videris,
Captum te nidore suæ putat ille culinæ,
Nec male coniectat. quis enim tam nudus, vt illum
Bis ferat hetruscum puero si contigit aurum?
Vel nodus tantum, & signum de paupere loro?

Spes bene cœnandi vos decipit. ecce dabit iam
Semesum leporem, atq; aliquid de clunibus apri.
Ad nos iam veniet minor altilis, inde parato,
Intactoq; omnes, & stricto pane tacetis,
Ille sapit, qui te sic vtitur, omnia ferre
Si potes, & debes, pulsandum vertice raso
Præbebis quandoq; caput, nec dura timebis
Flagra pati, hic epulis, & tali dignus amico.

SATYRA SEXTA.

Credo pudicitiā Saturno rege moratam
In terris, visamq; diu, cū frigida paruas
Præberet spelunca domos, ignēq;, laremq;,
Et pecus, et dños cōmuni clauderet vmbra.
Syluestrem montana torum cum sterneret vxor
Frondibus, & culmo, vicinarumq; ferarum
Pellibus, haud similis tibi Cynthia, nec tibi, cuius
Turbauit nitidos extinctus passer ocellos,
Sed potanda ferens infantibus vbera magnis,
Et sæpe horridior glandem ructante marito.
Quippe aliter tunc orbe nouo, cœloq; recenti
Viuebant homines, qui rupto robore nati,
Compositiq; luto nullos habuere parentes.
Multa pudicitiæ veteris vestigia forsan,
Aut aliqua extiterant, & sub Ioue, sed Ioue non dum
Barbato, non dum græcis iurare paratis
Per caput alterius, cum furem nemo timeret
Caulibus, aut pomis, & aperto viueret horto.
Paulatim deinde ad superos Astræa recessit
Hac comite, atq; duæ pariter fugêre sorores.
Antiquum, & vetus est alienum Posthume lectum
Concutere, atq; sacri genium contemnere fulcri.
Omne aliud crimen mox ferrea protulit ætas.

V iderunt primos argentea sæcula mœchos,
C onuentum tamen, & pactum, & sponsalia nostra
T empestate paras, iamq; á tonsore magistro
P ecteris, & digito pignus fortasse dedisti.
C erte sanus eras, vxorem posthume ducis?
D ic qua Tisiphone? quibus exagitare colubris?
F erre potes dominam saluis tot restibus vllam?
C um pateant altæ, caligantesq; fenestræ?
C um tibi vicinum se præbeat æmilius pons?
A ut si de multis nullus placet exitus, illud
N on ne putas melius, quod tecum pusio dormit?
P usio qui noctu non litigat? exigit à te
N ulla iacens illic munuscula, nec queritur, quod
E t lateri parcas, nec quantum iussit, anheles.
S ed placet vrsidio lex iulia, tollere dulcem
C ogitat hæredem cariturus turture magno,
M ulorumq; iubis, & captatore Macello.
Q uid fieri non posse putes, si iungitur vlla
V rsidio? si mœchorum notissimus olim
S tulta maritali iam porrigit ora capistro?
Q uem toties texit perituri cista Latini.
Q uid? quod & antiquis vxor de moribus vlli
Q uæritur, ô medici mediam pertundite venam.
D elitias hominis Tarpeium limen adora
P ronus, & auratam Iunoni cæde iuuencam,
S i tibi contigerit capitis matrona pudici.
P aucæ adeo Cereris vittas contingere dignæ,
Q uarum non timeat pater oscula, necte coronam
P ostibus, & densos per limina tende corymbos.
V nus Iberinæ vir sufficit, ocyus illud
E xtorquebis, vt hæc oculo contenta sit vno.
M agna tamen fama est cuiusdam rure paterno

Vjuentis. viuat Gabijs, vt vixit in agro,
Viuat Fidenis, & agello cedo paterno.
Quis tamen affirmat, nil actum in montibus? aut in
Speluncis? adeo senuerunt Iuppiter, & Mars.
Porticibus ne tibi monstratur fœmina voto
Digna tuo? cuneis an habent spectacula totis
Quod securus ames, quodq; inde excerpere possis?
Chironomum Ledam molli saltante Batillo
Tuccia vesicæ non imperat, appula gannit
Sicut in amplexu, subitum, & miserabile, longum
Attendit Thymele, Thymele tunc rustica discit.
Ast aliæ quoties aulea recondita cessant,
Et vacuo, clausoq; sonant fora sola theatro,
Atq; à plebeis longe Megalesia, tristes
Personam, thyrsumq; tenent, & subligar Acci
Vrbicus exodio risum mouet Attellanæ
Gestibus Autonoes, hunc diligit Aelia pauper.
Soluitur his magno comœdi fibula, sunt, quæ
Chrysogonum cantare vetent, Hispulla tragœdo
Gaudet, an expectas, vt Quintilianus ametur?
Accipis vxorem, de qua cytharœdus Echion,
Aut Glaphyrus fiat pater, Ambrosiusq; choraules.
Longa per angustos figamus pulpita vicos.
Ornentur postes, & grandi ianua lauro,
Vt testudineo tibi lentule conopeo.
Nobilis Euryalum mirmilonem exprimat infans.
Nupta senatori comitata est Hippia ludum
Ad Pharon, & Nilum, famosaq; mœnia Lagi,
Prodigia, & mores vrbis, damnante Canopo.
Immemor illa domus, & coniugis, atq; sororis
Nil patriæ indulsit, plorantesq; improba natos,
Vtq; magis stupeas, ludos, Paridemq; reliquit.

Sed quãquam in magnis, opibus, plumaq; paterna,
Et segmentatis dormisset paruula cunis,
Contempsit pelagus famam contempserat olim,
Cuius apud moles minima est iactura cathedras.
Tyrrhenos igitur fluctus, lateq; sonantem
Pertulit Ionium constanti pectore, quamuis
Mutandum toties esset mare. iusta pericli
Si ratio est, & honesta, timent, pauidoq; gelantur
Pectore, nec tremulis possunt insistere plantis.
Fortem animum præstant rebus, quas turpiter audent.
Si iubeat coniux, durum est conscendere nauim.
Tunc sentina grauis, tunc summus vertitur aer.
Quæ moechum sequitur, stomacho valet, illa maritũ
Conuomit, hæc inter nautas & prandet, & errat
Per puppim, & duros gaudet tractare rudentes.
Qua tamen exarsit forma? qua capta iuuenta est
Hippia? quid vidit, propter quod Ludia dici
Sustinuit? nam Sergiolus iam radere guttur
Coeperat & secto requiem sperare lacerto.
Præterea multa in faciem deformia, sicut
Attritus galea, medijsq; in naribus ingens
Gibbus, & acre malum semper stillantis ocelli,
Sed gladiator erat, facit hoc illos hyacinthos,
Hoc pueris, patriæq;, hoc prætulit illa sorori,
Atq; viro, ferrum est, quod amant. hic Sergius idem
Accepta rude coepisset veiento videri.
Quid priuata domus, quid fecerit Hippia curas?
Respice riuales diuorum, Claudius audi,
Que tulerit dormire virum cum senserat vxor,
Ausa palatino tegetem præferre cubili,
Sumere nocturnos meretrix augusta cucullos,
Linquebat comite ancilla non amplius vna,

Et nigrum flauo crinem abscondente galero
Intrauit calidum veteri centone lupanar,
Et cællam vacuam, atq; suam, tunc nuda papillis
Constitit auratis titulum mentita Lyciscæ,
Ostenditq; tuum generose Britannice ventrem.
Excepit blanda intrantes, atq; æra poposcit,
Mox lenone suas iam dimittente puellas
Tristis abit, sed quod potuit, tamen vltima cællam
Clausit adhuc ardens rigidæ tentigine vuluæ.
Et lassata viris nondum satiata recessit,
Obscurisq; genis turpis, fumosq; lucernæ
Fœda lupanaris tulit ad puluinar odorem.
Hippomanes, carmenq; loquar, coctumq; venenum,
Priuignoq; datum. faciunt grauiora coactæ
Imperio sexus, minimumq; libidine peccant.
Optima sed quare Cesennia teste marito?
Bis quingenta dedit, tanti vocat ille pudicam
Nec veneris pharetris macer, aut lampade feruet.
Inde faces ardent, veniunt à dote sagittæ.
Libertas emitur. corám licet innuat, atq;
Rescribat, vidua est locuples, quæ nupsit auaro.
Cur desyderio Bibulæ Sertorius ardet?
Si verum excutias, facies, non vxor amatur.
Tres rugæ subeant, & secutis arida laxet,
Fiant obscuri dentes, oculiq; minores,
Collige sarcinulas dicet libertus, & exi,
Iam grauis es nobis, & sæpe emungeris, exi
Ocyus, & propera, sicco venit altera naso.
Interea calet, & regnat, poscitq; maritum
Pastores, & ouem canusinam, vlmosq; falernas
Quantulum in hoc, pueros omnes, ergastula tota,
Quodq; domi non est, & habet vicinus, ematur.

Mense quidem brumæ, cum iam mercator Iason
Clausus, & armatis obstat casa candida nautis,
Grandia tolluntur crystallina, maxima rursus
Myrrhina, deinde adamas notissimus, & Berenices
In digito factus pretiosior, hunc dedit olim
Barbarus incestæ, dedit hunc Agrippa sorori,
Obseruant vbi festa mero pede sabbata reges,
Et vetus indulget senibus clementia porcis.
Nulla'ne de tantis gregibus tibi digna videtur?
Sit formosa, decens, diues, fœcunda, vetustos
Porticibus disponat auos, intactior omni
Crinibus effusis bellum dirimente sabina,
Rara auis in terris, nigroq; simillima cigno.
Quis feret vxorem, cui constāt omnia? malo,
Malo Venusinam, quàm te Cornelia mater
Gracchorum, si cum magnis virtutibus affers
Grande supercilium, & numeras in dote triumphos
Tolle tuum precor Hannibalem victumq; Syphacem
In castris (& cum tota Carthagine migra,
Parce precor Pæān, & tu depone sagittas,
Nil pueri faciunt, ipsam configite matrem
Amphion clamat, sed Pæān contrahit arcum.
Extulit ergo gregem natorum, ipsamq; parentem,
Dum sibi nobilior Latonæ gente videtur,
Atq; eadem scrofa Niobe fœcundior alba.
Quæ tanti grauitas? quæ forma, vt se tibi semper
Imputet? huius enim rari, summiq; voluptas
Nulla boni, quoties animo corrupta superbo
Plus aloes, quàm mellis habet, quis deditus autem
Vsque adeo est, vt non illam, quam laudibus effert,
Horreat? inq; dies septenis oderit horis?
Quædam parua quidem, sed non toleranda maritis.

Nam quid rancidius, quàm quod se non putat ulla
Formosam, nisi quæ de thusca græcula facta est?
De sulmonensi mera cecropis, omnia græce,
Cum sit turpe magis nostris nescire latine.
Hoc sermone pauent, hoc iram, gaudia, curas,
Hoc cuncta effundunt animi secreta, quid ultra?
Concumbunt græce, dones tamen ista puellis.
Tu'ne etiam, quam sextus & octogesimus annus
Pulsat, adhuc græce. non est hic sermo pudicus
In vetula, quoties lasciuum interuenit illud
Ζωη, καὶ ψυχη modo sub lodice relictis
Veteris in turba, quod enim non excitat inguen
Vox blanda, & nequam? digitos habet. ut tamen oēs
Subsidant pennæ, dicas hæc mollius Aemo
Quāquam & Carpophoro, facies tua cōputat annos,
Si tibi legitimis pactam, iunctamq; tabellis
Non es amaturus, ducendi nulla videtur
Causa, nec est quare cœnam, & mustacia perdas
Labente officio, crudis donanda, nec illud,
Quod prima pro nocte datur, cum lance beata
Dacicus, & scripto radiat germanicus auro.
Si tibi simplicitas vxoria, deditus vni
Est animus, submitte caput ceruice parata
Ferre iugum. nullam inuenies, quæ parcat amanti,
Ardeat ipsa licet, tormentis gaudet amantis,
Et spolijs. igitur longe minus vtilis illi
Vxor, quisquis erit bonus, optandusq; maritus.
Nil vnquam inuita donabis coniuge, vendes
Hac obstante nihil, nihil, hæc si nolit, emetur.
Hæc dabit affectus, ille excludetur amicus
Iam senior, cuius barbam tua ianua vidit.
Testandi cum sit lenonibus, atq; lanistis

L ibertas, & iuris idem contingat arenæ,
N on vnus tibi riualis dictabitur hæres.
P one crucem seruo, meruit quo crimine seruus
S upplicium? quis testis adest? quis detulit? audi
N ulla vnquam de morte hominis cunctatio longa est.
O demens, ita seruus homo est? nil fecerit esto,
H oc volo, sic iubeo sit pro ratione voluntas.
I mperat ergo viro, sed mox hæc regna relinquit,
P ermutatq; domos, & flammea conterit, inde
A duolat, & spreti repetit vestigia lecti.
O rnatas pauloante fores, pendentia linquit
V ela domus, & adhuc virides in limine ramos.
S ic crescit numerus, sic fiunt octo mariti,
Q uinq; per autumnos, titulo res digna sepulchri.
D esperanda tibi salua concordia socru,
I lla docet spolijs nudi gaudere mariti,
I lla docet missis á corruptore tabellis
N il rude, nil simplex rescribere, decipit illa
C ustodes, aut ære domat, tunc corpore sano
A duocat Archigenen, onerosaq; pallia iactat.
A bditus interea latet, & secretus adulter,
I mpatiensq; moræ pauet, & præputia ducit.
S cilicet expectas, vt tradat mater honestos,
A ut alios mores, quám quos habet? vtile porró
F iliolam turpi vetulæ producere turpem.
N ulla feré causa est, in qua non fœmina litem
M ouerit, accusat Manilia, si rea non est.
C omponunt ipsæ per se, formantq; libellos,
P rincipium, atq; locos Celso dictare paratæ
E ndromydas tyrias, & fœmineum ceroma.
Q uis nescit? aut quis non vidit vulnera pali?
Q uem cauat assiduis sudibus, scutoq; lacessit,

Atq; omnes implet numeros dignissima prorsus
Florali matrona tuba, nisi siquid in illo
Pectore plus agitat, veræq; paratur arenæ.
Quem præstare potest mulier galeata pudorem,
Quæ fugit à sexu? vires amat, hæc tamen ipsa
Vir nollet fieri, nam quantula nostra voluptas?
Quale decus rerum, si coniugis auctio fiat
Balteus, & manicæ, & cristæ, crurisq; sinistri
Dimidium tegmen, vel si diuersa mouebit
Prælia, tu felix ocreas vendente puella.
Hæc sunt, quæ tenui sudant in Cyclade, quarum
Delitias, & panniculus bombicinus vrit.
Aspice quo fremitu monstratos perferat ictus,
Et quanto galeæ curuetur pondere quanta
Poplitibus sedeat, quám denso fascia libro,
Et ride scaphium positis cum sumitur armis.
Dicite vos neptes Lepidi, cæci've Metelli
Gurgitis, aut Fabij, quæ Ludia sumpserit vnquam
Hos habitus? quando ad palum gemat vxor Asyli?
Semper habet lites, alternaq; iurgia lectus,
In quo nupta iacet, minimum dormitur in illo,
Tunc grauis illa viro, tunc orba tigride peior,
Cum simulat gemitus occulti conscia facti.
Aut odit pueros, aut ficta pellice plorat
Vberibus semper lachrymis, semperq; paratis
In statione sua, atq; expectãtibus illam,
Quo iubeat manere modo, tu credis amorem,
Tu tibi tunc eruca places, fletumq; labellis
Exorbes, quæ scripta, & quas lecture tabellas,
Si tibi zelotypæ retegantur scrinia mœchæ.
Sed iacet in serui complexibus, aut equitis. dic,
Dic aliquem sodes, dic Quintiliane colorem.

H æremus· dic ipſa, olim conuenerat inquit,
V t faceres tu quod velles, nec non ego poſſem
I ndulgere mihi, clames licet, & mare cœlo
C onfundas, homo ſum nihil eſt audacius illis
D eprenſis, iram, atq; animos à crimine ſumunt·
V nde hæc monſtra tamen, vel quo de fonte requiris?
P ræſtabat caſtas humilis fortuna latinas
Q uondam, nec vitijs contingi parua ſinebat
T ecta labor, ſomniq; breues, & vellere thuſco
V exatæ, duræq; manus, ac proximus vrbi
H annibal, & ſtantes collina in turre mariti.
N unc patimur longæ pacis mala ſæuior armis
L uxuria incubuit, victumq; vlciſcitur orbem·
N ullum crimen abeſt, facinusq; libidinis, ex quo
P aupertas romana perit, hinc fluxit ad iſtos
E t Sybaris colles, hinc & Rhodos, & Miletos,
A tq; coronatum, & petulans madidumq; Tarentum.
P rima peregrinos obſcœna pecunia mores
I ntulit, & turpi fregerunt ſæcula luxu
D iuitiæ molles, quid enim venus ebria curat?
I nguinis, & capitis quæ ſint diſcrimina neſcit·
G randia quæ medijs, iam noctibus oſtrea mordet.
C um perfuſa mero ſpumant vnguenta falerno,
C um bibitur concha, cum iam vertigine tectum
A mbulat, & geminis exurgit menſa lucernis·
I nunc, & dubita qua ſorbeat aera ſanna
T ullia, quid dicat notæ Collaccia Mauræ·
M aura pudicitiæ veterem cum præterit aram,
N octibus hic ponunt lecticas, micturiunt hic,
E ffigiemq; deæ longis ſiphonibus implent,
I nq; vices equitant, ac luna teſte mouentur.
I nde domos abeunt, tu calcas luce reuerſa

Coniugis vrinam magnos visurus amicos.
Nota Bonæ secreta deæ, cum tibia lumbos
Incitat, & cornu pariter, vinoq; feruntur
Attonitæ, crinemq; rotant vlulante priapo
Mænades, o quantus tunc illis mentibus ardor,
Concubitus, quæ vox saltante libidine, quantus
Ille meri veteris per crura madentia torrens.
Lenonum ancillas posita Laufella corona
Prouocat, & tollit pendentis præmia coxæ.
Ipsa Medullinæ frictum crissantis adorat.
Palmam inter dominas virtus natalibus æquat.
Nil tibi per ludum simulabitur, omnia fient
Ad verum, quibus incendi iam frigidus æuo
Laomedontiades, & Nestoris hernia possit.
Tunc prurigo moræ impatiens, tum fœmina simplex,
Et pariter toto repetitur clamor ab antro.
Iam fas est, admitte viros, dormitat adulter.
Illa iubet sumpto iuuenem properare cucullo.
Si nihil est, seruis incurritur, abstuleris spem
Seruorum, veniet conductus aquarius, hic si
Quæritur, & desunt homines, mora nulla per ipsam,
Quo minus imposito clunem summittat Asello.
Atq; vtinam ritus veteres, & publica saltem
His intacta malis agerentur sacra, sed omnes
Nouerunt Mauri; atq; Indi, quæ saltria penem
Maiorem, quàm sint duo Cæsaris anticatones,
Illuc, testiculi sibi conscius vnde fugit mus,
Intulerit, vbi velari pictura iubetur,
Quæcunq; alterius sexus imitata figuram est.
Et quis tunc hominum contemptor numinis, aut quis
Simpuuium ridere Numæ, nigrumq; catinum?
Et vatiano fragiles de monte patellas

A usus erat? sed nunc ad quas non Clodius aras?
A udio quid veteres olim moneatis amici.
P one seram. cohibe, sed quis custodiet ipsos
C ustodes? cauta est, & ab illis incipit vxor.
I amq; eadem summis pariter, minimisq; libido,
N ec melior, pedibus silicem quæ conterit atrum,
Q uàm quæ longorum vehitur ceruice syrorum.
V t spectet ludos, conducit Ogulnia vestem,
C onducit comites, sellam, ceruical, amicas,
N utricem, & flauam, cui det mandata, puellam.
H æc tamen argenti superest quodcunq; paterni
L euibus athletis ac vasa nouissima donat.
M ultis res angusta domi est, sed nulla pudorem
P aupertatis habet, nec se metitur ad illum,
Q uem dedit hæc, posuitq; modum. tamen vtile quid sit
P rospiciunt aliquando viri, frigusq;, famemq;.
F ormica tandem quidam expauere magistra.
P rodiga non sentit pereuntem fœmina censum,
A t velut exhausta rediuiuus pullulet arca
N ummus, & è pleno semper tollatur aceruo,
N onnunquam reputant quanti sibi gaudia constent.
S unt quas eunuchi imbelles, ac mollia semper
O scula delectent, & desperatio barbæ,
E t quod abortiuo non est opus, illa voluptas
S umma tamen, quod iam calida et matura iuuenta
I nguina traduntur medicis, iam pectine nigro,
E rgo expectatos, ac iussos crescere primum
T esticulos, postquam cœperũt esse bilibres,
T onsoris damno tantum rapit Heliodorus
C onspicuus longe, cunctisq; notabilis intrat
B alnea, nec dubiæ custodem vitis, & horti
P rouocat à domina factus spado. dormiat ille

C um domina,ſed tu iam durum Poſthume, iamq́;
T ondendum eunucho Bromium committere noli,
S i gaudet cantu, nullius fibula durat
V ocem vendentis prætoribus, organa ſemper
I n manibus , denſi radiant teſtudine tota
S ardonyces, criſpo numerantur pectine chordæ,
Q uo tener Hedymeles operã dedit, hunc tenet, hoc ſe
S olatur, gratoq́; indulget baſia plectro.
Q uædam de numero Lamiarum, ac nominis alti
C um farre, & vino Ianum, Veſtamq́; rogabat,
A n capitolinam deberet Pollio quercum
S perare, & fidibus promittere. quid faceret plus
A egrotante viro? medicis quid triſtibus, erga
F iliolum? ſtetit ante aram, nec turpe putauit
P ro cithara velare caput, dictataq́; verba
P rotulit (vt mos eſt) & aperta palluit agna.
D ic mihi nunc quæſo. dic antiquiſſime diuûm,
R eſpondes his Iane pater? magna otia cœli.
N on eſt (vt video,) non eſt, quid agatur apud vos.
H æc de comœdis te conſulit, illa tragœdum
C ommẽdare volet, varicoſus fiet aruſpex.
S ed cantet potius, quàm totam peruolet vrbem
A udax, & cœtus poſſit quam ferre virorum.
C umq́; paludatis ducibus præſente marito
I pſa loqui recta facie, ſtrictiſq́; mamillis.
H ec eadem nouit, quid toto fiat in orbe,
Q uid Seres, quid Thraces agant, ſecreta nouercæ,
E t pueri, quis amet, quis decipiatur adulter.
D icet quis viduam prægnantem fecerit, & quo
M enſe, quibus verbis concumbat quæq́;, modis quot.
I nſtantem regi Armenio, Parthoq́; cometem
P rima videt, famam, rumoresq́; illa recentes

Excipit ad portas, quosdam facit ipse Niphatem
In populos, magnoq; illic cuncta arua teneri
Diluuio, nutare vrbes, subsidere terras
Quocunq; in triuio, cuicunq; est obuia narrat.
Nec tamen id vitium magis intolerabile, quã, quod
Vicinos humiles rapere, & concidere loris
Exorata solet. nam si latratibus alti
Rumpuntur somni, fustes huc ocyus inquit,
Afferte, atq; illis dominum iubet ante feriri,
Deinde canem grauis occursu, teterrima vultu
Balnea nocte subit, conchas, & castra moueri
Nocte iubet, magno gaudet sudare tumultu,
Cum lassata graui ceciderunt brachia massa,
Callidus, & cristæ digitos impressit Aliptes,
Ac summum dominæ femur exclamare coegit.
Conuiuæ miseri interea, somnoq;, fameq;
Vrgentur, tandem illa venit rubicundula, totum
Oenophorum sitiens, plena quod tenditur vrna
Admotum pedibus, de quo sestarius alter
Ducitur ante cibum rabidam facturus orexim,
Dum redit, & terram luto ferit intestino.
Marmoribus riui properant, aut lata falerno
Peluis olet, nam sic tanquam alta in dolia longus
Deciderit serpens, bibit, & vomit. ergo maritus
Nauseat, atq; oculis bilem substringit opertis.
Illa tamen grauior, quæ, cum discumbere cœpit,
Laudat Virgilium, perituræ ignoscit Elisæ,
Committit vates, & comparat inde Maronem,
Atq; alia parte in trutina suspendit Homerum.
Cedunt grammatici, vincuntur rhetores, omnis
Turba tacet, nec causidicus, nec præco loquatur,
Altera nec mulier. verborum tanta cadit vis,

Tot pariter pelues, & tintinabula dicas
Pulsari iam nemo tubas, atq; æra fatiget.
Vna laboranti poterit succurrere lunæ.
Imponit finem sapiens & rebus honestis.
Nam quæ docta nimis cupit, & facunda videri,
Crure tenus medio tunicas succingere debet,
Cædere Siluano porcum, quadrante lauari.
Non habeat matrona, tibi quæ iuncta recumbit,
Dicendi genus, aut curtum sermone rotato
Torqueat enthymema, nec historias sciat omnes,
Sed quædam ex libris & non intelligat. odi
Hãc ego, quæ repetit, voluitq; Palæmonis artem
Seruata semper lege, & ratione loquendi,
Ignotosq; mihi tenet antiquaria versus,
Nec curanda viris opicæ castigat amicæ
Verba, Solœcismum liceat fecisse marito.
Nil non permittit mulier sibi, turpe putat nil,
Cum virides gemmas collo circundedit, & cum
Auribus extensis magnos commisit Elenchos.
Intolerabilius nihil est, quàm fœmina diues.
Interea fœda aspectu, ridendaq; multo
Pane tumet facies, aut pinguia poppæana
Spirat, & hinc miseri viscantur labra mariti.
Ad mœchum veniet lota cute. quando videri
Vult formosa domi? mœchis foliata parantur.
Emitur his quicquid graciles huc mittitis Indi.
Tandem aperit vultum, & tectoria prima reponit.
Incipit agnosci, atq; illo lacte fouetur,
Propter quod secum comites educit asellas,
Exul hyperboreum si dimittatur ad axem.
Sed quæ mutatis inducitur, atq; fouetur
Tot medicaminibus, coctæq; siliginis offas

Accipit, & madidæ, facies dicetur, an vlcus?
Est operpæretium penitus cognoscere toto
Quid faciant, agitentq; die, si nocte maritus
Auersus iacuit, perijt libraria, ponunt
Cosmetæ tunicas, tarde venisse Liburnus
Dicitur, & pœnas alieni pendere somni
Cogitur, hic frangit ferulas, rubet ille flagellis,
Hic scutica, sunt quæ tortoribus annua præstent.
Verberat, atq; obiter faciem linit, audit amicas,
Aut latum pictæ vestis consyderat aurum,
Et cædens longi relegit transacta diurni,
Et cædit, donec lassis cædentibus, exi
Intonat horrendum iam cognitione peracta
Profectura domo sicula non mitior aula.
Nam si constituit, solitoq; decentius optat
Ornari, & properat, iamq; expectatur in hortis,
Aut apud Isiacæ potius sacraria lenæ.
Componit crinem laceratis ipsa capillis
Nuda humeros Psecas infelix, nudisq; mamillis.
Altior hic quare cincinnus? taurea punit
Continuo flexi crimen, facinusq; capilli.
Quid Psecas admisit? quæ nam est hic culpa puellæ,
Si tibi displicuit nasus tuus? altera leuum
Extendit, pectitq; comas, & voluit in orbem.
Est in consilio matrona, admotaq; lanis
Emerita quæ cessat acu, sententia prima
Huius erit, post hanc ætate, atq; arte minores
Censebunt, tanquam famæ discrimen agatur,
Aut animæ, tanti est quærendi cura decoris.
Tot premit ordinibus, tot adhuc compagibus altum
Aedificat caput, Andromachen á fronte videbis,
Post minor est. aliam credas, cedo, si breue parui

Sortita est lateris spatium, breuiorq; videtur
Virgine pygmæa nullis adiuta cothurnis,
Et leuis erecta consurgit ad oscula planta.
Nulla viri cura interea, nec mentio fiet
Damnorum, viuit tanquam vicina marito,
Hoc solo propior, quod amicos coniugis odit,
Et seruos, grauis est rationibus ecce furentis
Bellonæ, matrisq; deûm chorus intrat, & ingens
Semiuir obscœno facies reuerenda minori,
Mollia qui rupta secuit genitalia testa,
Iampridem cui rauca cohors, cui tympana cedunt
Plebeia, & phrygia vestitur bucca Tiara.
Grande sonat, metuiq; iubet Septembris, & Austri
Aduentum, nisi se centum lustrauerit ouis,
Et xerampelinas veteres donauerit ipsi,
Vt quicquid subiti, & magni discriminis instat,
In tunicas eat, & totum semel expiet annum.
Hybernum fracta glacie descendet in amnem,
Ter matutino tyberi mergetur, & ipsis
Vorticibus timidum caput abluet, inde superbi
Totum regis agrum, nuda, ac tremebunda cruentis
Erepet genibus, si candida iusserit Io,
Ibit ad Aegypti finem, calidasq; petitas
A Meroè portabit aquas, vt spargat in æde
Isidis, antiquo quæ proxima surgit ouili.
Credit enim ipsius dominæ se voce moneri.
En animam, & mentem, cũ qua dij nocte loquuntur.
Ergo hic præcipuum, summumq; meretur honorem,
Qui grege linigero circundatus, & grege caluo
Plangentis populi currit derisor Anubis.
Ille petit veniam, quoties non abstinet vxor
Concubitu, sacris, obseruandisq; diebus,

Magnaq; debetur violato pœna Caduceo.
Et mouisse caput visa est argentea serpens.
Illius lachrymis, meditataq; murmura præstant,
Vt veniam culpæ non abnuat ansere magno
Scilicet, & tenui popano corruptus Osiris.
Cum dedit ille locum cophino, fœnoq; relicto,
Arcanam iudea tremens mendicat in aurem
Interpres legum Solymarum, & magna sacerdos
Arboris, ac summi fida inter nuntia cœli.
Implet & illa manum, sed parcius ære minuto.
Qualiacunq; voles iudæi somnia vendunt.
Spondet amatorem tenerum, vel diuitis orbi
Testamentum ingens, calidæ pulmone columbæ
Tractato, Armenius, vel Comagenus aruspex,
Pectora pullorum rimatur, & exta catelli,
Interdum & pueri, faciet quod deferat ipse.
Chaldæis sed maior erit fiducia. quicquid
Dixerit astrologus, credent à fronte relatum
Hammonis, quoniam Delphis oracula cessant,
Et genus humanum damnat caligo futuri.
Præcipuus tamen est horum, qui sæpius exul,
Cuius amicitia, conducendaq; tabella
Magnus ciuis obit, & formidatus Othoni.
Inde fides arti, sonuit si dextera ferro,
Læuaq; si longo castrorum in carcere mansit.
Nemo mathematicus genium indemnatus habebit,
Sed qui penè perit, cui vix in Cyclada mitti
Contigit, & parua tandem caruisse Seripho.
Consulit ictericæ lento de funere matris.
Ante tamen de te Tanaquil tua, quando sororem
Efferat, & patruos, an sit victurus adulter
Post ipsam. quid enim maius dare numina possunt?

Hec tamen ignorat quid sydus triste minetur
Saturni, quo læta venus se proferat astro,
Qui mensis damno, quæ dentur tempora lucro.
Illius occursus etiam vitare memento,
In cuius manibus ceu pinguia succina tritas
Cernit ephemeridas, que nullum consulit, & iam
Consulitur, quæ castra viro, patriamq; petente
Non ibit pariter numeris reuocata Thrasylli.
Ad primum lapidem vectari cum placet, hora
Sumitur ex libro, si prurit frictus ocelli
Angulus, inspecta genesi collyria poscit.
Aegra licet iaceat, capiendo nulla videtur
Aptior hora cibo, nisi quam dederit Petosiris.
Si mediocris erit, spatium lustrabit vtrumq;
Metarum, & sortes ducet, frontemq;, manumq;
Præbebit vati crebrum popisma roganti.
Diuitibus responsa dabit phryx augur, & inde
Conductus dabit astrorum, mundiq; peritus.
Atq; aliquis senior, qui publica fulgura condit.
Plebeium in circo positum est, & in aggere fatum.
Quæ nudis longum ostendit ceruicibus aurum,
Consulit ante Phalas, delphinorumq; columnas,
An saga vendenti nubat caupone relicto,
Hæ tamen & partus subeunt discrimen, & omnes
Nutricis tolerant fortuna vrgente labores.
Sed iacet aurato vix vlla puerpera lecto.
Tantum artes huius, tantum medicamina possunt,
Quæ steriles facit, atq; homines in vẽtre necandos
Conducit, gaude infelix, atq; ipse bibendum
Porrige quicquid erit, nam si distendere vellet,
Et vexare vterum pueris salientibus, esses
Aethiopis fortasse pater mox decolor hæres

Impleret tabulas, nunquam tibi mane videndus.
Transeo suppositos, & gaudia, votaq; sæpe
Ad spurcos decepta lacus, atq; inde petitos
Pontifices salios, Scaurorum nomina falso
Corpore laturos, stat fortuna improba noctu
Arridens nudis infantibus, hos fouet omnes,
Inuoluitq; sinu, domibus tunc porrigit altis,
Secretumq; sibi mimum parat. hos amat, his se
Ingerit, atq; suos ridens producit alumnos.
Hic magicos affert cantus, hic Thessala vendit
Philtra, quibus valeant mentem vexare mariti,
Et solea pulsare nates quod desipis, inde est,
Inde animi caligo, & magna obliuio rerum,
Quas modo gessisti, tamen hoc tolerabile, si non
Et furere incipias, vt auunculus ille neronis,
Cui totam tremuli frontem Cæsonia pulli
Infudit. quæ non faciet, quod principis vxor?
Ardebant cuncta, & fracta compage ruebant.
Non aliter, quam si fecisset iuno maritum
Insanum. minus ergo nocens erit Agrippinæ
Boletus. siquidem vnius precordia pressit
Ille senis, tremulumq; caput descendere iussit
In cœlum, & longam manantia labra saliuam,
Hæc poscit ferrum, atq; ignes, hæc potio torquet,
Hæc lacerat mistos equitum cum sanguine patres.
Tanti partus quæ, quanti vna venefica constat.
Oderunt natos de pellice. nemo repugnet,
Nemo vetet, iam iam priuignum occidere fas est.
Vos ego pupilli moneo, quibus amplior est res,
Custodite animas, & nulli credite mensæ.
Liuida materno feruent adipata veneno.
Mordeat ante aliquis, quicquid porrexerit illa,

Quæ peperit, timidus prægustet pocula papas.
Fingimus hæc, altum Satyra sumente cothurnum
Scilicet & finem egressi, legemq́; priorum,
Grande sophocleo carmen bacchamur hiatu
Montibus ignotum rutulis, cœloq́; latino,
Nos vtinam vani· sed clamat Pontia feci,
Confiteor, puerisq́; meis aconita paraui,
Quæ deprensa patent. facinus tamen ipsa peregi.
Tu ne duos vna sæuissima vipera cœna?
Tu ne duos? septem, si septem forte fuissent.
Credamus tragicis quicquid de Colchide torua
Dicitur, & Progne· nil contra conor, & illæ
Grandia monstra suis audebant temporibus· sed
Non propter nummos, minor admiratio summis
Debetur monstris, quotiens facit ira nocentem
Hunc sexum, & rabie iecur incendente feruntur
Præcipites· vt saxa iugis abrupta, quibus mons
Subtrahitur, cliuoq́; latus pendente recedit·
Illam ego non tulerim, quæ computat, & scelus ingens
Sana facit, spectant subeuntem fata mariti
Alcestim, & similis si permutatio detur
Morte viri, cupiant animam seruare catellæ.
Occurrent multæ tibi Belides, atq; Eriphyle,
Mane Clytemnestram nullus non vicus habebit·
Hoc tantum refert, quod Tyndaris illa bipennem
Insulsam, et fatuam læua, dextraq́; tenebat,
At nunc res agitur tenui pulmone rubetæ,
Sed tamen & ferro, si prægustaret Atrides
Pontica ter victi cautus medicamina regis·

SATYRA SEPTIMA·

Et spes, et ratio studiorum in Cæsare tantum.
Solus enim tristes hac tempestate camœnas

Respexit, cum iam celebres, notiq; poetæ
Balneolum Gabijs, Romæ conducere furnos
Tentarent, nec fœdum alij, nec turpe putarent
Præcones fieri, cum desertis Aganippes
Vallibus, exuriens migraret in atria Cliò.
Nam si pieria quàdrans tibi nullus in arca
Ostendatur, ames nomen, victumq; Machæræ,
Et vendas potius, commissa quod auctio vendit
Stantibus œnophorum, tripodes, armaria, cistas,
Halcyonem, Bacchi Thebas, & Teréa Fausti.
Hoc satius, quum si dicas sub iudice vidi,
Quod non vidisti faciant equites Asiani
Quãquam, & Cappadoces faciant, equitesq; Bithyni,
Altera quos nudo traducit Gallia talo,
Nemo tamen studijs indignum ferre laborem
Cogetur posthac, nectit quicunq; canoris
Eloquium vocale modis, Laurumq; momordit.
Hoc agite ó iuuenes circunspicit, & stimulat vos,
Materiamq; sibi ducis indulgentia quærit,
Siqua aliunde putas rerum expectanda tuarum
Præsidia, atq; ideo croceæ membrana tabellæ
Impletur, lignorum aliquid posce ocyus, & quæ
Componis, dona Veneris Telesine marito,
Aut clude, & positos tinea pertunde libellos.
Frange miser calamos, vigilataq; prælia dele,
Qui facis in parua sublimia carmina cælla,
Vt dignus venias ederis, & imagine macra.
Spes nulla vlterior. didicit iam diues auarus
Tantum admirari, tantum laudare disertos,
Vt pueri Iunonis auem sed defluit ætas
Et pelagi patiens, & cassidis, atq; ligonis.
Tædia tunc subeunt animos, tunc seq; suamq;.

Terpsichoren odit facunda, & nuda senectus.
Accipe nunc artes, nequid tibi conferat iste,
Quem colis, & musarum, & Apollinus æde relicta.
Ipse facit versus, atq; vni cedit Homero
Propter mille annos. at si dulcedine famæ
Succensus recites, Maculonus commodat ædes,
Ac longe ferrata domus seruire iubetur,
In qua sollicitas imitatur ianua portas.
Scit dare libertos extrema in parte sedentes
Ordinis, & magnas comitum disponere voces.
Nemo dabit regum, quanti subsellia constent,
Et quæ conducto pendent Anabathra tigillo,
Quæq; reportandis posita est orchestra cathedris.
Nos tamen hoc agimus, tenuiq; in puluere sulcos
Ducimus, & littus tenui versamus aratro.
Nam si discedas, laqueo tenet ambitiosi
Consuetudo mali, tenet insanabile multos
Scribendi cacoenthes, & ægro in corde senescit,
Sed vatem egregium, cui non sit publica vena,
Qui nihil expositum soleat deducere, nec qui
Communi feriat carmen triuiale moneta,
Hunc, qualem nequeo monstrare, & sentio tantum
Anxietate carens, animus facit omnis acerbi
Impatiens, cupidus syluarum, aptusq; bibendis
Fontibus Aonidum, neq; enim cantare sub antro
Pierio, thyrsum've potest contingere sana
Paupertas, atq; æris inops, quo nocte, dieq;
Corpus eger, satur est, cum dicit Horatius ohe.
Quis locus ingenio? nisi cum se carmine solo
Vexant, & dominis Cyrrhæ, Nysæq; feruntur
Pectora nostra duas non admittentia curas?
Magnæ mentis opus, nec de lodice parand[illegible]

Attonitæ, currus, & equos, faciesq; deorum
Aspicere, & qualis rutulum confundat erinnys.
Nam si Virgilio puer, & tolerabile desit
Hospitium, caderent omnes à crinibus hydri,
Surda nihil gemeret graue buccina, poscimus, vt sit
Non minor antiquo Rubrenus Lappa cothurno,
Cuius & albiolos, & lenam pignerat Atreus.
Non habet infelix Numitor, quod mittat amico,
Quintillæ quod donet, habet, nec defuit illi
Vnde emeret multa pascendum carne Leonem
Iam domitum, constat leuiori bellua sumptu
Nimirum, & capiunt plus intestina poetæ.
Contentus fama iaceat Lucanus in hortis
Marmoreis, & sarrano, tenuiq; salino.
Gloria quantalibet, quid erit, si gloria tantum est?
Curritur ad vocem iucundam, & carmen amicæ
Thebaidos, lætam fecit cum statius vrbem,
Promisitq; diem. tanta dulcedine captos
Afficit ille animos, tantaq; libidine vulgi
Auditur, sed cum fregit subsellia versu,
Esurit, intactam Paridi nisi vendat Agauen.
Ille & militiæ multis largitur honorem,
Semestri vatum digitos circumligat auro.
Quod non dant proceres, dabit histrio, tu Camerinos,
Et Bareas, tu nobilium magna atria curas.
Præfectos Pelopea facit, philomela tribunos.
Haud tamen inuideas vati, quem pulpita pascunt.
Quis tibi Mecœnas? quis nunc erit aut Proculeius,
Aut Fabius? quis Cotta iterum? quis Lentulus alter?
Tunc par ingenio pretium, tunc vtile multis
Pallere, & vinum toto nescire decembri.
Vester porro labor fœcundior historiarum

Scriptores, petit hic, plus temporis, atq; olei plus.
Nanq; oblita modi millesima pagina surgit
Omnibus, & crescit multa damnosa papyro.
Sic ingens rerum numerus iubet, atq; operum lex.
Quæ tamen inde seges? terræ quis fructus apertæ?
Quis dabit historico, quantum daret Acta legenti?
Sed genus ignauum, quod tecto gaudet, & vmbra.
Dic igitur quid causidicis ciuilia præstent
Officia? & magno comites in fasce libelli?
Ipsi magna sonant, sed tunc, cum creditor audit
Præcipue, vel si tetigit latus acrior illo,
Qui venit ad dubium grandi cum codice nomen,
Tunc immensa caui spirant mendauia folles,
Conspuiturq; sinus, veram deprendere messem
Si libet, hinc centum patrimonia causidicorum,
Parte alia solum Russati pone Lacertæ.
Consedere duces. surgis tu pallidus Aiax
Dicturus dubia pro libertate bubulco
Iudice. rumpe miser tensum iecur, vt tibi lasso
Figantur virides scalarum gloria palmæ.
Quod vocis pretium? siccus petasunculus, & vas
Pelamydum, aut veteres Afrorum epimenida bulbi.
Aut vinum Tyberi deuectum quinq; lagœnæ,
Si quater egesti, si contigit aureus vnus,
Inde cadunt partes in fœdere pragmaticorum.
Aemilio dabitur, quantum petet, & melius nos
Egimus, huius enim stat currus aheneus, alti
Quadrijuges in vestibulis, atq; ipse feroci
Bellatore sedens curuatum hastile minatur
Eminus, & statua meditatur prælia lusca.
Sic Pedo conturbat, Matho deficit. exitus hic est
Tongilli, magno cum Rhinocerote lauari

Qui solet, & vexat lutulenta balnea turba,
Perq; forum iuuenes longo premit assere medos
Empturos pueros, argentum, myrrhina, villas.
Spondet enim tyrio filataria purpura filo.
Et tamen hoc ipsis est vtile. purpura vendit
Causidicum, vendunt amethistina. conuenit illis
Et strepitu, & facie maioris viuere census.
Sed finem impensæ non seruat prodiga Roma.
Vt redeant veteres, Ciceroni nemo ducentos
Nunc dederit nummos, nisi fulserit annullus ingens.
Respicit hoc primum, qui litigat, an tibi serui
Octo, decem comites, post te an sit sella, togati
Ante pedes, ideo conducta Paulus agebat
Sardonyce, atq; ideo pluris, quàm Cossus agebat,
Quàm Basilus. rara in tenui facundia panno.
Quando licet flentem Basilo producere matrem?
Quis bene dicentem Basilum ferat? accipiat te
Gallia, vel potius nutricula causidicorum
Africa, si placuit mrecedem imponere linguæ.
Declamare doces, ó ferrea pectora Vecti,
Cum perimit sæuos classis numerosa tyrannos.
Nam quæcunq; sedens modo legerat, hæc eadē stans
Proferet, atq; eadem cantabit versibus ijsdem,
Occidit miseros Crambe repetita magistros.
Quis color, & quod sit causæ genus, atq; vbi summa
Quæstio, quæ veniant diuersa parte sagittæ,
Scire volunt omnes, mercedem soluere nemo,
Mercedem appellas, quid enim scio? culpa docentis
Scilicet arguitur, quod læua in parte mamillæ
Nil salit arcadico iuueni, cuius mihi sexta
Quaq; die miserum dirus caput Hannibal implet.
Quicquid id est, de quo deliberat, an petat vrbem

A Cannis, an post nimbos· & fulmina cautus
C ircumagat madidas à tempestate cohortes·
Q uantumuis stipulare, & protinus accipe, quod do·
V t toties illum pater audiat, ast alij sex,
E t plures vno conclamant ore sophistæ,
E t veras agitant lites raptore relicto,
F usa venena silent, malus, ingratusq; maritus,
E t que iam veteres sanant mortaria cæcos·
E rgo sibi dadit ipse rudem, si nostra mouebunt
C onsilia, & vitæ diuersum iter ingredietur
A d pugnam qui rhetorica descendit ab vmbra
S ummula ne pereat, qua vilis tessera venit
F rumenti· quippe hæc merces lautissima, tenta
C hrysogonus quanti doceat, vel Pollio quanti
L autorum pueros artem scindens Theodori,
B alnea sexcentis, & pluris porticus, in qua
G estetur dominus quoties pluit, an ne serenum
E xpectet? spargatq; luto iumenta recenti?
H ic potius· nanq; hic mundæ nitet vngula mulæ.
P arte alia longis Numidarum fulta columnis
S urgat, & algentem rapiat cœnatio solem,
Q uanticunq; domus, veniet qui fercula docte
C omponit, veniet qui pulmentaria condit.
H os inter sumptus sextertia Quintiliano
V t multum duo sufficient. res nulla minoris
Constabit patri, quam filius. vnde igitur tot
Q uintilianus habet saltus? exempla nouorum
F atorum transi· felix, & pulcher, & acer,
F elix, & sapiens, & nobilis, & generosus
A ppositam nigræ Lunam subtexit alutæ,
F elix, orator quoq; maximus, & iaculator·
E t si perfixit, cantat bene. distat enim, quæ

Sydera te excipiant modo primos incipientem
Edere vagitus, & adhuc à matre rubentem.
Si fortuna volet, fies de Rethore consul,
Si volet hæc eadem, fies de consule Rhetor.
Ventidius quid enim? quid Tullius? an ne aliud, quã
Sydus, & occulti miranda potentia fati?
Seruis regna dabunt, captiuis fata triumphos,
Felix ille tamen, coruo quoq; rarior albo.
Pœnituit multos vanæ, sterilisq; cathedræ,
Sicut thrasymachi probat exitus, atq; Secundi
Carinatis, & hunc inopem vidistis Athenæ
Nil præter gelidas ausæ conferre Sicutas.
Di maiorum vmbris tenuem, & sine pondere terram,
Spirantesq; crocos, & in vrna perpetuum ver,
Qui præceptorem sancti voluere parentis
Esse loco. metuens virgæ iam grandis Achilles
Cantabat patrijs in montibus. & cui non tunc
Eliceret risum citharœdi cauda magistri?
Sed ruffum, atq; alios cædit sua quæq; iuuentus,
Ruffum, qui toties Ciceronem allobroga dixit.
Quis gremio Enceladi, doctiq; Palæmonis affert,
Quantum grãmaticus meruit labor? & tamen ex hoc
Quodcunq; est (minus est autem quã Rhetoris æra,)
Discipuli custos præmordet Acœnitus ipse,
Et qui dispensat, frangit sibi. cede Palæmon,
Et patere inde aliquid decrescere, non aliter, quàm
Institor hybernæ tegetis, niueiq; cadurci,
Dum modo non pereat, mediæ quod noctis ab hora
Sedisti, qua nemo faber, qua nemo sedebat
Qui docet obliquo lanam deducere ferro.
Dummodo non perat totidem olfecisse lucernas,
Quot stabant pueri, cum totus decolor esset

Flaccus, & hæreret nigro fuligo Maroni.
Rara tamen merces, quæ cognitione tribuni
Non egeat, sed vos sæuas imponite leges,
Vt preceptori verborum regula constet,
Vt legat historias, authores nouerit omnes
Tanquam vngues, digitosq; suos, vt forte rogatus
Dum petit, aut termas, aut Phœbi balnea, dicat
Nutricem Anchisæ, nomen, patriamq; nouercæ
Archemori, dicat quot Acestes vixerit annos,
Quot siculus Phrygibus vini donauerit vrnas.
Exigite, vt mores teneros ceu pollice ducat,
Vt siquis cera vultum facit, exigite, vt sit,
Et pater ipsius cœtus, ne turpia ludant,
Ne faciant vicibus, non est leue tot puerorum
Obseruare manus, oculosq; in fine trementes,
Hæc inquit, cures, & cum se verterit annus
Accipe, victori populus quod postulat aurum.

SATYRA OCTAVA

Stemata qd faciunt? qd prodest Pōtice longo
Sanguine censeri, pictosq; ostēdere vultus
Maiorū? & stātes in curribus Aemilianos?
Et curios iam dimidios? nasumq; minorē
Coruini, & Galbā auriculis, nasoq; carētē?
Quis fructus generis tabula iactare capaci
Fumosos equitum cum dictatore magistros,
Si coràm Lepidis male viuitur? effigies quò
Tot bellatorum, si luditur alea pernox?
Ante numantinos si dormire incipis ortus
Luciferi, quo signa duces, & castra mouebant?
Cur allobrogicis, & magna gaudeat ara
Natus in herculeo Fabius lare? si cupidus, si
Vanus, & euganea quantum uis mollior agna?

Si tenerum attritur catinensi pumice lumbum
Squalentes traducit auos? emptorq; veneni
Frangenda miseram funestat imagine gentem?
Tota licet veteres exornent vndiq; ceræ
Atria, nobilitas sola est, atq; vnica virtus.
Paulus, vel Cossus, vel Drusus moribus esto,
Hos ante effigies maiorum pone tuorum,
Præcedant ipsas illi te consule virgas.
Prima mihi debes animi bona, sanctus haberi,
Iustitiæq; tenax factis, dictisq; mereris,
Agnosco procerem, salue Getulice, seu tu
Syllanus quocunq; alio de sanguine rarus
Ciuis, & egregius patriæ contingis ouanti.
Exclamare libet populus quod clamat Osiri
Inuento. quis enim generosum dixerit hunc, qui
Indignus genere, & præclaro nomine tantum
Insignis? nanum cuiusdam Atlanta vocamus,
Aethiopem cygnum, paruam, extortamq; puellam,
Europen, canibus pigris, scabieq; vetusta
Leuibus, & siccæ lambentibus ora lucernæ,
Nomen erit pardus, tigris, leo, siquid adhuc est,
Quod fremit in terris violentius. ergo cauebis,
Et metues, ne tu sis Creticus, aut Camerinus.
His ego quem monui, tecum est mihi sermo Rubelli
Plance, tumes alto Drusorum sanguine, tanquam
Feceris ipse aliquid, propter quod nobilis esses.
Vt te conciperet, quæ sanguine fulget Iuli,
Non quæ ventoso conducta sub aere texit,
Vos humiles inquis, vulgi pars vltima nostri,
Quorum nemo queat patriam monstrare parentis,
Ast ego cecropides, viuas, & originis huius
Gaudia longa feras, tamen ima plebe quiritem

Facundum inuenies, ſolet hic defendere cauſas
Nobilis indocti. veniet de plebe togata
Qui iuris nodos, & legum ænigmata ſoluat.
Hic petit Euphraten iuuenis, domitiq; Bataui
Cuſtodes aquilas armis induſtrius, at tu
Nil niſi cecropides, truncoq; ſimillimus hermæ,
Nullo quippe alio vincis diſcrimine, quàm quod
Illi marmoreum caput eſt, tua viuit imago.
Dic mihi Teucrorum proles, animalia muta
Quis generoſa putet niſi fortia? nempe volucrem
Sic laudamus equum, facili cui plurima palma
Feruet, & exultat rauco victoria circo.
Nobilis hic, quocunq; venit de gramine, cuius
Clara fuga ante alios, & primus in æquore puluis.
Sed venale pecus corithæ, poſteritas &
Hirpini, ſi rara iugo victoria ſedit.
Nil ibi maiorum reſpectus, gratia nulla
Vmbrarum, dominos pretijs mutare iubentur
Exiguis, tritoq; trahunt epiredia collo
Segnipedes, digniq; molam verſare Nepotis.
Ergo vt miremur te, non tua, primum aliquid da,
Quod poſſim titulis incidere præter honores,
Quos illis damus, & dedimus, quibus omnia debes.
Hæc ſatis ad iuuenem, quem nobis fama ſuperbũ
Tradit, & inflatum, plenumq; Nerone propinquo.
Rarus enim ferme ſenſus communis in illa
Fortuna. ſed te cenſeri laude tuorum
Pontice noluerim, ſic vt nihil ipſe futuræ
Laudis agas, miſerum eſt aliorũ incumbere famæ,
Ne collapſa ruant ſubductis tecta columnis.
Stratus humi palmes viduas deſyderat vlmos.
Eſto bonus miles, tutor bonus, arbiter idem

Integer,

Integer, ambiguæ siquando citabere testis,
Incertæq; rei, Phalaris licet imperet, vt sis,
Falsus, & admoto dictet periuria tauro,
Summum crede nefas animam præferre pudori,
Et propter vitam viuendi perdere causas.
Dignus morte perit, cœnet licet ostrea centum
Gaurana, & Cosmi toto mergatur aheno.
Expectata diu tandem prouincia cum te
Rectorem accipiet, pone iræ frena, modumq;,
Pone & auaritiæ, miserere inopum sociorum.
Ossa vides regum vacuis exhausta medullis.
Respice quid moneant leges, quid curia mandet.
Præmia quanta bonos maneāt, quā fulmine iusto
Et Capito, & tutor ruerint damnante senatu.
Piratæ Cilicum, sed quid damnatio confert,
Cum Pansa eripiat, quicquid tibi Natta reliquit?
Præconem Chærippe tuis circunspice pannis,
Iamq; tace, furor est post omnia perdere naulum.
Non idē gemitus olim, nec vulnus erat par
Damnorum socijs florentibus, & modo victis
Plena domus tunc omnis, & ingens stabat aceruus
Numorum, spartana chlamys conchylia coa,
Et cum Parrhasij tabulis, signisq; Myronis
Phidiacum viuebat ebur, nec non Polycleti
Multus vbiq; labor, raræ sine Mentore mensæ.
Inde Dolabella est, atq; hinc Antonius, inde
Sacrilegus Verres, referebant nauibus altis
Occulta spolia, & plures de pace triumphos.
Nunc socijs iuga pauca boū, & grex paruus equarum.
Et pater armenti capto eripietur agello,
Ipsi deinde lares, siquod spectabile signum,
Siquis in ædicula deus vnicus, hæc etenim sunt

Pro summis, nam sunt hæc maxima. despicias tu
Forsitã imbelles Rhodios, vnctamq; Corinthum,
Despicias merito. quid enim resinata iuuentus,
Cruraq; totius facient tibi leuia gentis?
Horrida vitanda est Hispania, gallicus axis,
Illyricumq; latus, parce & messoribus illis,
Qui saturant vrbem, circo, scenæq; vacantem.
Quanta autem inde feres tam diræ præmia culpæ,
Cum tenues nuper Marius discinxerit Aphros?
Curandum in primis ne magna iniuria fiat
Fortibus, & miseris, tollas licet omne. quod vsquam est
Auri, atq; argenti, scutum, gladiumq; relinques,
Et iacula, & galeam. Spoliatis arma supersunt.
Quod modo proposui non est sententia, verum
Credite me vobis folium recitare Sibyllæ.
Si tibi sancta cohors comitum, si nemo tribunal
Vendit acerse comes, si nullum in coniuge crimen,
Nec per conuentus, nec cuncta per oppida curuis
Vnguibus ire parat nummos raptura Celænò,
Tunc licet á Pico numeres genus, altaq; si te
Nomina delectant, omnem titanida pugnam
Inter maiores, ipsumq; Promethea ponas,
De quocunq; voles proauum tibi sumito libro.
Quod si præcipitem rapit ambitus, atq; libido,
Si frangis virgas sociorum in sanguine, si te
Delectant hebetes lasso lictore secures,
Incipit ipsorum contra te stare parentum
Nobilitas, claramq; facem præferre pudendis.
Omne animi vitium tanto conspectius in se
Crimen habet, quanto maior, qui peccat, habetur.
Quo mihi te solitum falsas signare tabellas
In templis, quæ fecit auus? statuamq; parentis

Ante triumphalem? quo? si nocturnus adulter
Tempora santonico velas adoperta cucullo?
Preter maiorum cineres, atq; ossa volucri
Carpento rapitur pinguis Damasippus, & ipse,
Ipse rotam stringit multo sufflamine consul,
Nocte quidem, sed luna videt, sed sydera testes
Intendunt oculos, finitum tempus honoris
Cum fuerit, clara Damasippus luce flagellum
Sumet, & occursum nusquam trepidabit amici
Iam senis, ac virga prior innuet, atq; maniplos
Soluet, & infundet iumentis ordea lassis.
Interea dum lanatas, toruumq; iuuencum
More Numæ cædit Iouis ante altaria, iurat
Hipponam, & facies olida ad præsepia pictas.
Sed cum peruigiles, placet instaurare popinas,
Obuius assiduo syrophœnix vdus amomo
Currit, idumeæ syrophœnix incola portæ
Hospitis affectu dominum, regemq; salutat,
Et cum venali Cyane succincta lagœna.
Defensor culpæ dicet mihi, fecimus & nos
Hæc iuuenes, esto, desisti nempe, nec vltra
Fouisti errorem. breue sit quod turpiter audes.
Quædam cum prima resecētur crimina barba.
Indulge veniam pueris. Damasippus ad illos
Thermarum calices, inscriptaq; lintea vadit
Maturus bello Armeniæ, Syriæq; tuendis
Amnibus, & Rheno, atq; Istro præstare Neronem
Securum valet hæc ætas. mitte hostia Cæsar,
Mitte, sed in magna legatum quære popina,
Inuenies aliquo cum percussore iacentem
Permistum nautis, aut furibus, aut fugitiuis,
Inter carnifices, & fabros sandapilarum,

Et resupinati cessantia tympana Galli,
Aequa vbi libertas, communia pocula, lectus
Non alius cuiquam, nec mensa remotior vlli.
Quid facias talem sortitus Pontice seruum?
Nempe in Lucanos, aut thusca ergastula mittas.
At vos Troiugenæ vobis ignoscitis, & quæ
Turpia cerdoni, velosos, Brutosq; decebunt.
Quid, si nunquam adeo fœdis, adeoq; pudendis
Vtimur exemplis, vt non peiora supersint?
Consumptis opibus vocem Damasippe locasti
Sippario, clamosum ageres vt phasma Catulli.
Laureolum velox etiam bene Lentulus egit,
Iudice me, dignus vera cruce, nec tamen ipsi
Ignoscas populo. populi frons durior huius,
Qui sedet, & spectat triscurria patriciorum,
Planipedes audit Fabios, ridere potest, qui
Mamercorum alapas, quanti sua funera vendant,
Quid refert? vendunt nullo cogente Nerone,
Nec dubitant celsi prætoris vendere ludis.
Finge tamen gladios inde, atq; hinc pulpita pone,
Quid satius, mortem sic quisquam exhorruit. vt sit
Zelotypus Thymeles, stupidi collega Corinthi?
Res haud mira tamen, citharœdo principe natus
Nobilis, hæc vltra, quid erit nisi ludus? & illic
Dedecus vrbis habes, nec mirmilonis in armis,
Nec clypeo Gracchum pugnantem, aut falce supina,
Damnat enim tales habitus, & damnat, & odit,
Nec galea frontem abscondit· mouet ecce tridentem
Postquam vibrata pendentia retia dextra
Nequicquam effudit, nudum ad spectacula vultum
Erigit, & tota fugit agnoscendus arena.
Credamus tunicæ, de faucibus aurea cum se

Porrigat, & longo iactetur spira galero.
Ergo ignominiam grauiorem pertulit omni
vulnere, cum Graccho iussus pugnare secutor,
Libera si dentur populo suffragia, quis tam
Perditus, vt dubitet Senecam præferre Neroni,
Cuius supplicio non debuit vna parari
Simia, nec serpens vnus, nec culeus vnus?
Par Agamemnonidæ crimen, sed causa facit rem
Dissimilem. quippe ille deis authoribus vltor
Patris erat cæsi media inter pocula, sed nec
Electræ iugulo se polluit, aut spartani
Sanguine coniugij, nullis aconita propinquis
Miscuit, in scæna nunquam cantauit Orestes.
Troica non scripsit, quid enim verginius armis
Debuit vlcisci magnis, aut cum vindice Galba?
Quid Nero tam sæua, crudaq; tyrannide fecit?
Hæc opera, atq; hæc sunt generosi principis artes
Gaudentis fœdo peregrina ad pulpita saltu
Prostitui, graiæq; apium meruisse coronæ.
Maiorum effigies habeant insignia vocis,
Ante pedes domiti longum tu pone Thyestæ
Syrma, vel antigones, seu personam Menalippes,
Et de marmoreo citharam suspende colosso.
Quis Catilina tuis natalibus, atq; Cethegi
Inueniet quicquam sublimius? arma tamen vos
Nocturna, & flammas domibus, templisq; parastis.
Vt Braccatorum pueri, Senonumq; minores,
Ausi quod liceat tunica punire molesta.
Sed vigilat consul, vexillaq; vestra coercet.
Hic nouus arpinas ignobilis, & modo Romæ
Municipalis eques galeatum ponit vbiq;
Præsidium attonitis, & in omni gente laborat.

Tantum igitur muros intra toga contulit illi
Nominis, & tituli, quantum non Leucade, quantum
Thessaliæ campis Octauius abstulit udo
Cædibus assiduis gladio. sed roma parentem
Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.
Arpinas alius volscorum in monte solebat
Poscere mercedes alieno lassus aratro,
Nodosum post hæc frangebat vertice vitem,
Si lentus pigra muniret castra dolabra.
Hic tamen & Cimbros, & summa pericula rerũ
Excipit, & solus trepidantem protegit vrbem,
Atq; ideo postq̃ ad Cimbros, stragemq́; volabant,
Qui nunquam attigerant maiora cadauera corui,
Nobilis ornatur Lauro collega secunda.
Plebeiæ Deciorum animæ, plebeia fuerunt
Nomina, pro totis legionibus, hi tamen & pro
Omnibus auxilijs, atq; omni plebe latina
Sufficiunt dijs infernis, terræq́; parenti.
Pluris enim Decij, quám qui seruantur ab illis.
Ancilla natus trabeam, & diadema Quirini,
Et fasces meruit regum vltimus ille bonorum.
Prodita laxabant portarum claustra tyrannis
Exulibus iuuenes ipsius consulis, & quos
Magnum aliquid dubia pro libertate deceret,
Quod miraretur cum Coclite Mutius, & quæ
Imperij fines Tyberinum virgo natauit,
Occulta ad patres produxit crimina seruus
Matronis lugendus, at illos verbera iustis
Afficiunt pœnis, & legum prima securis.
Malo pater tibi sit Thersites, dummodo tu sis
Aeacidæ similis, vulcaniaq; arma capessas,
Quàm te Thersitæ similem producat Achilles.

Et tamen vt longe repetas, longeq; reuoluas,
Nomen, ab infami gentem deducis asylo.
Maiorum primus quisquis fuit ille tuorum,
Aut pastor fuit, aut illud, quod dicere nolo.

SATYRA NONA.

Scire velim quare toties mihi Neuole tristis
Occurras frōte obducta, ceu marsya victus.
Quid tibi cū vultu, qualē deprensus hēbat
Rauola, dum Rhodopes vda terit inguina barba?
Nos colaphum incutimus lambenti crustula seruo.
Nōn erat hac facie miserabilior Crepereius
Pollio, qui triplicem vsuram præstare paratus
Circuit, & fatuos non inuenit, vnde repente
Tot rugæ? certe modico contentus agebas
Vernam equitem, conuiua ioco mordente facetus,
Et salibus vehemens intra pomeria natis.
Omnia nunc contra, vultus grauis, horrida siccæ
Sylua comæ, nullus tota nitor in cute, qualem
Præstabit calidi circumlita fascia visci,
Sed fruticante pilo neglecta, & squalida crura.
Quid macies ægri veteris, quam tempore longo
Torret quarta dies, olimq; domestica febris?
Deprendas animi tormenta latentis in ægro
Corpore, deprendas & gaudia, sumit vtrunq;
Inde habitum facies. igitur flexisse videris
Propositum, & vitæ contrarius ire priori.
Nuper enim (vt repeto) fanum Isidis, & Ganymedem
Pacis, & aduectæ secreta palatia matris,
Et Cererem (nam quo non prostat fœmina templo?)
Notior Aufidio mœchus celebrare solebas,
(Quod taceo) atq; ipsos etiam inclinare maritos.

V tile & hoc multis vitæ genus, at mihi nullum
I nde operæ pretium, pingues aliquando lacernas
M unimenta togæ duri, crassiq; coloris,
E t male percussas textoris pectine galli
A ccipimus, tenue argentum, venæq; secundæ.
F ata regunt homines, fatum est in partibus illis,
Q uas sinus abscondit, nam si tibi sydera cessant,
N il faciet longi mensura incognita nerui,
Q uamuis te nudum spumanti Virro labello
V iderit, & blandæ assidue, densæq; tabellæ
S ollicitent. ἤθους γαρ γλυκέος ἄνδρα, κίναιδον.
Q uod tamen vlterius monstrum, quã mollis auarus?
H æc tribui, deinde illa dedi, mox plura tulisti.
C omputat, & ceuet, ponatur calculus, adsint
C um tabula pueri, numera sestertia quinq;
O mnibus in rebus, numerentur deinde labores,
A n facile, & pronum est agere intra viscera penem
L egitimum, atq; illic hesternæ occurrere cœnæ?
S eruus erit minus ille miser, qui foderit agrum,
Q uàm dominum. sed tu sanè tener, & puerum te,
E t pulchrum, & dignum cyatho, cœloq; putabas.
V os humili asseclæ, vos indulgebitis vnquam
C ultori, iam nec morbo donare parati?
E n cui tu viridem vmbellam, cui succina mittas
G randia, natalis quoties redit, aut madidum ver
I ncipit, & strata positus, longaq; cathedra
M unera fœmineis tractas secreta calendis.
D ic passer cui tot montes, tot prædia seruas
A ppula, tot miluos intra tua pascua lassos?
T e Trifolinus ager fœcundis vitibus implet,
S uspectumq; iugum Cumis, & Gaurus inanis.
N am quis plura linit victuro dolia musto?

Quantum erat exhausti lumbos, donare clientis
Iugeribus paucis? melius'ne hic rusticus infans
Cum matre, & casulis, & cum lusore catello
Cymbala pulsantis legatus fiet amici?
Improbus es, cum poscis ait, sed pensio clamat
Posce, sed appellat puer vnicus, vt Polyphemi
Lata acies, per quam solers euasit Vlysses.
Alter emendus erit, namq; hic non sufficit, ambo
Pascendi, quid agam bruma spirante? quid oro?
Quid dicam scapulis seruorum mense Decembri,
Et pedibus? durate, atq; expectate cicadas?
Verum vt dissimiles, vt mittas cætera, quanto
Metiris pretio, quod ni tibi deditus essem,
Deuotusq; cliens, vxor tua virgo maneret?
Scis certe quibus ista modis, quám sæpe rogaris,
Et quæ pollicitus, fugientem sæpe puellam
Amplexu rapuit, tabulas quoq; ruperat, & iam
Signabat, tota vix hæc ego nocte redemi
Te plorante foris, testis mihi lectulus, & tu,
Ad quem peruenit lecti sonus, & dominæ vox.
Instabile, ac dirimi cœptum, & iam penè solutum
Coniugium in multis domibus seruauit adulter.
Quò te circumagas? quæ prima, aut vltima ponas?
Nullum ergo meritum est ingrate, ac perfide nullum?
Quod tibi filiolus, vel filia nascitur ex me?
Tollis enim, & libris actorum spargere gaudes
Argumenta viri, foribus suspende coronas,
Iam pater es, dedimus quod famæ opponere possis.
Iura parentis habes, propter me scriberis hæres,
Legatum omne capis, necnon & dulce caducum.
Commoda præterea iunguntur multa caducis,
Si numerum, si tres impleuero, iusta doloris

Neuole causa tui. contra tamen ille quid affert?
Negligit, atq; alium bipedem sibi quærit asellum.
Hæc soli commissa tibi cælare memento,
Et tacitus nostras intra te fige querelas.
Nam res mortifera est inimicus pumice leuis,
Qui modo secretum commiserat, ardet, & odit
Tanquam prodiderim quicq̃d scio, sumere ferrum,
Fuste aperire caput, candelam apponere valuis
Non dubitat, nec contemnas, aut despicias, quod
His opibus nunquam cara est annona veneni.
Ergo occulta teges, vt curia Martis Athenis.
O' Corydon Corydon, secretum diuitis vllum
Esse putas, serui vt taceant, iumenta loquentur,
Et canis, & postes, & marmora, claude fenestras,
Vela tegant rimas, iunge hostia, tollito lumen
E' medio, clament omnes, prope' nemo recumbat,
Quod tamen ad cantum galli facit ille secundi,
Proximus ante diem caupo sciet, audiet & quæ
Finxerunt pariter librarius, archimagiri
Carptores quod enim dubitant componere crimen
In dominos, quoties rumoribus vlciscuntur
Balthea? nec deerit qui te per compita quærat
Nolentem, & miseram vinosus inebriet aurem.
Illos ergo roges quicquid pauloante petebas
A' nobis, taceant illi, sed prodere malunt
Arcanum, quàm subrepti potare falerni,
Pro populo faciens quantum Laufella bibebat.
Viuendum recte cum propter plurima, tum his
Præcipue causis, vt linguas mancipiorum
Contemnas, nam lingua mali pars pessima serui.
Deterior tamen hic, qui liber non erit, illis,
Quorum animas, & farre suo custodit, & ære.

I cci rco vt possim linguam contemnere serui,
V tile consilium modo, sed commune dedisti,
N unc mihi quid suades post dãnum temporis, & spes
D eceptas? Festinat enim decurrere velox
F losculus angustæ, miseræq; breuissima vitæ
P ortio, dum bibimus, dum serta, vnguenta, puellas
P oscimus, obrepit non intellecta senectus.
N e trepida, nunquam pathicus tibi deerit amicus
S tantibus, & saluis his collibus, vndiq; ad illos
C onueniunt & carpentis, & nauibus omnes,
Q ui digito scalpunt vno caput, altera maior
S pes superest, tu tantum erucis imprime dentem.
H ec exempla para felicibus, at mea clotho,
E t Lachesis gaudent, si pascitur inguine venter.
O parui, nostriq; lares, quos thure minuto,
A ut farre, & tenui soleo exornare corona,
Q uando ego figam aliqd, quo sit mihi tuta senectus
A tegete, & baculo? viginti millia fœnus
P ignoribus positis, argenti vascula puri,
S ed quæ Fabricius censor notet, & duo fortes
D e grege mœsorum, qui me ceruice locata
S ecurum iubeant clamoso insistere circo.
S it mihi præterea curuus cælator & alter,
Q ui multas facies pingat cito. sufficient hæc.
Q uando ego pauper ero, votum miserabile, nec spes
H is saltem, nam cum pro me fortuna rogatur,
A ffigit ceras illa de naue petitas,
Q ue siculos cantus effugit remige surdo.

SATYRA DECIMA

O mnibus in terris, quæ sunt à Gadibus vsq;
Aurorã & Gangem, pauci dinoscere possunt
Vera bona, atq; illis multum diuersa, remota

Erroris nebula. quid enim ratione timemus,
Aut cupimus? quid tam dextro pede concipis, vt te
Conatus non pœniteat, votiq; peracti?
Euertere domos totas optantibus ipsis
Di faciles, nocitura toga, nocitura et petuntur
Militia, & torrens dicendi copia, multis
Et sua mortifera est facundia. viribus ille
Confisus perijt, admirandisq; lacertis.
Sed plures nimia congesta pecunia cura
Strangulat, & cuncta exuperans patrimonia census,
Quanto delphinis balæna britanica maior.
Temporibus diris igitur, iussuq; Neronis
Longinum, & magnos Senecæ prædiuitis hortos
Clausit, & egregias Lateranorum obsidet edes,
Tota cohors. rarus venit in cœnacula miles.
Pauca licet portes argenti vascula puri,
Nocte iter ingressus gladium, contumq; timebis,
Et motæ ad lunam trepidabis arundinis vmbram.
Cantabit vacuus coràm latrone viator.
Prima fere vota, & cunctis notissima templis,
Diuitiæ vt crescant, vt opes, vt maxima toto
Nostra sit arca foro. sed nulla aconita bibuntur
Fictilibus, tunc illa time, cum pocula sumes
Gemmata, & lato setinum ardebit in auro.
Iam ne igitur laudas, quod de sapientibus alter
Ridebat quoties à limine mouerat vnum,
Protuleratq; pedem flebat contrarius alter?
Sed facilis cuiuis rigidi censura cachinni,
Mirandum est vnde ille oculis suffecerit humor.
Perpetuo risu pulmonem agitare solebat
Democritus, quanquam non essent vrbibus illis
Prætexta, & trabeæ fasces, lectica tribunal.

Quid si vidisset prætorem in curribus altis,
Extantem, & medio sublimem in puluere circi
In tunica Iouis, & pictæ sarrana ferentem
Ex humeris aulæa togæ, magnæq; coronæ,
Tantum orbem, quanto ceruix non sufficit ulla?
Quippe tenet sudans hanc publicus, & sibi consul
Ne placeat curru seruus portatur eodem.
Da nunc & uolucrem, sceptro quæ surgit eburno,
Illinc cornicines, hinc præcedentia longi
Agminis officia, & niueos ad frena Quirites,
Defossa in loculis, quos sportula fecit amicos.
Tunc quoq; materiam risus inuenit ad omnes
Occursus hominum, cuius prudentia monstrat
Summos posse uiros, & magna exempla daturos
Veruecum in patria, crassoq; sub aere nasci.
Ridebat curas, nec non & gaudia uulgi,
Interdum & lachrymas, cum fortunæ ipse minaci
Mandaret laqueum, mediumq; ostenderet unguem.
Ergo superuacua, aut perniciosa petuntur,
Propter quæ fas est genua incerare deorum.
Quosdam præcipitat subiecta potentia magnæ
Inuidiæ, mergit longa, atq; insignis honorum
Pagina, descendunt statuæ, restemq; sequuntur.
Ipsas deinde rotas bigarum impacta securis
Cædit, & immeritis franguntuntur crura caballis.
Iam strident ignes, iam follibus, atq; caminis
Ardet adoratum populo caput, & crepat ingens
Seianus, deinde ex facie toto orbe secunda
Fiunt urceoli, pelues, sartago, patellæ.
Pone domi Lauros, duc in capitolia magnum,
Cretatumq; bouem, Seianus ducitur unco
Spectandus, gaudent omnes quæ labra? quis illi

Vultus erat? nunquam, si quid mihi credis, amaui
Hunc hominem. sed quo cecidit sub crimine? quisnam
Delator? quibus indicijs? quo teste probauit?
Nil horum, verbosa, & grandis epistola venit
A Capreis. bene habet, nil plus interrogo, sed quid
Turba tremens? seqtur fortunam, vt semper, & odit
Damnatos. idem populus, si Nortia thusco
Fauisset, si oppressa foret secura senectus
Principis, hac ipsa Seianum diceret hora
Augustum, iam pridem, ex quo suffragia nulli
Vendimus, effugit curas, nam qui dabat olim
Imperium, fasces, legiones, omnia, nunc se
Continet, atq; duas tantum res anxius optat
Pana, & Circenses. perituros audio multos.
Nil dubium, magna est fornacula, pallidulus mi
Brutidius meus ad Martis fuit obuius aram,
Quàm timeo victus ne pœnas exigat Aiax,
Vt male defensus, curramus præcipites, &
Dum iacet in ripa, calcemus Cæsaris hostem,
Sed videant serui ne quis neget, & pauidum in ius
Ceruice astricta dominum trahat. hi sermones
Tunc de Seiano, secreta hæc murmura vulgi.
Vis ne salutari sicut Seianus? habere
Tantumdem? atq; illi sellas donare curules?
Illum exercitibus præponere? tutor haberi
Principis angusta Caprearum in rupe sedentis
Cum grege chaldæo? vis certe pila, cohortes,
Egregios equites, & castra domestica, quidni
Hæc cupias, & qui nolunt occidere quenquam,
Posse volunt. sed quæ præclara, & prospera tanti,
Vt rebus lætis par sit mensura malorum?
Huius. qui trahitur, prætextam sumere mauis?

An Fidenarum, Gabiorumq; esse potestas?
Et de mensura ius dicere? vasa minora
Frangere pannosus vacuis ædilis Vlubris?
Ergo quid optandum foret, ignorasse fateris
Seianum. nam qui nimios optabat honores,
Et nimias poscebat opes, numerosa parabat
Excelsæ turris tabulata, vnde altior esset
Casus, & impulsæ præceps immane ruinæ.
Quid Crassos? quid Pompeios euertit, & illum,
Ad sua qui domitos deduxit flagra quirites?
Summus nempe locus nulla non arte petitus,
Magnaq; numinibus vota exaudita malignis.
Ad generum Cereris sine cæde, & vulnere pauci
Descendunt reges, & sicca morte tyranni.
Eloquium, ac famam Demosthenis, aut Ciceronis
Incipit optare, & totis quinquatribus optat,
Quisquis adhuc vno partam colit asse Mineruam,
Quem sequitur custos angustæ vernula capsæ,
Eloquio sed vterq; perit orator, vtrumq;
Largus, & exundans leto dedit ingenij fons.
Ingenio manus est, & ceruix cæsa, nec vnquam
Sanguine causidici maduerunt rostra pusilli.
O fortunatam natam me consule Romam.
Antoni gladios potuit contemnere, si sic
Omnia dixisset, ridenda poemata malo,
Quàm te conspicuæ diuina Philippica famæ,
Volueris à prima quæ proxima sæuus & illum
Exitus eripuit, quem mirabantur Athenæ
Torrentem, & pleni moderantem frena theatri.
Dijs ille aduersis genitus, fatoq; sinistro,
Quem pater ardentis maßæ fuligine lippus
A carbone, & forcipibus, gladiosq; parante

I ncude, & luteo vulcano ad rhetora misit.
B ellorum exuuiæ. truncis affixa trophæis
L orica, & fracta de casside buccula pendens,
E t curtum temone iugum, victæq; triremis
A plustre, & summo tristis captiuus in arcu,
H umanis maiora bonis creduntur, ad hæc se
R omanus, graiusq;, ac barbarus induperator
E rexit, causas discriminis, atq; laboris
I nde habuit. tanto maior famæ sitis est, quám
V irtutis. quis enim virtutem amplectitur ipsam,
P ræmia si tollas? patriam tamen obruit olim
G loria paucorum, & laudis, tituliq; cupido
H æsuri saxis cinerum custodibus, ad quæ
D iscutienda valent sterilis mala robora ficus,
Q uandoquidem data sunt ipsis quoq; fata sepulchris,
E xpende Hannibalem, quot libras in duce summo
I nuenies? hic est, quem non capit Africa mauro
P erfusa Oceano, Niloq; admota tepenti.
R ursus ad Aethiopum populos, aliosq; Elephãtos,
A dditur imperijs Hispania, Pyrenæum
T ransilit, opposuit natura alpemq;, niuemq;,
D iduxit scopulos, & montem rupit aceto.
I am tenet Italiam, tamen vltra pergere tendit,
A ctum inquit, nihil est, ni pœno milite portas
F rangimus, & media vexillum pono Suburra.
O qualis facies, & quali digna tabella,
C um getûla ducem portaret bellua luscum.
E xitus ergo quis est? ó gloria, vincitur idem
N empe, & in exiliũ præceps fugit, atq; ibi magnus.
M irandusq; cliens sedet ad prætoria regis,
D onec bithyno libeat vigilare tyranno.
F inem animæ, quæ res humanas miscuit olim,

Non gladij,

Non gladij, non saxa dabunt, non tela, sed ille
Cannarum vindex, ac tanti sanguinis vltor
Annulus i demens, & saeuas curre per alpeis,
Vt pueris placeas, & declamatio fias.
Vnus pelaeo iuueni non sufficit orbis,
Aestuat infelix angusto limite mundi,
Vt Gyarae clausus scopulis, paruaq; Seripho,
Cum tamen à figulis munitam intrauerit vrbem,
Sarcophago contentus erit. mors sola fatetur,
Quantula sint hominum corpuscula. creditur olim
Velificatus Athos, & quicquid Graecia mendax
Audet in historia, cum stratum classibus iisdem,
Suppositumq; rotis solidum mare, credimus altos
Defecisse amnes, epotaq; flumina medo
Prandente, & madidis cantat quae Sostratus alis.
Ille tamen qualis rediit Salamine relicta,
In Corum, atq; Eurum solitus saeuire flagellis
Barbarus aeolio nunquam hoc in carcere passos,
Ipsum compedibus, qui vinxerat Ennosigaeum?
Mitius id sanè, quod non & stigmate dignum
Credidit, huic quisquam vellet seruire deorum?
Sed qualis rediit? nempe vna naue cruentis
Fluctibus, ac tarda per densa cadauera prora.
Has toties optata exegit gloria poenas.
Da spatium vitae, multos da Iuppiter annos,
Hoc recto vultu, solum hoc & pallidus optas.
Sed quám continuis, & quantis longa senectus
Plena malis, deformem, & tetrũ ante omnia vultum,
Dissimilemq; sui, deformem pro cute pellem,
Pendentesq; genas, & taleis aspice rugas,
Qualeis, vmbriferos vbi pandit Tabraca saltus,
In vetula scalpit iam mater Simia bucca.

Plurima sunt iuuenum discrimina, pulchrior ille
Hoc, atq; ille alio, multum hic robustior illo,
Vna senum facies, cum voce trementia labra.
Et iam leue caput, madidiq; infantia nasi.
Frangendus misero gingiua panis inermi,
Vsque adeo grauis vxori, natisq;, sibiq;,
Vt captatori moueat fastidia Cosso.
Non eadem vini, atq; cibi torpente palato
Gaudia, nam coitus iam longa obliuio, vel si
Coneris, iacet exiguus cum ramice neruus.
Et quamuis tota palpetur nocte, iacebit.
An'ne aliquid sperare potest hæc inguinis ægri
Canicies? quid, quod merito suspecta libido est,
Quæ venerem affectat sine viribus? aspice partis
Nunc dānum alterius, nam quæ cantante voluptas,
Sit licet eximius citharœdus? sit've Seleucus,
Et quibus aurata mos est fulgere lacerna.
Quid refert magni sedeat qua parte theatri,
Qui vix cornicines exaudiat, atq; tubarum
Concentus? clamore opus est, vt sentiat auris,
Quem dicat venisse puer, quot nuntiet horas.
Præterea minimus gelido iam corpore sanguis
Febre calet sola. circunsilit agmine facto
Morborum omne genus, quorum si nomina quæras.
Promptius expediā, quot amauerit Hippia mœchos,
Quot Themison ægros autumno occiderit vno,
Quot Basilus socios, quot circunscripserit Hirrus
Pupillos, quot longa viros exorbeat vno
Maura die, quot discipulos inclinet Amillus,
Percurram citius quot villas possideat nunc,
Quo tondente grauis iuueni mihi barba sonabat.
Ille humero, hic lumbis, hic coxa debilis, ambos

Perdidit ille oculos, & luscis inuidet, huius
Pallida labra cibum capiunt digitis alienis.
Ipse ad conspectum coenæ diducere rictum
Suetus, hiat tantum, ceu pullus hirundinis, ad quem
Ore volat pleno mater ieiuna, sed omni
Membrorum damno maior dementia, quæ nec
Nomina seruorum, Nec vultum agnoscit amici,
Cum quo præterita coenauit nocte, nec illos,
Quos genuit, quos eduxit, nam codice sæuo
Hæredes vetat esse suos, bona tota feruntur
Ad Phialen, tantum artificis valet halitus oris,
Quod steterat multis in carcere fornicis annis.
Vt vigeant sensus animi, ducenda tamen sunt
Funera natorum, rogus aspiciendus amatæ
Coniugis, et fratris, plenæq; sororibus vrnæ.
Hæc data poena diu viuentibus, vt renouata
Semper clade domus multis in luctibus, inq;
Perpetuo moerore, & nigra veste senescant.
Rex Pylius (magno si quicquam credis Homero)
Exemplum vitæ fuit à cornice secundæ.
Felix nimirum, qui tot per secula mortem
Distulit, atq; suos iam dextra computat annos,
Quiq; nouum toties mustum bibit, oro parumper
Attendas, quantum de legibus ipse queratur
Fatorum, & nimio de stamine, cum videt acris
Antilochi barbam ardentem, nam quærit ab omni
Quisquis adest socio, cur hæc in tempora duret,
Quod facinus dignum tam longo admiserit æuo.
Hæc eadem Peleus, raptum cum luget Achillem,
Atq; alius, cui fas Ithacum lugere natantem.
Incolumi Troia Priamus venisset ad vmbras
Assaraci magnis solennibus, Hectore funus

Portante, ac reliquis fratrum ceruicibus inter
Iliadum lachrymas, vt primos edere planctus
Cassandra inciperet, scissaq; Polyxena palla,
Si foret extinctus diuerso tempore, quo iam
Cœperat audaces Paris ædificare carinas.
Longa dies igitur quid contulit? omnia vidit
Euersa, & flammis Asiam, ferroq; cadentem.
Tunc miles tremulus posita tulit arma tiara,
Et ruit ante aram summi Iouis, vt vetulus bos,
Qui domini cultris tenue, & miserabile collum
Præbet ab ingrato iam fastiditus aratro.
Exitus ille vtcunq; hominis, sed torua canino
Latrauit rictu, quæ post hunc vixerat vxor.
Festino ad nostros, & regem transeo ponti,
Et Crœsum, quem vox iusti facunda Solonis
Respicere ad longæ iussit spatia vltima vitæ,
Exilium, & carcer Minturnarumq; paludes.
Et mendicatus victa Carthagine panis
Hinc causas habuere. quid illo ciue tulisset
Natura in terris, quid Roma beatius vnquam,
Si circunducto captiuorum agmine, & omni
Bellorum pompa, animam exalasset opimam,
Cum de theutonico vellet descendere curru?
Prouida Pompeio dederat Campania febres
Optandas, sed multæ vrbes, & publica vota
Vicerunt. igitur fortuna ipsius & vrbis
Seruatum victo caput abstulit. hoc cruciatu
Lentulus, hac pœna caruit, ceciditq; Cethegus
Integer, & iacuit Catilina cadauere toto.
Formam optat modico pueris, maiore puellis
Murmure, cum Veneris fanum videt anxia mater
Vsq; ad delitias votorum, cur tamen, inquit,

Corripias? pulchrā gaudet Latona diana.
Sed vetat optari faciem Lucretia, qualem
Ipsa habuit. cuperet Rutilæ virginia gibbum
Accipere, atq; suam Rutilæ dare. filius autem
Corporis egregij miseros, trepidosq; parentes
Semper habet. rara est adeo concordia formæ,
Atq; pudicitiæ, sanctos licet horrida mores
Tradiderit domus, ac veteres imitata Sabinas.
Præterea castum ingenium, vultumq; modestum
Sanguine feruentem tribuat natura benigna
Larga manu quid enim puero conferre potest plus
Custode, & cura natura potentior omni?
Non licet esse viros. nam prodiga corruptoris
Improbitas ipsos audet tentare parentes.
Tanta in muneribus fiducia, nullus ephebum
Deformem sæua castrauit in arce tyrannus,
Nec prætextatum rapuit Nero loripedem, vel
Strumosum, atq; vtero pariter, gibboq; tumentem,
Nunc ergo iuuenis specie lætare tui, quem
Maiora expectant discrimina, fiet adulter
Publicus, & pœnas metuet quascunq; mariti
Exigere irati, nec erit felicior astro
Martis, vt in laqueos nunquam incidat, exigit autem
Interdum ille dolor plus, quàm lex vlla dolori
Concessit, necat hic ferro, secat ille cruentis
Verberibus, quosdam mœchos & mugilis intrat.
Sed tuus Endymion dilectæ fiet adulter
Matronæ, mox cum dederit Seruilia nummos,
Fiet & illius, quem non amat, eruet omnem
Corporis ornatum. quid enim vlla negauerit vdis
Inguinibus, siue est hæc Hippia, siue catulla?
Deterior totos habet illic fœmina mores.

Sed casto quid forma nocet? quid profuit olim
Hippolyto graue propositum? quid Bellerophonti?
Erubuit nempe haec ceu fastidita repulsa.
Nec Stheneboea minus, quã Cressa excanduit, & se
Concussere ambae. mulier saeuissima tunc est,
Cum stimulos odio pudor admouet, elige quidnam
Suadendum esse putes, cui nubere Caesaris vxor
Destinat, optimus hic, & formosissimus idem
Gentis patritiae rapitur miser extinguendus
Messalinae oculis. dudum sedet illa parato
Flammeolo, tyriusq; palàm genialis in hortis
Sternitur, & ritu decies centena dabuntur
Antiquo, veniet cum signatoribus auspex.
Haec tu secreta, & paucis commissa putabas,
Non nisi legitime vult nubere, quid placeat, dic,
Ni parère velis, pereundum est ante lucernas,
Si scelus admittas, dabitur mora paruula dum res
Nota vrbi, & populo contingat principis aures,
Dedecus ille domus sciet vltimus, interea tu
Obsequere imperio, si tanti est vita dierum
Paucorum, quicquid leuius, meliusq; putaris,
Praebẽda est gladio pulchra haec & candida ceruix.
Nil ergo optabunt homines? si consilium vis,
Permittes ipsis expendere numinibus, quid
Conueniat nobis, rebusq; sit vtile nostris.
Nam pro iucundis aptissima quaeq; dabunt dij.
Carior est illis homo, quàm sibi. nos animorum
Impulsu, & caeca, magnaq; cupidine ducti
Coniugium petimus, partumq; vxoris, at illis
Notum qui pueri, qualisq; futura sit vxor.
Vt tamen & poscas aliquid, voueasq; sacellis
Exta, & candiduli diuina tomacula porci,

O randum est, vt sit mens sana in corpore sano.
F ortem posce animum, & mortis terrore carentem,
Q ui spatium vitæ extremũ inter munera ponat
N aturæ, qui ferre queat quoscunq; labores,
N esciat irasci, cupiat nihil, & potiores
H erculis erumnas credat, sæuosq; labores,
E t venere, & cœnis, & plumis Sardanapali.
M onstro, quod ipse tibi possis dare, semita certe
T ranquillæ per virtutem patet vnica vitæ.
N ullum numen abest, si sit prudentia, sed te
N os facimus Fortuna deam, cœloq; locamus.

SATYRA VNDECIMA.

A tticus eximie si cœnat, lautus habetur,
S i Rutilus, demẽs, qd eũ maiore cachinno
Excipitur vulgi, quàm pauper Apicius? oĩs
Conuictus, thermæ, stationes, omne theatrũ
D e Rutilo, nam dum valida, ac iuuenilia membra
S ufficiunt galeæ, dumq; ardens sanguine fertur
N on cogente quidem, sed nec prohibente tribuno
S cripturus leges, & regia verba lanistæ.
M ultos porro vides, quos sæpe elusus ad ipsum
C reditor introitum solet expectare macelli,
E t quibus in solo viuendi causa palato est.
E gregius cœnet, meliusq; miserrimus horum,
E t cito casurus iam perlucente ruina.
I nterea gustus elementa per omnia quærunt,
N unquam animo pretijs obstantibus, interius si
A ttendas, magis illa iuuant quæ pluris emuntur.
E rgo haud difficile est perituram arcessere summam
L ancibus oppositis, vel matris imagine fracta,
E t quadringentis nummis condire gulosum

Fictile, sic veniunt ad miscellanea ludi.
Refert ergo quis hæc eadem paret, in Rutilo nam
Luxuria est, in Ventidio laudabile nomen
Sumit, & à censu famam trahit. illum ego iure
Despiciam, qui scit quanto sublimior Atlas
Omnibus in Libya sit montibus, hic tamen idem
Ignoret quantum ferrata distet ab arca
Sacculus, è cœlo descendit γνῶθι σεαυτόν.
Figendum, & memori tractandum pectore, siue
Coniugium quæras, vel sacri in parte senatus
Esse velis, nec enim loriam poscit Achillis
Thersites, in qua se traducebat Vlysses
Ancipitem, ceu tu magno discrimine causam
Protegere affectas. te consule, dic tibi quis sis
Orator vehemens, an Curtius, an Matho, buccæ
Noscenda est mensura tuæ, spectandaq; rebus
In summis, minimis, etiam cum piscis emetur,
Nec mulum cupias, cum sit tibi gobio tantum
In loculis. quis enim te deficiente crumena,
Et crescente gula manet exitus, ære paterno,
Ac rebus mersis in ventrem, fœnoris atq;
Argenti grauis, & pecorum, agrorumq; capacem?
Talibus à dominis post cuncta nouissimus exit.
Annulus, & digito mendicat Pollio nudo.
Non præmaturi cineres, nec fumus acerbum
Luxuriæ, sed morte magis metuenda senectus.
Hi plerumq; gradus, conducta pecunia Romæ,
Et coràm dominis consumitur, inde vbi paulum
Nescio quid superest, & pallet fœnoris author,
Qui vertere solum, Baias & ad hostia currunt.
Cedere nanq; foro iam non tibi deterius, quàm
Aesquilias à feruenti migrare Suburra.

Ille dolor ſolus patriam fugientibus, illa
Mœſtitia eſt, caruiſſe anno circenſibus vno.
Sanguinis in facie non hæret gutta, morantur
Pauci ridiculum, & fugientem ex vrbe pudorem.
Experiere hodie nunquid pulcherrima dictu
Perſice non præſtem vita, nec moribus, & re,
Sed laudem ſiliquas occultus ganeo, pultes
Coràm alijs dictem puero, ſed in ore placentas.
Nam cum ſis conuiua mihi promiſſus, habebis
Euandrum, venies Tirynthius, aut minor illo
Hoſpes, & ipſe tamen contingens ſanguine cœlum
Alter aquis, alter flammis ad ſydera miſſus.
Fercula nunc audi, nullis ornata macellis.
De tyburtino veniet pinguiſſimus agro
Oedulus, & toto grege mollior, inſcius herbæ,
Nec dum auſus virgas humilis mordere ſalicti,
Qui plus lactis habet, quàm ſanguinis, & montani
Aſparagi, poſito quos legit villica fuſo.
Grandia præterea, tortoq; calentia fœno
Oua adſunt ipſis cum matribus, & ſeruatæ
Parte anni, quales fuerant in vitibus, vuæ,
Signinum, ſyriumq; pirum de corbibus iiſdem
Aemula picenis, & odoris mala recentis,
Nec metuenda tibi, ſiccatum frigore poſtquam
Autumnum, & crudi poſuere pericula ſucci.
Hæc olim noſtri iam luxurioſa ſenatus
Cœna fuit, curius paruo quæ legerat horto
Ipſe focis breuibus ponebat oluſcula, quæ nunc
Squalidus in magna faſtidit compede foſſor,
Qui meminit calidæ ſapiat quid vulua popinæ.
Sicci terga ſuis rara pendentia crate
Moris erat quondam feſtis ſeruare diebus,

Et natalitium cognatis ponere lardum,
Accedente noua, siquam dabat hostia, carne,
Cognatorum aliquis titulo ter consulis, atq;
Castrorum imperijs, & dictatoris honore
Functus, ad has epulas solito maturius ibat,
Erectum domito referens à monte ligonem.
Cum tremerent autem Fabios, durumq́; Catonem,
Et Scauros, & Fabricios, rigidiq́; seueros
Censoris mores etiam collega timeret,
Nemo inter curas, & seria duxit habendum,
Qualis in oceani fluctu testudo nataret.
Clarum Troiugenis factura, ac nobile fulcrum,
Sed nudo latere, & paruis frons ærea lectis
Vile coronati caput ostendebat aselli,
Ad quod lasciui ludebant ruris alumni.
Tales ergo cibi, qualis domus, atq; supellex.
Tunc rudis, & graias mirari nescius artes,
Vrbibus euersis prædarum in parte reperta
Magnorum artificum frangebat pocula miles,
Vt phaleris gauderet equus, cælataq́; cassis
Romuleæ simulachra feræ mansuescere iussæ
Imperij fato, & geminos sub rupe Quirinos,
Ac nudam effigiem clypeo fulgentis, & hasta,
Pendentisq́; Dei perituro ostenderet hosti.
Argenti quod erat solis, fulgebat in armis.
Ponebant igitur thusco farrata catino
Omnia tunc, quibus inuideas, si liuidulus sis.
Templorum quoq; maiestas præsentior, & vox
Nocte ferè media, mediamq́; audita per vrbem
Littore ab Oceani Gallis venientibus, & dijs
Officium vatis peragentibus, his monuit nos,
Hanc rebus latijs curam præstare solebat

F ictilis, & nullo violatus Iuppiter auro.
I lla domi natas, nostraq; ex arbore mensas
T empora viderunt, hos lignum stabat in vsus,
A nnosam si forte nucem deiecerat Eurus.
A t nunc diuitibus cœnandi nulla voluptas,
N il Rombus, nil dama sapit, putere videntur
V nguenta, atq; rosæ, latos nisi sustinet orbes
G rande ebur, & magno sublimis Pardus hiatu
D entibus ex illis, quos mittit porta Syenes,
E t Mauri celeres, & mauro obscurior indus,
E t quos deposuit nabathæo bellua saltu,
I am nimios, capitiq; graues, hinc surgit orexis,
H inc stomacho bilis, nam pes argenteus illis,
A nnulus in digito quod ferreus. ergo superbum
C onuiuam caueo, qui me sibi comparat, & res
D espicit exiguas, adeo nulla vncia nobis
E st eboris, nec thessellæ, nec calculus ex hac
M ateria, quin ipsa manubria cultellorum
O ssea, non tamen his vlla vnquam obsonia fiunt
R ancidula, haud ideo peior gallina secatur.
S ed nec structor erit, cui cædere debeat omnis
P ergula, discipulus Tripheri doctoris, apud quem
S umine cum magno lepus, atq; aper, & pygargus,
E t scythicæ volucres, & Phœnicopterus ingens,
E t Getûlus orix, hebeti lautissima ferro
C æditur, & tota sonat vlmea cœna suburra.
N ec frustum capreæ subducere, nec latus aphræ
N ouit auis noster tirunculus, ac rudis omni
T empore, & exiguæ frustis imbutus ofellæ.
P lebeios calices, & paucis assibus emptos
P orriget incultus puer, atq; à frigore tutus,
N on phryx, aut lycius, non à mangone petitus

Quisquã erit, & magno, cum poscis, posce latine.
Edem habitus cunctis, tonsi, erectiq; capilli,
Atq; hodie tantum propter conuiuia pexi.
Pastoris duri est hic filius, ille bubulci.
Suspirat longo non visam tempore matrem,
Et casulam, & notos tristis desyderat hœdos,
Ingenui vultus puer· ingenuiq; pudoris,
Quales esse decet, quos ardens purpura vestit,
Nec pugillares defert in balnea raucus
Testiculos, nec vellendas iam prebuit alas,
Crassa nec opposito pauidus tegit inguina gutto·
Hic tibi vina dabit diffusa in montibus illis,
A quibus ipse venit, quorum sub vertice lusit·
Nanq; vna, atq; eadem vini patria atq; ministri.
Forsitan expectes, vt Gaditana canoro
Incipiat prurire choro, plausuq; probatæ
Ad terram tremulo descendant clune puellæ
Irritamentum veneris languentis, & acres
Diuitis vrticæ. maior tamen ista voluptas
Alterius sexus. magis ille extenditur, & mox
Auribus, atq; oculis concepta vrina mouetur.
Non capit has nugas humilis domus, audiat ille
Testarum crepitus cum verbis, nudum olido stans
Fornice mancipium quibus, abstinet ille fruatur
Vocibus obscœnis, omniq; libidinis arte,
Qui lacedemonium pedemate lubricat orbem,
Nanq; ibi fortunæ veniam damus· alea turpis,
Turpe & adulterium mediocribus hæc eadẽ illi
Omnia cum faciant, hilares, nitidiq; vocantur·
Nostra dabunt alios hodie conuiuia ludos,
Conditor iliados cãtabitur, atq; Maronis
Altisoni dubiam facientia carmina palmam.

Quid refert tales versus, qua voce legantur?
Sed nunc dilatis auerte negotia curis,
Et gratam requiem dona tibi, quando licebit
Per totam cessare diem, non fenoris vlla
Mentio, nec prima si luce egressa, reuerti
Nocte solet, tacito bilem tibi, contrahat vxor
Humida suspectis referens multitia rugis,
Vexatasq; comas, & vultum, auremq; calentem.
Protinus ante meum, quicquid dolet, exue limen,
Pone domum, & seruos, & quicquid frangitur illis,
Aut perit, ingratos ante omnia pone sodales.
Interea magalesiacæ spectacula palmæ
Idæum solēne colunt, similisq; triumpho
Prædo caballorum pretor sedet. ac mihi pace
Immensæ, nimiæq; licet si dicere plebis,
Totā hodie Romam circus capit, & fragor aurem
Percutit, euentū viridis quo colligo panni.
Nam si deficeret, mœstā, attonitamq; videres
Hanc vrbem, veluti Cannarū in puluere victis.
Consulibus. spectent iuuenes, quos clamor, & audax
Sponsio, quos cultæ decet assedisse puellæ.
Nostra bibat vernū contracta cuticula solem,
Effugiatq; togam, iam nūc in balnea salua
Fronte licet vadas, quanquam solida hora supersit
Ad sextā, facere hoc non possis quinq; diebus
Continuis, quia sunt talis quoq; tædia vitæ
Magna, voluptates commendat rarior vsus.

SATYRA DVODECIMA.

Atali Coruine die mihi dulcior hæc lux,
n Qua festus promissa deis animalia cespes
Expectat niueā reginæ cædimus agnā·

Par uellus dabitur pugnanti Gorgone maura
Sed procul extensum petulans quatit hostia funem
Tarpeio seruata Ioui, frontemq́; coruscat
Quippe ferox vitulus templis maturus & aræ,
Spargendusq́; mero, quem iam pudet vbera matris
Ducere, qui vexat nascenti robora cornu.
Si res ampla domi, similisq́; affectibus esset,
Pinguior Hispulla traheretur taurus, & ipsa
Mole piger, nec finitima nutritus in herba,
Læta sed ostendens Clitumni pascua sanguis
Iret, & á grandi ceruix ferienda ministro,
Ob reditum trepidantis adhuc horrendaq́; passi
Nuper, & incolumem sese mirantis amici.
Nam præter pelagi casus, & fulguris ictum
Euasi, densæ coelum abscondêre tenêbræ
Nube vna, subitusq́; antemnas impulit ignis,
Cum se quisq; illo percussum crederet, & mox
Attonitus nullum conferri posse putaret
Naufragium velis ardentibus. omnia fiunt
Talia, tam grauiter, siquando poetica surgit
Tempestas. genus ecce aliud discriminis, audi,
Et miserere iterum, quanquam sint cætera sortis
Eiusdem, pars dira quidem, sed cognita multis,
Et quam votiua testantur fana tebella
Plurima (pictores quis nescit ab Iside pasci?)
Accidit & nostro similis fortuna Catullo,
Cum plenus fluctu medius foret alueus, & iam
Alternum puppis latus euertentibus vndis
Arboris incertæ, nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem, decidere iactu
Coepit cum ventis imitatus Castora, qui se

Eunuchum ipse facit cupiens euadere damnō
Testiculorum, adeo medicatum intelligit inguen.
Fundite quæ mea sunt dicebat cuncta Catullus,
Præcipitare volens etiam pulcherrima, vestem
Purpuream teneris quoq; Mecœnatibus aptam,
Atq; alias, quarum generosi graminis ipsum
Infecit natura pecus, sed & egregius fons
Viribus occultis, & bæticus adiuuat aer.
Ille nec argentum dubitabat mittere lances
Parthenio factas, vrnæ cratêra capacem,
Et dignum sitiente Pholo, vel coniuge Fusci,
Adde & bascaudas, & mille escaria, multum
Cælati, biberat quo callidus emptor Olynthi.
Sed quis nunc alius, qua mundi parte, quis audet
Argento præferre caput, rebusq; salutem?
Non propter vitam faciunt patrimonia quidam,
Sed vitio cæci propter patrimonia viuunt.
Iactatur rerum vtilium pars maxima, sed nec
Damna leuant tunc aduersis vrgentibus, illuc
Decidit, vt malum ferro summitteret, ac se
Explicat angustum, discriminis vltima quando
Præsidia afferimus, nauem factura minorem.
I nunc & ventis animam committe, dolato
Confisus ligno, digitis á morte remotus
Quattuor, ac septem, si sit latissima teda.
Mox cum reticulis, & pane, & ventre lagœnæ,
Aspice sumendas in tempestate secures.
Sed postquā iacuit planum mare, tempora postquam
Prospera vectoris, fatumq; valentius euro,
Et pelago, postquam Parcæ meliora benigna
Pensa manu ducunt hilares, & staminis albi
Lanificæ, modica non multo fortior aura

Ventus adest,inopi miserabilis arte cucurrit
Vestibus extensis,& quod superauerat vnum,
Velo prora suo,iam deficientibus austris.
Spes vitæ cum sole redit,tum gratus Iulo,
Atq; nouercali sedes prælata lauino,
Conspicitur sublimis apex,cui candida nomen
Scrofa dedit,lætis Phrygibus mirabile sumen,
Et nunquam visis triginta clara mamillis.
Tandem intrat positas inclusa per æquora moles,
Tyrrhenamq; Pharon,porrectaq; brachia rursus,
Quæ pelago occurrunt medio,longeq; relinquunt
Italiam·non sic igitur mirabere portus,
Quos natura dedit,sed trunca puppe magister
Interiora petit baianæ peruia cymbæ·
Tunc stagnante sinu gaudent ibi verticæ raso
Garula securi narrare pericula nautæ.
Ite igitur pueri linguis,animisq; fauentes,
Sertaq; delubris,& farra imponite cultris,
Ac molles ornate focos,glebamq; virentem,
Iam sequar,& sacro,quod præstat,rite peracto
Inde domum repetam,graciles vbi parua coronas
Accipiunt fragili simulachra nitentia cera.
Hic nostrum placabo Iouem,laribusq; paternis
Thura dabo,atq; omnes violæ iactabo colores·
Cuncta nitent,longos erexit ianua ramos,
Et matutinis operatur festa lucernis·
Nec suspecta tibi sint hæc Coruine,Catullus,
Pro cuius reditu tot pono altaria,paruos
Treis habet heredes,libet expectare,quis ægram,
Et claudentem oculos gallinam impendat amico
Tam sterili verum hæc nimia est impensa,coturnix
Nulla vnquam pro patre cadet.sentire calorem
Si cœpit

S i cœpit locuples Gallita, & Paccius orbi,
L egitime fixis vestitur tota tabellis
P orticus, existunt qui promittant hecatomben.
Q uatinus hic non sunt nec venales Elephantes,
N ec latio, aut vsquam nostro sub sydere talis
B ellua concipitur, sed furua gente petita
A rboribus rutulis, & Turni pascitur agro
C æsaris armentum, nulli seruire paratum
P riuato, siquidem tyrio seruire solebant
H annibali, & nostris ducibus, regiq; Molosso,
H orum maiores, & dorso ferre cohortes
P artem aliquam belli, & euntem in prælia turmam.
N ulla igitur mora per Nouiū, mora nulla per Histrum
P acuuium, quin illud ebur ducatur ad aras,
E t cadat ante lares Gallinæ victima sacra
T antis digna deis, & captatoribus horum.
A lter enim, si concedas mactare vouebit
D e grege seruorum magna, & pulcherrima quæq;
C orpora, vel pueris, & frontibus ancillarum
I mponet vittas, & siqua est nubilis illi
I phigenia domi, dabit hanc altaribus, & si
N on sperat tragicæ furtiua piacula ceruæ.
L audo meum ciuem, nec comparo testamento
M ille rates, nam si Libitinam euaserit æger,
D elebit tabulas inclusus carcere nassæ,
P ost meritū sané mirandum, atq; omnia soli
F orsan Pacuuio breuiter dabit, ille superbus
I ncedet victis riualibus. ergo vides, quàm
G rande operæpretium faciat iugulata Mycenis.
V iuat Pacuuius quæso, vel Nestora totum,
P ossideat, quantum rapuit Nero, montibus aurum
E xæquet, nec amet quenquam, nec ametur ab vllo.

SATYRA TERTIADECIMA.

Exemplo quodcunq; malo committitur, ipsi
Displicet authori. prĩa est hæc vltio, quod se
Iudice, nemo nocẽs absoluitur, iproba q̃uis
Gratia fallacis pratoris vicerit vrnam.
Quid sentire putas omnes Caluine recenti
De scelere, & fidei violatæ crimine? sed nec
Tam tenuis census tibi contigit, vt mediocris
Iacturæ te mergat onus, nec rara videmus
Quæ pateris, casus multis hic cognitus, ac iam
Tritus, & è medio Fortunæ ductus aceruo.
Ponamus nimios gemitus flagrantior æquo
Non debet dolor esse viri, nec vulnere maior.
Tu quamuis leuium minimã, exiguamq́; malorum
Particulam vix ferre potes spumantibus ardens
Visceribus, sacrum tibi quod non reddat amicus
Depositum, stupet hæc, qui iam post terga reliquit
Sexaginta annos Fonteio consule natus.
At nihil in melius tot rerum proficis vsu?
Magna quidem, sacris quæ dat precepta libellis
Victrix Fortunæ sapientia, dicimus autem
Hos quoq; felices, qui ferre incommoda vitæ,
Nec iactare iugum vita didicere magistra.
Quæ tam festa dies, vt cæsset prodere furem?
Perfidiam, fraudes, atq; omni ex crimine lucrum
Quæsitum, & partos gladio, vel pyxide nummos?
Rari quippe boni, numero vix sunt totidem, quot
Thebarum portæ, vel diuitis hostia Nili.
Nona ætas agitur, peioraq́; secula ferri
Temporibus, quorum sceleri non inuenit ipsa
Nomen, & à nullo posuit natura metallo.
Nos hominum, diuûmq; fidem clamore ciemus,

Quanto Fessidium laudat vocalis agentem
Sportula. dic senior bulla dignissime, nescis
Quas habeat veneres aliena pecunia, nescis
Quem tua simplicitas risum vulgo moueat, cum
Exigis á quoquam ne peieret, & putet vllis
Esse aliquod numen templis, aræq; rubenti.
Quondam hoc indigenæ viuebant more prius, quám
Sumeret agrestem posito diademate falcem
Saturnus fugiens, tunc cum virguncula Iuno,
Et priuatus adhuc idæis Iuppiter antris,
Nulla super nubes conuiuia cœlicolarum.
Nec puer Iliacus, formosa, nec Herculis vxor
Ad cyathos, & iam siccato nectare tergens
Brachia Vulcanus liparæa nigra taberna.
Prandebat sibi quisq; deus, nec turba deorum
Talis, vt est hodie, contentaq; sydera paucis
Numinibus miserum vrgebant Atlanta minori
Pondere, non dum aliquis sortitus triste profundi
Imperium, aut sicula toruus cum coniuge Pluton,
Nec rota, nec furiæ, nec saxum, aut vulturis atri
Pœna, sed infernis hilares sine regibus vmbræ.
Improbitas illo fuit admirabilis æuo.
Credebant hoc grande nefas, & morte piandum,
Si iuuenis vetulo non assurrexerat, & si
Barbato cuicunq; puer, licet ipse videret
Plura domi farra, & maiores glandis aceruos.
Tam venerabile erat præcedere quattuor annis,
Primaq; par adeo sacræ lanugo senectæ.
Nunc si depositum non inficietur amicus,
Si reddat veterem cum tota erugine follem,
Prodigiosa fides, & thuscis digna libellis,
Quæq; coronata lustrari debeat agna.

Egregium, sanctumq; virum si cerno, bimembri
Hoc monstrum puero, & miranti iam sub aratro
Piscibus inuentis, & fœtæ comparo mulæ,
Sollicitus tanquam lapides effuderit imber,
Examenq; apium longa consederit vua
Culmine delubri, tanquam in mare fluxerit amnis
Gurgitibus miris, & lactis vortice torrens.
Intercepta decem quereris sestertia fraude
Sacrilega, quid si bis centum perdidit alter
Hoc arcana modo? maiorem tertius illa
Summam, quã patulæ vix ceperat angulus arcæ?
Tam facile, & pronum est superos contẽnere testes,
Si mortalis idem nemo sciat. aspice quanta
Voce neget, quæ sit ficti constantia vultus.
Per solis radios, tarpeiaq; fulmina iurat,
Et Martis frameam, & cyrrhæi spicula vatis,
Per calamos venatricis, pharetramq; puellæ,
Perq; tuum pater ægæi Neptune tridentem,
Addit & herculeos arcus, hastamq; mineruæ
Quicquid habent telorum armamentaria cœli.
Si vero & pater est, comedam inquit, flebile nati
Sinciput elixi, pharioq; madentis aceto.
Sunt qui in fortunæ iam casibus omnia ponunt,
Et nullo credunt mundum rectore moueri
Natura voluente vices & lucis, & anni,
Atq; ideo intrepidi quæcunq; altaria tangunt.
Est alius metuens ne crimẽ pœna sequatur,
Hic putat esse Deos, & peierat, atq; ita secũ,
Decernat quodcunq; volet de corpore nostro
Isis, & irato feriat mea lumina sistro,
Dummodo vel cæcus teneã, quos abnego, nummos.
Et phthisis, & vomicæ putres, & dimidium crus

Sunt tanti? pauper locupletem optare podagram
Ne dubitet Ladas, si non eget Anticyra, nec
Archigene. quid enim velocis gloria plantæ
Præstat, & esuriens pisææ ramus oliuæ?
Vt sit magna, tamen certe lenta ira deorum est.
Si curant igitur cunctos punire nocētes,
Quando ad me venient? sed & exorabile numen
Fortasse experiar, solet his ignoscere. multi
Committunt eadē diuerso crimina fato.
Ille crucē pretium sceleris tulit. hic diadema.
Sic animum diræ trepidū formidine culpæ
Confirmant. tunc te sacra ad delubra vocantē
Præcedit, trahere immo vltro, ac vexare paratus.
Nam cum magna malæ superest audacia causæ,
Creditur à multis fiducia, mimum agit ille,
Vrbani qualem fugitiuus scurra Catulli.
Tu miser exclamas, vt Stentora vincere possis,
Vel potius quantū gradiuus Homericus, audis
Iuppiter hæc? nec labra moues, cum mittere vocem
Debueras vel marmoreus, vel aheneus? aut cur
In carbone tuo charta pia thura soluta
Ponimus, & sectū vituli iecur? albaq; porci
Omenta? vt video nullū discrimen habendū est
Effigies inter vestras, statuamq; Batilli.
Accipe quæ contra valeat solatia ferre,
Et qui nec cynicos, nec stoica dogmata legit
A cynicis tunica distantia, non Epicurū
Suspicit exigui lætum plantaribus horti.
Curentur dubij medicis maioribus ægri,
Tu venam vel discipulo committe Philippi,
Si nullum in terris tam detestabile factum
Ostendis, taceo, nec pugnis cædere pectus

T e veto, nec plana faciem contundere palma,
Q uandoquidem accepto claudenda est ianua damno,
E t maiore domus gemitu, maiore tumultu
P languntur nummi, quàm funera. nemo dolorem
F ingit in occasu, vestem diducere summam
C ontentus vexare oculos humore coacto,
P loratur lachrymis amissa pecunia veris.
S ed si cuncta vides simili fora plena querela,
S i decies lectis diuersa in parte tabellis
V ana superuacui dicunt chirographa ligni,
A rguit ipsorum quos littera gemmaq; princeps
S ardonycus, loculis quæ custoditur eburnis.
T e nunc delitias extra communia censes
P onendum, quia tu gallinæ filius albæ,
N os viles pulli nati infelicibus ouis.
R em pateris modicam, & mediocri bile ferendam,
S i flectas oculos maiora ad crimina, confer
C onductum latronem, incendia sulfure cœpta,
A tq; dolo, primos cum ianua colligit ignes,
C onfer & hos veteris qui tollunt grandia templi
P ocula adorandæ rubiginis, & populorum
D ona, vel antiquo positas à rege coronas.
H æc ibi si non sunt, minor extat sacrilegus, qui
R adat inaurati femur Herculis, & faciem ipsam
N eptuni, qui bracteolam de Castore ducat,
A n dubitet solitus totum conflare tonantem?
C onfer & artifices, mercatoremq; veneni,
E t deducendum corio bouis in mare, cum quo
C lauditur aduersis innoxia simia fatis.
H æc quota pars scelerum, quæ custos gallicus vrbis
V sq; à lucifero, donec lux occidat, audit.
H umani generis mores tibi nosse volenti

Sufficit vna domus·paucos consume dies,&
Dicere te miserum,postquã illinc veneris,aude.
Quis tumidum guttur miratur in alpibus?aut quis
In Meroẽ crasso maiorem infante mamillam?
Cœrula quis stupuit Germani lumina?flauam
Cœsariem?& madido torquentem cornua cirro?
Nempe quod hæc illis natura est omnibus vna·
Ad subitas Thracum volucres nubemq́; sonoram
Pygmæus paruis currit bellator in armis,
Mox impar hosti,raptusq́; per aëra curuis
Vnguibus à sæua fertur grue si videas hoc
Gentibus in nostris risu quatiere,sed illic
Quanquam eadem assidue spectentur prælia,ridet
Nemo,vbi tota cohors pede non est altior vno·
Nullã ne periuri capitis,fraudisq́; nefandæ
Pœna erit?abreptum crede hũc grauiore cathena
Protinus,& nostro(quid plus velit ira?)necari
Arbitrio.manet illa tamen iactura,nec vnquam
Depositum tibi sospes erit,sed corpore trunco
Inuidiosa dabit minimus solatia sanguis·
At vindicta bonum vita iucundius ipsa,
Nempe hoc indocti,quorum præcordia nullis
Interdum,aut leuibus videas flagrantia causis,
Quantulacunq; adeo est occasio,sufficit iræ·
Chrysippus non dicet idem,nec mite Thaletis
Ingenium,dulciq́; senex vicinus Hymetto,
Qui partem acceptæ sæua inter vincla cicutæ
Accusatori nollet dare·plurima felix
Paulatim vitia,atq; errores exuit omnes
Prima docens rectum sapientia,quippe minuti
Semper,& infirmi est animi,exiguiq́; voluptas
Vltio.continuo sic collige,quod vindicta

Nemo magis gaudet, quã foemina, cur tamen hos tu
Euasisse putes, quos diri conscia facti
Mens habet attonitos? & surdo verbere cædit
Occultum quatiente animo tortore flagellum?
Pœna autem vehemens, ac multo sæuior illis,
Quas & Cæditius grauis inuenit, aut Rhadamanthus,
Nocte, dieq; suum gestare in pectore testem.
Spartano cuidam respondit Pythia vates,
Haud impunitum quondam fore, quod dubitaret
Depositum retinere, & fraudem iure tueri
Iurando, quærebat enim quæ numinis esset
Mens, & an hoc illi facinus suaderet Apollo.
Reddidit ergo metu non moribus, & tamen omnem
Vocem adyti dignam templo, veramq; probauit,
Extinctus tota pariter cum prole, domoq;,
Et quãuis longa deductis gente propinquis.
Has patitur pœnas peccandi sola voluntas.
Nam scelus intra se tacitum qui cogitat vllum,
Facti crimen habet, cedo si conata peregit?
Perpetua anxietas, nec mensæ tempore cessat
Faucibus vt morbo siccis, interq; molares
Difficili crescente cibo, sed vina misellus
Expuit, albani veteris pretiosa senectus
Displicet, ostendas melius, densissima ruga
Cogitur in frontem, velut acri ducta falerno.
Nocte breuem si forte indulsit cura soporem,
Et toto versata toro iam membra quiescunt,
Continuo templum, & violati numinis aras,
Et quod præcipuis mentem sudoribus vrget,
Te videt in somnis, tua sacra, & maior imago
Humana turbat pauidum, cogitq; fateri.
Hi sunt, qui trepidant, & ad omnia fulgura pallent,

Cum tonat, exanimes primo quoq; murmure cœli,
Non quasi fortuitu, nec ventorum rabie, sed
Iratus cadat in terras, & vindicet ignis.
Illa nihil nocuit, cura grauiore timetur
Proxima tempestas, velut hoc dilata sereno.
Præterea lateris vigili cum febre dolorem
Si cœpêre pati, missum ad sua corpora morbum
Infesto credunt á numine, saxa Deorum
Hæc, & tela putant, pecudem spondere sacello
Balantem, & laribus cristam promittere galli
Non audent. quid enim sperare nocentibus ægris
Concessum? vel quæ non dignior hostia vita?
Mobilis, & varia est fermé natura malorum,
Cum scelus admittunt, superest constantia, quid fas,
Atq; nefas, tandem incipiunt sentire peractis
Criminibus, tamen ad mores natura recurrit
Damnatos, fixa, & mutari nescia, nam quis
Peccandi finem posuit sibi? quando recepit
Eiectum semel attrita de fronte ruborem?
Quisnam hominum est, quẽ tu contentum videris vno
Flagitio? dabit in laqueum vestigia noster
Perfidus, & nigri patietur carceris vncum,
Aut maris ægæi rupem, scopulosq; frequentes,
Exulibus magnis, pœna gaudebis amara
Nominis inuisi, tandemq; fatebere lætus
Nec surdum, nec Tiresiam quẽquam esse deorum.

SATYRA QVARTADECIMA.

Plurima sunt Fuscine, & fama digna sinistra,
Et nitidis maculã, ac rugam figentia rebus,
Quæ monstrãt ipsi pueris, tradũtq; parentes.
Si damnosa senem iuuat alea, ludit & hæres
Bullatus, paruoq; eadem mouet arma fritillo,

Nec de se melius cuiquam sperare propinquo
Concedit iuuenis, qui radere tubera terræ,
Boletum condire, & eodem iure natantes
Mergere ficedulas didicit nebulone parente,
Et cana monstrante gula, cum septimus annus
Transierit puero non dum omni dente renato,
Barbatos licet admoueas mille inde magistros,
Hinc totidem, cupiet lauto cœnare paratu
Semper, & à magna non degenerare culina.
Mitem animum, & mores modicis erroribus æquos
Præcipit, atq; animos seruórum, & corpora, nostra
Materia constare putat, paribusq́; elementis?
An sæuire docet Rutilus, qui gaudet acerbo
Plagarum strepitu, & nullam sirena flagellis
Comparat átiphates trepidi laris, ac Polyphemus?
Tum felix quoties aliquis tortore uocato
Vritur ardenti duo propter lintea ferro.
Quid suadet iuueni lætus stridore cathenæ,
Quem mire afficiunt inscripta ergastula, carcer
Rusticus? expectas vt non sit adultera Largæ
Filia, quæ nunquam maternos dicere mœchos
Tam cito, nec tanto poterit contexere cursu,
Vt non ter decies respiret? conscia matri
Virgo fuit. ceras nunc hac dictante pusillas
Implet, & ad mœchum dat eisdem ferre cinædis.
Sic natura iubet, velocius, & citius nos
Corrumpunt vitiorum exẽpla domestica, magnis
Cum subeant animos authoribus, vnus, & alter
Forsitan hæc spernant iuuenes, quibus arte benigna,
Et meliore luto finxit præcordia Titan.
Sed reliquos fugienda patrum vestigia ducunt,
Et monstrata diu veteris trahit orbita culpæ.

Abstineas igitur damnis huiusce, etenim vel
Vna potens ratio est, nec crimina nostra sequantur
Ex nobis geniti, quoniam dociles imitandis
Turpibus, ac prauis omnes sumus, & Catilinam
Quocunq; in populo videas, quocunq; sub axe,
Sed nec Brutus erit, Bruti nec auunculus vsquam.
Nil dictu fœdum, visuq; hæc limina tangat,
Intra quæ puer est, procul hinc, procul inde puellæ
Lenonum, & cantus pernoctantis parasiti.
Maxima debetur puero reuerentia, siquid
Turpe paras, nec tu pueri contempseris annos,
Sed peccaturo obsistat tibi filius infans.
Nam siquid dignum censoris fecerit ira.
Quandoquidem similem tibi se non corpore tantum,
Nec vultu dederit, morum quoq; filius, & cum
Omnia deterius tua per vestigia peccet,
Corripies nimirum, & castigabis acerbo
Clamore, ac post hæc tabulas mutare parabis.
Vnde tibi frontem, libertatemq; parentis,
Cum facias peiora senex? vacuumq; cerebro
Iam pridem caput hoc ventosa cucurbita quærat?
Hospite venturo cessabit nemo tuorum,
Verre pauimentum, nitidas ostende columnas,
Arida cum tota descendat aranea tela,
Hic lauet argentum, vasa aspera tergeat alter,
Vox domini fremit instantis, virgamq; tenentis.
Ergo miser trepidas, ne stercore fœda canino
Atria displiceant oculis venientis amici,
Ne perfusa luto sit porticus, & tamen vno
Semodio scobis hæc emendat seruulus vnus.
Illud non agitas, vt sanctam filius omni
Aspiciat sine labe domum, vitioq; carentem?

Gratum est, quod patriæ ciuem, populoq; dedisti,
Si facis, vt patriæ sit idoneus, vtilis agris,
Vtilis & bellorum, & pacis rebus agendis.
Plurimũ.n. intererit quibus artibus, & q̃bus hunc tu
Moribus instituas. serpẽte Ciconia pullos
Nutrit. & inuẽta per deuia rura lacerta,
Illi eadem sumptis quærunt animalia pennis.
Vultur iumento, et canibus, crucibusq; relictis
Ad fœtus properat, partemq; cadaueris affert.
Hic est ergo cibus magni quoq; vulturis, & se
Pascenti propria cum iam facit arbore nidos:
Sed leporem, aut capream famulæ Iouis, & generosæ
In saltu venantur aues, tunc præda cubili
Ponitur, inde autem, cum se matura leuabit
Progenies, stimulante fame, festinat ad illam
Quamprimum rupto prædã gestauerit ouo.
Aedificator erat Centronius, & modo curuo
Littore Caietæ, summa nunc tyburis arce,
Nunc prænestinis in montibus alta parabat
Culmina villarum, græcis, longeq; petitis
Marmoribus, vincens Fortunæ, atq; Herculis ædem,
Vt spado vincebat capitolia nostra Posides.
Dum sic ergo habitat Centronius, imminuit rem,
Fregit opes, nec parua tamen mensura relictæ
Partis erat, totam hanc turbauit filius amens,
Dum meliore nouas attollit marmore villas.
Quidam sortiti metuentem sabbata patrem
Nil præter nubes, & cœli numen adorant,
Nec distare putant humana carne suillam,
Qua pater abstinuit, mox & præputia ponunt,
Romonas autem soliti contemnere leges,
Iudaicum ediscumt, & seruant, ac metunt ius,

Tradidit arcano quodcunq; volumine Moses
Non monstrare vias, eadem nisi sacra colenti,
Quæsitum ad fontem solos deducere verpos.
Sed pater in causa, cui septima quæq; fuit lux
Ignaua, & partem vitæ non attigit vllam.
Sponte tamen iuuenes imitantur cætera solam
Inuiti quoq; auaritiā exercere iubentur.
Fallit enim vitium specie virtutis, & vmbra,
Cum sit triste habitu, vultuq;, & veste seuerum.
Nec dubiæ tanquam frugi laudatur auarus,
Tanquam parcus homo, & rerum tutela suarum
Certa magis, quam si fortunas seruet easdem
Hesperidum serpens, aut ponticus. adde quod hūc, de
Quo loquor, egregium populus putat, atq; verendum
Artificem, quippe his crescunt patrimonia fabris,
Sed crescunt quocunq; modo, maioraq; fiunt
Incude assidua, semperq; ardente camino.
Et pater ergo animi felicis credit auaros
Qui mirantur opes, qui nulla exempla beati
Pauperis esse putant, iuuenes hortantur, vt illam
Ire viam pergant, & eidem incumbere sectæ.
Sunt quædam vitiorum elementa, his protinus illos
Imbuit, & cogit minimas ediscere sordes.
Mox acquirendi docet insatiabile, votum,
Seruorum ventres modio castigat iniquo
Ipse quoq; esuriens, neq; enim omnia sustinet vnquam
Mucida cærulei panis consumere frusta,
Hesternum solitus medio seruare minutal
Septembri, necnon differre in tempora cœnæ
Alterius conchem æstiui cum parte lacerti
Signatam, vel dimidio, putriq; siluro,
Filaq; sectiui numerata includere porri,

Inuitatus ad hæc aliquis de ponte negabit.
Sed quò diuitias hæc per tormenta coactas?
Cum furor haud dubius, cum sit manifesta phrenesis,
Vt locuplex moriaris egenti viuere fato?
Interea pleno cum turget sacculus ore,
Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit,
Et minus hanc optat, qui non habet. ergo paratur
Altera villa tibi, cum rus non sufficit vnum,
Et proferre libet fines, maiorq; videtur,
Et melior vicina seges, mercaris & hanc, &
Arbusta, & densa montem qui canet oliua,
Quorum si pretio dominus non vincitur vllo,
Nocte boues macri, lassoq; famelica collo
Armenta ad virides huius mittuntur aristas,
Nec prius inde domum, quam tota noualia sæuos
In ventres abeant, vt credas falcibus actum.
Dicere vix possis, quàm multi talia plorent,
Et quot venales iniuria fecerit agros.
Sed qui sermones? quæ fœdæ buccina famæ?
Quid nocet hoc? inquit, tunicam mihi malo Lupini,
Quàm si me toto laudet vicinia pago
Exigui ruris paucissima farra secantem.
Scilicet & morbis, et debilitate carebis,
Et luctum, et curam effugies, et tempora vitæ
Longa tibi post hæc fato meliore dabuntur,
Si tantum culti solus possederis agri,
Quantum sub Tatio populus Romanus arabat.
Mox etiam fractis ætate, ac punica passis
Prælia, vel Pyrrhū immanem, gladiosq; molossos,
Tandem pro multis vix iugera bina dabantur
Vulneribus, merces ea sanguinis, atq; laboris
Nullis visa vnquam meritis minor, aut ingratæ

Curta fides patriæ,ſaturabat glebula talis
Patrem ipſum,turbamq́; caſæ,qua fœta iacebat
Vxor,& infantes ludebāt quattuor,vnus
Vernula,tres domini,ſed magnis fratribus horum
A ſcrobe,vel ſulco redeuntibus altera cœna
Amplior,& grandes fumabant pultibus ollæ.
Nunc modus hic agri noſtro non ſufficit horto.
Inde ferè ſcelerum cauſæ,nec plura venena
Miſcuit,aut ferro graſſatur ſæpius vllum
Humanæ mentis vitium,quàm ſæua cupido
Indomiti cenſus.nam diues qui fieri vult,
Et cito vult fieri,ſed quæ reuerentia legum?
Quis metus,aut pudor eſt vnq̃ properantis auari?
Viuite contenti caſulis,& collibus iſtis
O pueri Marſus dicebat,& Hernicus olim,
Veſtinusq́; ſenex,panem quæramus aratro,
Qui ſatis eſt menſis, laudant hoc numina ruris,
Quorum ope,& auxilio gratæ poſt munus ariſtæ
Contingunt homines veteris faſtidia quercus.
Nil vetitum feciſſe volet,quem non pudet alto
Per glaciem perone tegi,qui ſummouet euros
Pellibus inuerſis.peregrina,ignotaq́; nobis
Ad ſcelus,atq; nefas,quodcunq; eſt,purpura ducit.
Hæc illi veteres præcepta minoribus,at nunc
Poſt finem autumni media de nocte ſupinum
Clamoſus iuuenem pater excitat,accipe ceras,
Scribe puer,vigila,cauſas age,perlege rubras
Maiorum leges,aut vitem poſce libello.
Sed caput intactum buxo,nareſq́; piloſas
Annotet,& grandes miretur Lælius alas.
Dirue Maurorum Attegias,caſtella Brigantum,
Vt locuplêtem aquilam tibi ſexageſimus annus

Afferat, aut longos castrorum ferre labores
Si piget, & trepido soluunt tibi cornua ventrem
Cum lituis audita, pares, quod vendere possis
Pluris dimidio, nec te fastidia mercis
Vllius subeant ablegandæ Tyberim vltra,
Nec credas ponendum aliquid discriminis inter
Vnguenta, & corium lucri bonus est odor ex re
Qualibet, illa tuo sententia semper in ore
Versetur dijs, atq; ipso Ioue digna poetæ.
Vnde habeas quærit nemo, sed oportet habere.
Hoc monstrant vetulæ pueris poscentibus assem,
Hoc discunt omnes ante alpha, & beta puellæ.
Talibus instantem monitis quẽcunq; parentem
Sic possum affari, dico vanissime, quis te
Festinare iubet? meliorem præsto magistro
Discipulum, securus abi, vinceris vt Aiax
Præterijt Thelamonem, vt Pelea vicit Achilles.
Parcendum est teneris, non dũ impleuere medullas
Natiuæ mala nequitiæ, cum pectore barbam
Cœperit, & longi mucronem admittere cultri,
Falsus erit testis, vendet periuria summa
Exigua, Cereris tangens aramq;, pedemq;.
Elatam iam crede nurum, si limina vestra
Mortifera cum dote subit, quibus illa premetur
Per somnum digitis? nam quæ terraq;, mariq;
Acquirenda putes, breuior via conferet illi.
Nullus enim magni sceleris labor, hæc ego nunq̃
Mandaui dices olim, nec talia suasi,
Mentis causa malæ tamen est & origo penes te.
Nam quisquis magni census præcepit amorem,
Et leuo monitu pueros producit auaros,
Et qui per fraudes patrimonia conduplicare

Dat libertatem

Dat libertatem, & totas effudit habenas
Curriculo, quem si reuoces subsistere nescit,
Et te contempto rapitur, metisq; relictis.
Nemo satis credit tantum delinquere, quantum
Permittas, adeo indulgent sibi latius ipsi.
Cum dicis iuueni stultum, qui donet amico,
Qui paupertatem leuet, attollatq; propinqui,
Et spoliare doces, & circumscribere, & omni
Crimine diuitias acquirere, quarum amor in te est.
Quantus erat patriæ Deciorum in pectore, quantum
Dilexit Thebas, si Græcia vera, Menœceus,
In quarum sulcis legiones dentibus anguis
Cum clypeis nascuntur, & horrida bella capessunt,
Continuo, tanquam & tubicem surrexerit vnà.
Ergo ignem, cuius scintillas ipse dedisti,
Flagrantem late, & rapientem cuncta videbis,
Nec tibi parcetur misero, trepidumq; magistrum
In cauea magno fremitu Leo tollet alumnus.
Nota mathematicis genesis tua, sed graue tardas
Expectare colos, morieris stamine non dum
Abrupto, iam nunc obstas, & vota moraris,
Iam torquet iuuenem longa, & ceruina senectus.
Ocyus Archigenē quære, atq; eme, quod Mithridates,
Composuit si vis aliam decerpere ficum,
Atq; alias tractare rosas, medicamen habendum est,
Sorbere ante cibum quod debeat aut pater, aut rex.
Monstro voluptatem egregiam, cui nulla theatra,
Nulla æquare queas prætoris pulpita lauti,
Si spectas quanto capitis discrimine constant
Incrementa domus, ærata multus in arca
Fiscus, & ad vigilem ponendi castora nummi,
Ex quo Mars vltor galeam quoq; pedidit, & res
Non potuit seruare suas. ergo omnia Floræ,

Et Cereris licet, & Cybeles aulæa relinquas,
Tanto maiores humana negotia ludi.
An magis oblectant animum iactata petauro
Corpora? quiq; solent rectum descendere funem?
Quàm tu corycia semper qui puppe moraris,
Atq; habitas Coro semper tollendus, & Austro
Perditus à siculis sacci mercator olentis?
Qui gaudes pingue antiquæ de littore Cretæ
Passum, & municipes Iouis aduexisse lagœnas?
Hic tamen ancipiti figens vestigia planta
Victum illa mercede parat, brumamq;, famemq;
Illa reste cauet. tu propter mille talenta,
Et centum villas temerarius. aspice portus,
Et plenum magnis trabibus mare. plus hoĩum est iam
In pelago, veniat classis quocunq; vocarit
Spes lucri, nec Carpathium, getulaq; tantum
Aequora transiliet, sed longe Calpe relicta,
Audiet herculeo stridentem gurgite solem.
Grande operæpretium est, vt tenso folle reuerti
Inde domum possis, tumidaq; superbus aluta
Oceani monstra, & iuuenes vidisse marinos.
Non vnus mentes agitat furor, ille sororis
In manibus vultu Eumenidum terretur, & igni,
Hic boue percusso mugire Agamemnona credit,
Aut Ithacum, parcat tunicis licet, atq; lacertis,
Curatoris eget, qui nauem mercibus implet
Ad summum latus, & tabula distinguitur vnda,
Cum sit causa mali tanti, & discriminis huius
Concisum argentum in titulos, faciesq; minutas.
Occurrunt nubes, & fulgura, soluite funem
Frumenti dominus clamat, piperisq; coemptor,
Nil color hic cœli, nil fascia nigra minatur,
Aestiuum tonat infelix, ac forsitan ipsa

Nocte cadet fractis trabibus, fluctuq; premetur
Obrutus, & zonam læua, morsuq; tenebit.
Sed cuius votis modo non suffecerat aurum
Quod Tagus, & rutila voluit Pactolus arena,
Frigida sufficient velantes inguina panni,
Exiguusq; cibus, mersa rate naufragus assem
Dum rogat, & picta se tempestate tuetur.
Tantis parta malis, cura maiore, metuq;
Seruantur, misera est magni custodia census.
Dispositis prædiues hamis vigilare cohortem
Seruorum noctu Licinus iubet, attonitus pro
Electro, signisq; suis, phrygiaq; columna,
Atq; ebore, & lata testudine. dolia nudi
Non ardent cynici, si fregeris, altera fiet
Cras domus, atq; eadem plumbo commissa manebit.
Sensit Alexander, testa cum vidit in illa
Magnum habitatorem, quanto felicior hic, qui
Nil cuperet, quám qui totum sibi posceret orbem,
Passurus gestis æquanda pericula rebus.
Nullum numen abest, si sit prudentia, sed te
Nos facimus Fortuna deam. mensura tamen quæ
Sufficiat census, siquis me consulat, edam.
In quantum sitis, atq; fames, & frigora poscunt,
Quantum Epicure tibi paruis suffecit in hortis,
Quantum socratici ceperunt ante penates,
Nunquam aliud natura, aliud sapientia dicit.
Acribus exemplis videor te claudere. misce
Ergo aliquid nostris de moribus, effice summam
Bis septem ordinibus, quam lex dignatur Othonis.
Hæc quoq; si rugam trahit, extenditq; labellum,
Sume duos equites, fac tertia quadringenta,
Si non dum impleui gremium, si panditur vltra
Nec Crœsi fortuna vnquam, nec persica regna

Sufficient animo, nec diuitiæ Narcissi,
Indulsit Cæsar cui Claudius omnia, cuius
Paruit imperijs vxorem occidere iussus.

SATYRA QVINTADECIMA.

QVis nescit volusi Bithyniæ qualia demens
Aegyptus portenta colat? Crocodilō adorat
Pars hæc, illa pauet saturā serpētibus ibim.
Effigies sacri nitet aurea Cercopitheci,
Dimidio magicæ resonant vbi Memnone chordæ.
Atq; vetus Thebe centum iacet obruta portis.
Illic cæruleos, hic piscem fluminis, illic
Oppida tota canem venerantur. nemo Dianam,
Porrum, & cepe nefas violare, ac frangere morsu.
O sanctas gentes, quibus hæc nascuntur in hortis
Numina. lanatis animalibus abstinet omnis
Mensa, nefas illic fœtum iugulare capellæ,
Carnibus humanis vesci licet, attonito cum
Tale super cœnam facinus narraret vlysses
Alcinoo, bilem, aut risum fortasse quibusdam
Moueat, vt mendax aretalogus. in mare nemo
Hunc abicit sæua dignum, veraq; Charybdi,
Fingentem immanes Læstrygonas & Cyclopas?
Nam citius Scyllam, vel concurrentia saxa
Cyanes, plenos & tempestatibus vtres
Crediderim, aut tenui percussum verbere Circes,
Et cum remigibus grunisse Elpenora porcis,
Tam vacui capitis populum Phæaca putauit,
Sic aliquis merito non dum ebrius, & minimum qui
De corcyræa temetum duxerat vrna,
Solus enim hoc Ithacus nullo sub teste canebat.
Nos miranda quidem, sed nuper consule vinco
Gesta super calidæ referemus mœnia Copti,
Nos vulgi scelus, & cunctis grauiora cothurnis.

Nam scelus à Pyrrha, quanq. oia syrmata voluas,
Nullus apud tragicos populus facit, accipe nostro
Dira quod exemplum feritas produxerit æuo.
Inter finitimos vetus, atq; antiqua simultas,
Immortale odium, & nunquam sanabile vulnus,
Ardet adhuc Combos, & Tentira, summus vtrinq;
Inde furor vulgo, quod numina vicinorum
Odit vterq; locus, cum solos credat habendos
Esse deos quos ipse colit. sed tempore festo
Alterius populi rapienda occasio cunctis
Visa inimicorum primoribus, ac ducibus, ne
Lætum, hilaremq; diem, ne magnæ gaudia cœne
Sentirent positis ad templa, & compita mensis,
Peruigiliq; toro, quem nocte, ac luce iacentem
Septimus interea sol inuenit, horrida sane
Aegyptus, sed luxuria, quantum ipse notaui,
Barbara famoso non cedit ripa Canopo.
Adde quod & facilis victoria de madidis, &
Blæsis, atq; mero titubantibus, inde virorum
Saltatus nigro tibicine, qualiacunq;
Vnguenta, & flores, multæq; in fronte coronæ,
Hinc ieiunum odium. sed iurgia prima sonare
Incipiunt animis ardentibus. hæc tuba rixæ
Dehinc clamore pari concurritur, & vice teli
Sæuit nuda manus, paucæ sine vulnere malæ
Vix cuiquam, aut nulli toto certamine nasus
Integer, aspiceres iam cuncta per agmina vultus
Dimidios, alias facies, & hiantia ruptis
Ossa genis, plenos oculorum sanguine pugnos.
Ludere se credunt ipsi tamen, & pueriles
Exercere acies, quod nulla cadauera calcent,
Et sanæ quod tot rixantis millia turbæ
Si viuunt omnes, ergo acrior impetus, & iam

Saxa inclinatis per humum quæsita lacertis
Incipiunt torquere, domestica seditione
Tela, nec hunc lapidem, quali se Turnus, & Aiax,
Et quo Tydides percussit pondere coxam
Aeneæ, sed quem valeant emittere dextræ
Illis dissimiles, & nostro tempore natæ.
Nam genus hoc viuo iam decrescebat Homero.
Terra malos homines nunc educat, atq; pusillos.
Ergo deus quicunq; aspexit, ridet, & odit.
A diuerticulo repetatur fabula, postquam
Subsidijs aucti, pars altera promere ferrum
Audet, & infestis pugnam instaurare sagittis,
Terga fugæ celeri præstantibus omnibus instant,
Qui vicina colunt vmbrosæ Tentira palmæ.
Labitur hic quidam nimia formidine cursum
Præcipitans, capiturq;, ast illum in plurima sectum
Frusta, ac particulas, vt multis mortuus vnus
Sufficeret, totum corrosis ossibus edit
Victrix turba, nec ardenti decoxit aheno,
Aut verubus longum vsque adeo, tardumq; putauit
Expectare focos, contenta cadauere crudo.
Hinc gaudere libet, quod non violauerit ignem,
Quem summa cœli raptum de parte Prometheus
Donauit terris, elemento gratulor, & te
Exultare reor, sed qui mordere cadauer
Sustinuit, nihil vnquam hac carne libentius edit.
Nam scelere in tanto ne quæras, & dubites, an
Prima voluptatem gula senserit, vltimus autem
Qui stetit assumpto iam toto corpore, ductis
Per terram digitis aliquid de sanguine gustat.
Vascones (fama est) alimentis talibus vsi
Produxere animas, sed res diuersa: sed illic
Fortunæ inuidia est, bellorumq; vltima, casus

Extremi, longæ dira obsidionis egestas.
Huius enim, quod nunc agitur, miserabile debet
Exemplum esse cibi, sicut modo dicta mihi gens
Post omnes herbas, post cuncta animalia, quicquid
Cogebat vacui ventris furor, hostibus ipsis
Pallorem, ac maciem, & tenues miserantibus artus,
Membra aliena fame lacerabant, esse parati
Et sua quisnã hominum veniã dare, quis've deorum
Viribus abnuerit dira, atq; immania passis,
Et quibus ipsorum poterant ignoscere manes,
Quorum corporibus vescebantur? melius nos
Zenonis præcepta monent, nec enim omnia, quædam
Pro vita facienda putat, sed Cantaber vnde
Stoicus, antiqui præsertim ætate Metelli?
Nunc totus graias, nostrasq; habet orbis Athenas.
Gallia causidicos docuit facunda Britanos,
De conducendo loquitur iam rhetore Thule.
Nobilis ille tamen populus, quem diximus, & par
Virtute, atq; fide, sed maior clade Saguntus
Tale quid excusat, mæotide sæuior ara.
Aegyptus, quippe illa nefandi taurica sacri
Inuentrix, homines (vt iam quæ carmina tradunt,
Digna fide credas) tantum immolat, vlterius nil
Aut grauius cultro timet hostia. quis modo casus
Impulit hos? quæ tanta fames, infestaq; vallo
Arma coegerunt, tam detestabile monstrum
Audere? an ne aliam terra memphitide sicca
Inuidiam facerent nolenti surgere Nilo?
Qua nec terribiles Cymbri, nec Britones vnquam,
Sauromatæq; truces, aut immanes Agathyrsi
Hac sæuit rabie imbelle, & inutile vulgus
Paruula fictilibus solitum dare vela phaselis,
Et breuibus pictæ remis incumbere testæ.

N ec pœnam sceleri inuenies, nec digna parabis
S upplicia his populis, in quorum mente pares sunt,
E t similes ira, atq; fames, mollissima corda
H umano generi dare se natura fatetur,
Q uæ lachrymas dedit, hæc nostri pars optima sensus,
P lorare ergo iubet causam lugentis amici,
S qualoremq; rei, pupillum ad iura vocantem
C ircunscriptorem, cuius manantia fletu
O ra puellares faciunt incerta capilli
N aturæ imperio geminus cum funus adultæ
V irginis occurrit, vel terra clauditur infans,
E t minor igne rogi quis enim bonus, aut face dignus
A rcana, qualem Cereris vult esse sacerdos,
V lla aliena sibi credat mala? separat hæc nos
A grege mutorum, atq; ideo venerabile soli
S ortiti ingenium, diuinorumq; capaces,
A tq; exercendis, capiendisq; artibus apti
S ensum á cœlesti demissum traximus arce,
C uius egent prona, & terram spectantia, mundi
P rincipio indulsit communis conditor illis
T antum animas, nobis animum quoq;, mutus vt nos
A ffectus petere auxilium, & præstare iuberet,
D ispersos trahere in populum, & migrare vetusto
D e nemore, & proauis habitatas linquere syluas,
A edificare domos, laribus coniungere nostris
T ectum aliud, tutos vicino limine somnos
V t collata daret fiducia, protegere armis
L apsum, aut ingenti nutantem vulnere ciuem,
C ommuni dare signa tuba, defendier iisdem
T urribus, atq; vna portarum claue teneri.
S ed iam serpentum maior concordia, parcit
C ognatis maculis similis fera. quando Leoni
F ortior eripuit vitam Leo? quo nemore vnquam

Expirauit aper maioris dentibus apri?
Indica tigris agit rabida cum tigride pacem
Perpetuam, ſæuis inter ſe conuenit vrſis.
Aſt homini ferrum letale incude nefanda
Produxiſſe parum eſt, cum raſtra, & ſarcula tantũ
Aſſueti coquere, & marris, ac vomere laſſi
Neſcierint primi gladios excudere fabri.
Aſpicimus populos, quorum non ſufficit iræ
Occidiſſe aliquem, ſed pectora, brachia, vultum.
Crediderint genus eſſe cibi, quid diceret ergo,
Vel quò non fugeret, ſi nunc hæc monſtra videret
Pythagoras? cunctis animalibus abſtinuit qui
Tanquã homine, & ventri indulſit nõ omne legumen?

SATYRA SEXTADECIMA.

Quis numerare queat felicis præmia Galle
Militiæ? nam ſi ſubeantur proſpera caſtra,
Me pauidum excipiet tironẽ porta ſecundo
Sydere. plus etenim fati valet ora benigni,
Quã ſi nos Veneris cõmẽdet epiſtola Marti,
Et ſamia genitrix quæ delectatur arena.
Commoda tractemus primum communia, quorum
Haud minimum illud erit, ne te pulſare togatus
Audeat, immo & ſi pulſetur, diſſimulet, nec
Audeat excuſſos prætori oſtendere dentes,
Et nigram in facie tumidis liuoribus offam,
Atq; oculos medico nil promittente relictos.
Bardiacus iudex datur hæc punire volenti
Calceus, & grandes magna ad ſubſellia ſuræ,
Legibus antiquis caſtrorum, & more Camilli
Seruato, miles nec vallum litiget extra,
Et procul à ſignis. iuſtiſſima centurionum
Cognitio eſt igitur de milite, nec mihi deerit
Vltio, ſi iuſtæ defertur cauſa querelæ.

Tota cohors tamen eſt inimica, omneſq; manipli
Conſenſu magno officiunt, curabitis, vt ſit
Vindicta grauior, quàm iniuria? dignum erit ergo
Declamatoris mutinenſis corde Vagelli,
Cum duo crura habeas offendere tot caligatos,
Millia clauorum. quis tam procul abſit ab vrbe?
Præterea, quis tam Pylades, molem aggeris vltra
Vt veniat? lachrymæ ſiccentur protinus, & ſe
Excuſaturos non ſollicitemus amicos.
Da teſtem, iudex quem dixerit, audeat ille
Neſcio quis, pugnos vidit qui dicere vidi,
Et credam dignum barba, dignumq; capillis
Maiorum, citius falſum producere teſtem
Contra paganum poſſis, quàm vera loquentem,
Contra Fortunam armati, contraq; pudorem.
Præmia nunc alia, atq; alia emolumenta notemus
Sacramentorum, conuallem ruris auiti
Improbus, aut campum mihi ſi vicinus ademit,
Aut ſacrum effodit medio de limite ſaxum,
Quod mea cum vetulo coluit puls annua libo,
Debitor aut ſumptos pergit non reddere nummos,
Vana ſuperuacui dicens chirographa ligni,
Expectandus erit, qui lites inchoet, annus
Totius populi, ſed tunc quoq; mille ferenda
Tædia, mille moræ, toties ſubſellia tantum
Sternuntur, iam facundo ponente lacernas
Ceditio, & Fuſco iam micturiente, parati
Digredimur, lentaq; fori pugnamus arena.
Aſt illis, quos arma tegunt & Balteus ambit,
Quod placidum eſt, illis præſtatur tempus agendi,
Nec res atteritur longo ſufflamine litis.
Solis præterea teſtandi militibus ius
Viuo patre datur, nam quæ ſunt parta labore

Militiæ, placuit non esse in corpore sensus,
Omne tenet cuius regimen pater. ergo Coranum
Signorum comitem, castrorumq; æra merentem
Quamuis iam tremulus captat pater, hũc labor æquus
Prouehit, & pulchro reddit sua dona labori.
Ipsius certe ducis hoc referre videtur,
Vt qui fortis erit, sit felicissimus idem,
Vt læti phaleris omnes, & torquibus omnes.

HIC FINEM OPTATVM SORTIVN TVR I. IVVENALIS SATYRAE

AVLI FLACCI PERSII IN SATYRAS PROLOGVS.

NEC FONTE labra prolui caballino,
Nec in bicipiti somniasse Parnasso
Memini, vt repente, sic poeta prodirem.
Heliconidas, Pallidamq; pyrenen
Illis relinquo, quorum imagines lambunt
Ederæ sequaces. ipse semipaganus
Ad sacra vatum carmen affero nostrum.
Quis expediuit Psitaco suum Χαῖρε,
Picasq; docuit nostra verba conari?
Magister artis, ingenijq; largitor
Venter, negatas artifex sequi voces,
Quod si dolosi spes refulserit nummi,
Coruos poetas, & poetridas picas
Cantare credas pegaseium melos.

SATYRA PRIMA.

Curas hominũ, o quãtũ est in rebus inane?
ò Quis leget hæc? min tu istud ais? nemo hercu-
le, nemo?

Vel duo, vel, nemo. turpe, & miserabile, quare?
Næ mihi pulydamas, & troiades Labeonem
Prætulerint nugæ, non siquid turbida Roma
Eleuet, accedas examen ve improbum in illa
Castiges trutina, nec te quæsiueris extra.
Nam Romæ quis non? ah si fas dicere. sed fas.
Tunc, cum ad caniciem, & nostrũ istud viuere triste
Aspexi, & nucibus facimus quæcunq; relictis,
Cum sapimus patruos, tunc tunc ignoscite, nolo.
Quid faciam? sed sum petulãti splene cachinno.
Scribimus inclusi, numeros ille, hic pede liber
Grande aliquid, quod pulmo animæ prælargus anhelet.
Scilicet hæc populo pexusq;, togaq; recenti,
Et natalitia tandem cum sardonyce albus,
Sede legens celsa liquido cum plasmate guttur
Mobile colluerit patranti fractus ocello,
Hic neq; more probo videas, neq; voce serena
Ingentes trepidare Titos, cum carmina lumbum
Intrant, & tremulo scalpuntur vbi intima versu.
Tum vetulæ auriculis alienis colligis escas?
Auriculis, quibus & dicas cute perditus ohe
Quid didicisse, nisi hoc fermentum, & quæ semel intus
Innata est rupto iecore exierit caprificus?
En pallor, seniumq;, ô mores, vsque adeo ne
Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter?
At pulchrum est digito monstrari, & dicier hic est.
Ten cirratorum centum dictata fuisse
Pro nihilo pendas? ecce inter pocula quærunt
Romulidæ saturi, quid dia poemata narrent.
Hic aliquis, cui circum humeros hyacinthina læna est
Rancidulum quiddam balba de nare locutus
Phyllidas, hypsipylas, vatum & plorabile siquid
Eliquat, & tenero supplantat verba palato,

Assensere viri·nunc non cinis ille poetæ
Felix?nunc leuior cippus non imprimit ossa?
Laudant conuiuæ.nunc non é manibus illis,
Nunc non è tumulo,fortunataq; fauilla,
Nascentur violæ?rides ait & nimis vncis
Naribus indulges.an erit,qui velle recuset
Os populi meruisse,& cedro digna locutus
Linquere?nec scombros metuētia carmina,nec thus?
Quisquis es ò,modo quem ex aduerso dicere feci,
Non ego,cum scribo,si forte quid aptius exit,
Quando hec rara auis est,siquid tamen aptius exit,
Laudari metuam,neq; enim mihi cornea fibra est,
Sed recti finemq;,extremumq; esse recuso
Euge tuum,& belle.nam belle hoc excute totum·
Quid non intus habet?non hic est ilias Acci
Ebria veratro,non siqua elegidia crudi
Dictarunt proceres,nō quidquid deniq; lectis
Scribitur in citreis·calidum scis ponere sumen.
Scis comitem horridulum trita donare lacerna.
Et verum inquis amo,verum mihi dicite de me·
Qui pote?vis dicam?nugaris,cum tibi calue
Pinguis aqualiculus propenso sexquipede extet.
O Iane,á tergo quem nulla ciconia pinsit,
Nec manus auriculas imitata est mobilis albas,
Nec linguæ quantum sitiat canis appula,tantum.
Vos ò patricius sanguis,quos viuere fas est
Occipiti cæco,posticæ occurrite sannæ·
Quis populi sermo est?quis enim nisi carmina molli
Nunc demum numero fluere,vt per leue seueros
Effundat iunctura vngues?scit tend re versum
Non secus,ac si oculo rubricam dirigat vno·
Siue opus in mores,in luxum,& prandia regum,
Dicere res grandes nostro dat musa poetæ.

Ecce modo heroas sensus afferre videmus
Nugari solitos graece, nec ponere lucum
Artifices, nec rus saturum laudare, vbi corbes
Et focus, & porci, & fumosa parilia foeno.
Vnde Remus, sulcoq; terens dentalia Quinti,
Cum trepida ante boues dictatorem induit vxor,
Et tua aratra domum lictor tulit. euge poeta.
Est nunc brisei quem venosus liber Accij,
Sunt quos Pacuuiusq;, & verucosa moretur
Antiopa erumnis cor luctificabile fulta.
Hos pueris monitus patres infundere lippos
Cum videas, quaeris ne, vnde haec sartago loquendi
Venerit in linguas? vnde istud dedecus, in quo
Trossulus exultat tibi per subsellia leuis?
Nil ne pudet capiti non posse pericula cano
Pellere? quin tepidum hoc optes audire decenter.
Fur es ait Pedio, Pedius quid? crimina rasis
Librat in antithetis, doctas posuisse figuras
Laudatur. bellum hoc, hoc bellũ? an Romule ceues?
Men moueat quippe? & cantet si naufragus, assem
Protulerim? cantas, cum fracta te in trabe pictũ
Ex humero portes? verum, nec nocte paratum
Plorabit, qui me volet incuruasse querela.
Sed numeris decor est, & iunctura abdita crudis.
Claudere sic versum didicit, berecynthius Atys,
Et qui coeruleum dirimebat Nerea delphin.
Sic costam longo subduximus Appenino.
Arma virum, nõ ne hoc spumosum, & cortice pingui,
Vt ramale vetus vegrandi subere coctum?
Quidnam igitur tenerum, & laxa ceruice legendũ?
Torua mimalloneis implerunt cornua bombis,
Et raptum vitulo caput ablatura superbo
Bassaris, & lyncem Maenas flexura corymbis

E uion ingeminat, reparabilis adsonat echo.
H æc fierent si testiculi vena vlla paterni
V iueret in nobis? summa de lumbe saliua
H oc natat in labris, & in vdo est Mænas, & Atys,
N ec pluteum cædit, nec demorsos sapit vngues.
S ed quid opus teneras mordaci radere vero
A uriculas? vide sis ne maiorum tibi forte
L imina frigescant. sonat hic de nare canina
L ittera. per me equidem sint omnia protinus alba,
N il moror. euge omnes omnes bene miræ eritis res.
H oc iuuat, hic inquis, veto quisquam faxit oletum.
P inge duos angues, pueri sacer est locus, extra
M eijte, discedo. secuit Lucilius vrbem,
T e Lupe, te Muti, & genuinum fregit in illis.
O mne vafer vitium ridenti Flaccus amico
T angit, & admissus circum præcordia, ludit,
C allidus excusso populum suspendere naso.
M e, mutire nefas, nec clám, nec cum scrobe nusquam?
H ic tamen infodiam, vidi, vidi ipse libelle,
A uriculas asini quis non habet? hoc ego opertum,
H oc ridere meum tam nil nulla tibi vendo
I liade, audaci quicunq; afflate Cratino,
I ratum Eupolidem prægrandi cum sene palles,
A spice & hæc, si forte aliquid decoctius audis.
I nde vaporata lector mihi ferueat aure,
N on hic, qui in crepidas graiorum ludere gestit
S ordidus, & lusco qui possit dicere lusce
S ese aliquem credens, italo quod honore supinus
F regerit heminas Arreti ædilis iniquas,
N ec qui abaco numeros, & secto in puluere metas
S cit risisse vafer, multum gaudere paratus
S i cynico barbam petulans Nonaria vellat,
H is mane edictum, post prandia Callirhoendo.

SATYRA SECVNDA.

HVnc Macrine diē numera meliore lapillo,
Qui tibi labentes apponit cādidus annos.
Fūde merū Genio, nō tu prece poſcis emaci,
Quæ niſi ſeductis nequeas cōmittere diuis.
At bona pars Procerū tacita libabit acerra.
Haud cuiuis prōptū eſt murmurq́;, humilesq́; ſuſurros
Tollere de templis, & aperto viuere voto.
Mens bona, fama, fides, hæc clare, & vt audiat hoſpes,
Illa ſibi introrſum, & ſub lingua immurmurat, o ſi,
Ebullat patrui præclarum funus, & o ſi
Sub raſtro crepet argenti mihi ſeria dextro
Hercule, pupillum've vtinam, quē proximus hæres
Impello, expungam, nam & eſt ſcabioſus, & acri
Bile tumet. Nerio iam tertia conditur vxor.
Hæc ſancte vt poſcas, tyberino in flumine mergis
Mane caput bis, terq́;, & noctem flumine purgas.
Heus age reſponde, minimum eſt, quod ſcire laboro,
De Ioue quid ſentis? eſt'ne vt præponere cures
Hunc cuiquam? cuinam? vis Staio? an ſcilicet hæres
Quis potior iudex, pueris've quis aptior orbis?
Hoc igitur, quo tu Iouis aurem impellere tentas,
Dic agedum Staio, prò Iuppiter ò bone clamet
Iuppiter, at ſeſe non clamet Iuppiter ipſe?
Ignouiſſe putas, quia, cum tonat, ocyus ilex
Sulfure diſcutitur ſacro, quā tuq́;, domusq́;?
An quia non fibris ouium, Ergennaq́; iubente
Triſte iaces lucis, euitandumq́; bidental,
Iccirco ſtolidam præbet tibi vellere barbam
Iuppiter? aut quidnam eſt, qua tu mercede deorum
Emeris auriculas pulmone, & lactibus vnctis?
Ecce auia, aut metuens diuûm matertera cunis
Exemit puerum, frontemq́;, atq; vda labella

Infami

Infami digito, & lustralibus ante saliuis
Expiat vrentes oculos inhibere perita.
Tunc manibus quatit, & spem macrã supplice voto
Nunc Licini in campos, nunc Crassi mittit in ædes,
Hunc optent generum rex, & regina, puellæ
Hunc rapiant, quicquid calcauerit hic, rosa fiat.
Ast ego nutrici non mando vota, negato
Iuppiter hæc illi, quãuis te albata rogarit.
Poscis opem neruis, corpusq́; fidele senectæ,
Esto age, sed grandes patinæ, tuccetaq́; crassa
Adnuere his superos vetuere, Iouemq́; morantur.
Rem struere exoptas cæso boue, Mercuriumq́;
Arcessis fibra, da fortunare penates,
Da pecus, & gregibus fœtum. Quo pessime pacto,
Tot tibi cum in flamma iunicum omenta liquescant?
Attamen hic extis, & opimo vincere ferto
Intendit, iam crescit ager, iam crescit ouile,
Iam dabitur, iam iam, donec deceptus, & expes
Nequaquam fundo suspiret nummus in imo.
Si tibi cratêras argenti, incusaq́; pingui
Auro dona feram, sudes, & pectore læuo
Excutiat guttas, lætari prætrepidum cor.
Hinc illud subijt, auro sacras quod ouato
Perducis facies. nam fratres inter ahenos,
Somnia pituita, qui purgatissima mittunt,
Præcipui sunto, sitq́; illis aurea barba,
Aurum vasa Numæ, saturniaq́; impulit æra,
Vestalesq́; vrnas, & thuscum fictile mutat.
O curuæ in terris animæ, & cœlestium inanes,
Quid iuuat hoc templis nostros immittere mores?
Et bona dis ex hac scelerata ducere pulpa?
Hæc sibi corrupto casiam dissoluit oliuo,
Hæc calabrum coxit vitiato murice vellus,

Hæc baccam conchæ rasisse, & stringere venas
Feruentis maßæ crudo de puluere iussit.
Peccat & hæc, peccat, vitio tamen vtitur, at vos
Dicite pontifices in sacro quid facit aurum?
Nempe hoc, quod Veneri donatæ á virgine puppæ.
Quin damus id superis, de magna quod dare lanæ
Non possit magni Messalæ lippa propago,
Compositum ius, fasq; animi, sanctosq; recessus
Mentis, & incoctum generoso pectus honesto,
Hoc cedo, vt admoueam templis, & farre litabo.

SATYRA TERTIA.

NEmpe hoc assidue. iã clarũ mane fenestras
Intrat, et angustas extendit lumine rimas.
Stertimus, idomitũ quod despumare falernũ
Sufficiat, quinta dũ linea tangitur vmbra.
En quid agis? siccas insana canicula messes
Iandudum coquit, & patula pecus oẽ sub vlmo est,
Vnus ait comitum, verum'ne? ita'ne? ocyus adsit
Huc aliquis. nemon? turgescit vitrea bilis,
Findor vt Arcadiæ pecuaria rudere dicas.
Iam liber, & bicolor positis membrana capillis,
Inq; manus chartæ, nodosaq; venit arundo.
Tum querimur crassus calamo quod pẽdeat humor,
Nigra quod infusa vanescat sepia lympha,
Dilutas querimur geminet, quod fistula guttas.
O' miser, inq; dies vltra miser, huccine rerum
Venimus? at cur non potius, teneroq; columbo,
Et similis regum pueris pappare minutum
Poscis? & iratus mammæ lallare recusas?
An tali studeam calamo? cui verba? quid istas
Succinis ambages? tibi luditur, effluis amens.
Contemnêre, sonat vitium percussa malignæ
Respondet viridi non cocta fidelia limo.

V dum, et molle lutũ es nunc nunc properandus, et acri
F ingendus sine fine rota, sed rure paterno
E st tibi far modicum, purum, & sine labe salinum,
Q uid metuas? cultrixq; foci secura patella.
H oc satis? an deceat pulmonem rumpere ventis,
Stemmate quod thusco ramum millesime ducis,
C ensorem ve tuum, vel quod trabeate salutas?
Ad populum phaleras. ego te intus, et in cute noui.
N on pudet ad morem discincti viuere Naccæ?
Sed stupet hic vitio, & fibris increuit opimum
P ingue, caret culpa, nescit quid perdat, & alto
D emersus summa rursum non bullit in vnda.
M agne pater diuûm sæuos punire tyrannos
H aud alia ratione velis, cum dira libido
M ouerit ingenium, feruenti tincta veneno,
V irtutem videant, intabescantq; relicta.
A n ne magis siculi gemuerunt æra iuuenci,
E t magis auratis pendens laquearibus ensis,
P urpureus subter ceruices terruit, imus
I mus præcipites quam si sibi dicat, & intus
P alleat infelix, quod proxima nesciat vxor?
S æpe oculos, memini, tangebam paruus oliuo,
G randia si nollem morituri verba Catonis
D iscere, & insano multum laudanda magistro,
Q uæ pater adductis sudans audiret amicis.
I ure etenim id summum, quid dexter senio ferret,
S cire erat in voto, damnosa canicula quantum
R aderet, angustæ collo non fallier orcæ,
N eu quis callidior buxum torquere flagello.
H aud tibi inexpertum est curuos deprendere mores,
Q uæq; docet sapiens braccatis illita Medis
P orticus in somnis, quibus indetonsa iuuentus
I nuigilat siliquis, & grandi pasta polenta.

Et tibi quæ samios diduxit littera ramos,
Surgentem dextro monstrauit limite callem.
Stertis adhuc? laxumq; caput compage soluta
Oscitat hesternum dissutis vndiq; malis?
Est aliquid quó tendis, & in quo dirigis arcum?
An passim sequeris coruos, testaq; , lutoq;,
Securus quô pes ferat, atq; ex tempore viuis?
Helleborum frustra, cum iam cutis ægra tumebit,
Poscentes videas. venienti occurrite morbo.
Et quid opus Cratero magnos promittere montes?
Disciteq; o miseri, & causas cognoscite rerum,
Quid sumus, aut quidnam victuri gignimur, ordo
Quis datus, aut metæ quam mollis flexus, & vnde,
Quis modus argento, quid fas optare, quid asper
Vtile nummus habet, patriæ carisq; propinquis
Quantum elargiri deceat, quem te Deus esse
Iussit, & humana qua parte locatus es in re.
Disce, neque inuideas quod multa fidelia putet
In locuplete penu defensis pinguibus vmbris
Et piper, & pernæ Marsi monimenta clientis,
Menaq; quod prima non dum defecerat orca.
Hic aliquis de gente hircosa centurionum
Dicat, quod satis est, sapio mihi, non ego curo
Esse quod Archesilas, erumnosiq; Solones
Obstipo capite, & figentes lumine terram
Murmura cum secum, & rabiosa silentia rodunt,
Atq; exporrecto trutinantur verba labello
Aegroti veteris meditantem somnia, gigni
De nihilo nihil, in nihilum nil posse reuerti.
Hoc est, quod palles, cur quis non prandeat, hoc est.
His populus ridet, multumq; torosa iuuentus
Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos.
Inspice nescio quid trepidat mihi pectus, & ægris

F aucibus exuberat grauis alitus, in ſpecie ſodes
Q ui dicit medico iuſſus requieſcere, poſtquam
T ertia compoſitas vidit nox currere venas,
D e maiore domo modicæ ſitiente lagœna
L enia loturo ſibi ſurrentina rogauit.
H eus bone, tu palles, nihil eſt, videas tamen iſtud
Q uidquid id eſt, ſurgit tacite tibi lutea pellis.
A t tu deterius palles, ne ſis mihi tutor
I ampridem hunc ſepeli, tu reſtas, perge, tacebo.
T urgidus hic epulis, atq; albo ventre lauatur
G utture ſulfureas lente exhalante mephites.
S ed tremor inter vina ſubit, calidumq; trientem
E xcutit é manibus, dentes crepuere retecti.
V ncta cadunt laxis tunc pulmentaria labris.
H inc tuba, candelæ, tandemq; beatulus alto
C ompoſitus lecto, craſſisq; lutatus amomis
I n portam rigidos calces extendit, at illum
H eſterni capite induto ſubiere quirites.
T ange miſer venas, & pone in pectore dextram,
N il calet hic, ſummosq; pedes attinge manusq;,
N on frigent, viſa eſt ſi forte pecunia, ſiue
C andida vicini ſubriſit molle puella,
C or tibi rite ſalit, poſitum eſt algente catino
D urum olus, & populi cribro decuſſa farina.
T entemus fauces, tenero latet vlcus in ore,
P utre quod haud deceat plebeia radere beta.
A lges cum excuſſit membris timor albus ariſtas.
N unc face ſuppoſita ferueſcit ſanguis, & ira,
S cintillant oculi, dicisq;, facisq; quod ipſe
N on ſani eſſe hominis, non ſanus iuret Oreſtes.

SATYRA QVARTA.

r Em populi tractas, barbatũ hoc crede magiſtrũ
Dicere, ſorbitio tollit quẽ dira cicutæ,

Quo fretus? dic hoc magni pupille pericli.
Scilicet ingenium, & rerum prudentia velox
Ante pilos venit, dicenda, tacendaq; calles.
Ergo vbi commota feruet plebecula bile,
Fert animus calidæ fecisse silentia turbæ
Maiestate manus, quid deinde loquêre? quirites
Hoc puto non iustum est, illud male, rectius istud.
Scis etenim iustum gemina suspendere lance
Ancipitis libræ, rectum discernis, vbi inter
Curua subit, vel cum fallit pede regula varo,
Et potis es nigrum vitio præfigere theta.
Quin tu igitur summa nequicquam pelle decorus
Ante diem blando caudam iactare popello
Desinis? anticyras melior sorbere meracas.
Quæ tibi summa boni est? vncta vixisse patella
Semper, & assiduo curata cuticula sole.
Expecta haud aliud respondeat hæc anus. i nunc
Dinomaches ego sum, suffla, sum candidus, esto
Dum ne deterius sapiat pannucia Baucis,
Cum bene discincto cantauerit ocyma vernæ.
Vt nemo in sese tentat descendere, nemo,
Sed præcedêti spectatur mantica tergo.
Quæsieris. nostin vettidi prædia, cuius
Diues arat curibus, quantum non miluus oberret?
Hunc ais? hunc, dijs iratis, genioq; sinistro
Qui quandoq; iugum pertusa ad compita figit,
Seriolæ veteris metuens deradere limum
Ingemit, hoc bene sit tunicatum cum sale mordens
Cepe, & farratam pueris plaudentibus ollam,
Pannosam fecem morientis sorbet aceti.
At si vnctus cesses, & figas in cute solem,
Est prope te ignotus cubito qui tangat, & acre
Despuat in mores, penemq;, arcanaq; lumbi

Runcantem, populo marcentes pandere vuluas.
Tu cū maxillis balanatum gausape pectas
Inguinibus, quare detonsus gurgulio extat?
Quinq; palæstritæ licet hæc plantaria vellant,
Elixasq; nates labefactent forcipe adunca,
Non tamen ista filix vllo mansuescit aratro.
Cedimus, inq; vicem prebemus crura sagittis.
Viuitur hoc pacto, sic nouimus, ilia subter
Cæcum vulnus habes, sed lato balteus auro
Protegit, vt mauis, da verba, & decipe neruos
Si potes, egregium cum me vicinia dicat,
Non credam? viso si palles improbe nummo.
Si facis in penem quidquid tibi venit amarum,
Si puteal multa cautus vibice flagellas,
Nequicquam populos bibulas donaueris aures,
Respice quod non es, tollat sua munera cerdo,
Tecum habita, noris quā sit tibi curta supellex.

SATYRA QVINTA.

Vatibus hic mos est centū sibi poscere voces,
Cētū ora, et linguas optare ī carmina cētū,
Fabula seu mœsto ponatur hiāda tragœdo,
Vulnera seu Parthi ducētis ab īguine ferrū.
Quorsum hæc? aut quantas robusti carminis offas
Ingeris, vt par sit centeno gutture niti?
Grande locuturi nebulas Helicone legunto,
Si quibus aut Prognes, aut si quibus olla Thyestæ
Feruebit, sæpe insulso cœnanda Glyconi.
Tu neq; anhelanti, coquitur dum massa camino
Folle premis ventos. nec clauso murmure raucus,
Nescio quid tecum graue cornicaris inepte,
Nec scloppo tumidas intendis rumpere buccas,
Verba togæ sequeris, iunctura callidus acri
Ore teris modico, pallentes radere mores

Doctus, & ingenio culpam defigere ludo.
Hinc trahe quæ dicas, menſamq̃; relinque Mycenis
Cum capite, & pedibus, plebeiaq̃; prandia noris.
Non equidem hoc ſtudeo, pullatis vt mihi nugis
Pagina turgeſcat, dare pondus idonea fumo.
Secreti loquimur. tibi nunc hortante camœna
Excutienda damus præcordia, quantaq̃; noſtræ
Pars tua ſit Cornute animæ tibi dulcis amice
Oſtendiſſe iuuat, pulſa dinoſcere cautus
Quid ſolidum crepet, & pictæ tectoria linguæ.
Hic ego centenas auſim depoſcere voces,
Vt quantum mihi te ſinuoſo in pectore fixi,
Voce traham pura, totumq̃; hoc verba reſignent,
Quod latet arcana non enarrabile fibra.
Cum primum pauido cuſtos mihi purpura ceſſit,
Bullaq̃; ſuccinctis laribus donata pependit.
Cum blandi comites, totaq; impune Suburra
Permiſit ſparſiſſe oculos iam candidus vmbo,
Cumq̃; iter ambiguum eſt, & vitæ neſcius error
Deducit trepidas ramoſa in compita mentes,
Me tibi ſuppoſui, teneros tu ſuſcipis annos
Socratico Cornute ſinu, tunc fallere ſolers
Appoſita intortos oſtendit regula mores,
Et premitur ratione animus, vinciq̃; laborat,
Artificemq̃; tuo ducit ſub pollice vultum.
Tecum etenim longos memini conſumere ſoles,
Et tecum primas epulis decerpere noctes,
Vnum opus, & requiem pariter diſponimus ambo,
Atq; verecunda laxamus ſeria menſa.
Non equidem hoc dubites amborum fœdere certo
Conſentire dies, & ab vno ſydere duci.
Noſtra vel æquali ſuſpendit tempora libra
Parca tenax veri, ſeu nata fidelibus hora

D iuidit in geminos concordia fata duorum,
S aturnumq; grauem nostro Ioue frangimus unà,
N escio quid certe est, quod me tibi temperat astrum.
M ille hominum species, & rerum discolor usus.
V elle suum cuique est, nec voto viuitur uno.
M ercibus hic italis mutat sub sole recenti
R ugósum piper, & pallentis grana cumini,
H ic satur irriguo mauult turgescere somno.
H ic campo indulget, hunc alea decoquit, ille
I n Venerem putris, sed cum lapidosa chiragra
F regerit articulos veteris ramalia fagi,
T um crassos transisse dies, lucemq; palustrem,
E t sibi iam seri vitam ingemuere relictam.
A t te nocturnis iuuat impallescere chartis,
C ultor enim iuuenum purgatas inseris aures
F ruge cleantea. petite hinc iuuenesq;, senesq;
F inem animo certum, miserisq; viatica canis,
C ras hoc fiet, idem cras fiet, quid? quasi magnum
N empe diem donas, sed cum lux altera venit,
I am cras hesternum consumpsimus, ecce aliud cras
E gerit hos annos, & semper paulum erit ultra.
N am quãuis propè te, quãuis temone sub uno
V ertentem sese frustra sectabare canthum,
C um rota posterior curras, & in axe secundo.
L ibertate opus est, non hac ut quisq; Velina
P ublius emeruit, scabiosum tesserula far
P ossidet, heu steriles veri, quibus una quiritem
V ertigo facit. hic dama est non tressis agaso?
V appa, & lippus, & in tenui farragine mendax,
V erterit hunc dominus, momento turbinis exit
M arcus dama? papæ Marco spondente recusas
C redere tu nummos? Marco sub iudice palles?
M arcus dixit, ita est, assigna Marce tabellas.

Hæc mera libertas? hanc nobis pilea donant.
An quiſquam eſt alius liber, niſi ducere vitam
Cui licet, vt voluit? licet, vt volo, viuere, non ſum
Liberior Bruto? Mendoſe colligis inquit
Stoicus hic aurem mordaci lotus aceto.
Hæc reliqua accipio, licet, vt volo, viuere, tolle.
Vindicta poſtquam meus á prætore receſſi,
Cur mihi non liceat, iuſſit quocunq; voluntas
Excepto ſiquid Maſuri rubrica vetauit?
Diſce, ſed ira cadat naſo, rugoſaq; ſanna,
Cum veteres auias tibi de pulmone reuello.
Non prætoris erat ſtultis dare tenuia rerum
Officia, atque vſum rapidæ permittere vitæ.
Sambucam citius caloni aptaueris alto.
Stat contra ratio. & ſecretam gannit in aurem,
Ne liceat facere id, quod quis vitiauit agendo.
Publica lex hominum naturaq; continet hoc fas
Vt teneat vetitos inſcitia debilis actus.
Diluis helleborum certo compeſcere puncto
Neſcius examen, vetat hoc natura medendi.
Nauim ſi poſcat ſibi peronatus arator
Luciferi rudis, exclamet Melicerta periſſe
Frontem de rebus. tibi recto viuere talo
Ars dedit, & veri ſpeciem dignoſcere calles
Nequa ſub ærato mendoſum tinniat auro,
Quæq; ſequenda forent, & quæ vitanda viciſſim,
Illa prius creta, mox hæc carbone notaſti.
Es modicus voti, preſſo lare, dulcis amicis
Iam nunc aſtringas, iam nunc granaria laxes,
Inq; luto fixum poſcis tranſcendere nummum,
Nec gluto ſorbere ſaliuam mercurialem,
Hæc mea ſunt teneo, cum vere dixeris, eſto
Liberq;, ac ſapiens prætoribus, ac Ioue dextro.

S in tu, cum fueris noſtræ paulo ante farinæ,
P elliculam veterem retines, & fronte politus
A ſtutam vapido ſeruas ſub pectore vulpem,
Q uæ dederam ſupra repeto, funemq; reduco.
N il tibi conceſſit ratio, digitum exere, peccas,
E t quid tam paruum eſt? ſed nullo thure litabis,
H æreat in ſtultis breuis vt ſemuncia recti.
H æc miſcere nefas, nec cum ſis cætera foſſor
T reis tantum ad numeros ſatyri moueare Bathylli.
L iber ego vnde datum hoc ſumis tot ſubdite rebus?
A n dominum ignoras, niſi quem vindicta relaxat?
I puer, & ſtrigiles Criſpini ad balnea defer,
S i increpui, ceſſas nugator, ſeruitium acre
T e nihil impellit? nec quicquam extrinſecus intrat
Q uod neruos agitet? ſed ſi intus, & in iecore ægro
N aſcuntur domini, qui tu impunitior exis,
A tq; hic, quẽ ad ſtrigiles ſcutica, & metus egit herilis?
M ane piger ſtertis, ſurge inquit auaritia, eia
S urge. negas. inſtat ſurge inquit. non queo ſurge.
E t quid agam? rogitas? en, ſaperdam aduehe ponto,
C aſtoreum, ſtupas, hebenum, thus, lubrica coa.
T olle recens primus piper é ſitiente Camelo.
V erte aliquid, iura, ſed Iuppiter audiet eheu.
V are reguſtatum digito terebrare ſalinum
C ontentus perages, ſi viuere cum Ioue tendis.
I am pueris pellem ſuccinctus, & œnophorũ aptas
O cyus ad nauem, nihil obſtat quin trabe vaſta
A egæum rapias, niſi ſolers luxuria ante
S eductum moueat. quò deinde inſane ruis? quò?
Q uid tibi vis? calido ſub pectore maſcula bilis
I ntumuit, quam non extinxerit vrna cicutæ.
T um mare tranſilias? tibi torta canabe fulto
C œna ſit in tranſtro? veientanumq; rubellum

Exalet vapida læsum pice sessilis obba?
Quid petis, vt nummi quos hic quincunce modesto
Nutrieras, peragant auidos sudare deunces?
Indulge genio, carpamus dulcia, nostrum est
Quod viuis, cinis, & manes, & fabula, fies.
Viue memor leti, fugit hora, hoc quod loquor, inde est.
En quid agis? duplici in diuersum scinderis hamo.
Hunccine, an hunc sequeris? subeas alternus oportet,
Ancipiti obsequio dominos alternus oberres,
Nec tu cum obstiteris semel, instantiq; negaris
Parêre imperio rumpi iam vincula dicas.
Nam luctata canis nodum arripit, ast tamen illi
Cum fugit, à collo trahitur pars longa cathenæ.
Daue cito hoc credas iubeo, finire dolores
Præteritos meditor, crudum Chærestratus vnguem
Abrodens ait hæc, an siccis dedecus hostem
Cognatis, an rem patriam rumore sinistro
Limen ad obscœnum frãgam, dum Chrysidis vdas
Ebrius ante fores extincta cum face canto.
Euge puer sapias dijs depellentibus, agnam
Percute, sed censen plorabit Daue relicta?
Nugaris. solea puer obiurgabere rubra,
Ne trepidare velis, atq; arctos rodere casses.
Nunc ferus, & violens, at si vocet, haud mora, dicas,
Quidnã igitur faciam? ne nunc, cum accersor, & vltro
Supplicet, accedam, si totus, & integer illinc
Exieris, nunc nunc, hic hic, quẽ quærimus, hic est.
Non in festuca, lictor quam iactat ineptus.
Ius habet ille sui palpo, quem ducit hiantem
Cretata ambitio? vigila, & cicer ingere large
Rixanti populo, nostra vt floralia possint
Aprici meminisse senes quid pulchrius? at cum
Herodis venere dies, vnctaq; fenestra

Diſpoſitæ pinguem nebulam vomuere Lucernæ
Portantes violas, rubrumq́; amplexa catinum
Cauda natat thynni, tumet alba fidelia vino,
Labra moues tacitus, recutitaq́; ſabbata Palles.
Tunc nigri lemures, ouoq́; pericula rupto,
Tunc grandes galli, & cum ſiſtro luſca ſacerdos
Incuſſere deos inflantes corpora ſi non
Prædictum ter mane caput guſtaueris alli.
Dixeris hæc inter varicoſos centuriones,
Continuo craſſum ridet vulpenius ingens.
Et centum græcos curto centuſſe licetur.

SATYRA SEXTA.

Dmouit iam bruma foco te Baſſe ſabino?
Iam ne lyra, & tetrico viuunt tibi pecti=
ne chordæ?
Mire opifex numeris veterũ primordia vocum
Atq; marem ſtrepitum fidis intendiſſe latinæ,
Mox iuuenes agitare iocos, & pollice honeſto
Egregios luſiſſe ſenes. mihi nunc ligus ora
Intepet, hybernatq́; meum mare, qua latus ingens
Dant ſcopuli, & multa littus ſe valle receptat.
Lunai portum eſt operæ cognoſcere ciues,
Cor iubet hoc Enni, poſtquam deſtertuit eſſe
Mæonides quintus pauone ex pythagoreo.
Hic ego ſecurus vulgi, & quid præparet auſter
Infelix pecori, ſecurus & angulus ille
Vicini noſtro quia pinguior, & ſi adeo omnes
Diteſcant horti peioribus, vſq; recuſem
Curuus ob id minuiſenio, aut cœnare ſine vncto,
Et ſignum in vapida naſo tetigiſſe lagœna.
Diſcrepet his alius. geminos horroſcope varo
Producis genio, ſolis natalibus eſt qui
Tingat olus ſiccum muria vafer in calice empta,
Ipſe ſacrum, irrorans patinæ piper, hic bona dente

Grandia magnanimus peragit puer. vtar ego, vtar,
Nec rombos ideo libertis ponere lautus,
Nec tenuem solers turdorum nosse saliuam.
Messe tenus propria viue, & granaria, fas est,
Emole. quid metuis? occa, & seges altera in herba est.
Ast vocat officium trabe rupta, brutia saxa
Prendit amicus inops, remq; omnem, surdaq; vota
Condidit Ionio, iacet ipse in littore, & vna
Ingentes de puppe dei, iamq; obuia mergis
Costa ratis laceræ. nunc & de cespite viuo
Frange aliquid, largire inopi, ne pictus oberret
Cærulea in tabula. sed cœnam funeris hæres
Negliget iratus, quod rem curtaueris vrnæ
Ossa inodora dabit, seu spirent cinnama surdum
Seu ceraso peccent casiæ nescire paratus.
Tu ne bona incolumis minuas? sed bestius vrget
Doctores graios, ita fit, postquam sapere vrbi
Cũ pipere, & palmis venit nostrũ, hoc maris expers
Fœnisecæ crasso vitiarunt vnguine pultes.
Hæc cinere vlterior metuas? at tu meus hæres
Quisquis eris, paulum, à turba seductior audi,
O bone num ignoras? missa est à Cæsare Laurus
Insignem ob cladem germanæ pubis, & aris
Frigidus excutitur cinis, ac iam postibus arma
Iam clamydas regum, iam lutea gausapa captis,
Essedaq;, ingentesq; locat Cæsonia rhenos.
Dis igitur, genioq; ducis centum paria, ob res
Egregie gestas, induco. quis vetat? aude.
Væ, nisi conniues. oleum, artocreasq; popello
Largior an prohibes? dic clare. non audeo, inquis.
Exossatus ager iuxta est. age si mihi nulla
Iam reliqua ex amitis, patruelis nulla proneptis
Nulla manet patrui, sterilis matertera vixit.

Deq; quia nihilum superest, accedo Bouillas
Cliuumq; ad Virbi, præsto mihi Manius hæres
Progenies terræ. quære ex me, quis mihi quartus
Sit pater, haud prompte dicã, tamẽ adde etiã vnum,
Vnum etiam, terræ est iam filius, & mihi ritu
Mannius hic generis prope maior auunculus exit.
Qui prior es, cur me in decursu lampada poscis?
Sum tibi Mercurius. venio deus huc ego, vt ille
Pingitur. an renuis? vin tu gaudere relictis?
Deest aliquid summæ. minui mihi, sed tibi totum est,
Quidquid id est, vbi sit fuge quærere, quod mihi quõdam
Legarat Stadius, neu dicta repone paterna.
Fœnoris accedat merces, hinc exime sumptus.
Quid reliquũ est? reliquũ. nunc nunc ĩpensius vnge,
Vnge puer caules. mihi festa luce coquatur
Vrtica, & fissa fumosum sinciput aure,
Vt tuus iste nepos olim satur anseris extis
Cum morosa vago singultiet inguine vena,
Patriciæ immeiat vuluæ? mihi trama figuræ
Sit reliqua? ast illi tremat omento popa venter?
Vende animam lucro, mercare, atq; excute solers
Omne latus mundi, ne sit præstantior alter
Cappadocas rigida pingues pauisse catasta.
Rem duplica, feci. iam triplex, iam mihi quarto,
Iam decies reddit in rugam. depinge vbi sistam
Inuentus Chrysippe tui finitor acerui.

REGESTVM
a. b. c. d. e. f. g. h. i.

I. Iuuenalis Persijq; satyræ finẽ sumpserunt in incly=
ta vrbe Lugd. opera Guillelmi huyon impressoris mense
Iunio. 1521.